МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ЗМІСТУ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Анатолій ЗОЛКІН

П’ЄСИ ТА АНСАМБЛІ

ДЛЯ ФОРТЕПІАНО

БІБЛІОТЕКА ВИКЛАДАЧА
ЗАКЛАДУ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ЗМІСТУ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Анатолій Золкін

П’ЄСИ ТА АНСАМБЛІ
для фортепіано

НОТНА ЗБІРКА
ДЛЯ ЗАКЛАДІВ ПОЧАТКОВОЇ ТА ФАХОВОЇ
ПЕРЕДВИЩОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Київ – 2019

УДК 780.8.616.432(081)
З-79

Золкін А. І. П'єси та ансамблі для фортепіано. Нотна збірка для закладів початкової та фахової передвищої мистецької освіти. Київ : Видавництво «АГАТ ПРІНТ», 2019. 72 с.

Затверджено до друку науково-методичною радою
Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти
(протокол № 3 від 5 грудня 2019 року)

Видано за рахунок державних коштів

Укладач:

Золкін А. І. викладач предметно-циклової комісії «Музичне мистецтво естради» Київської муніципальної академії музики ім. Р. М. Глієра, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, член Національної спілки композиторів України

Рецензенти:

Саратський О. Н. викладач кафедри історії світової музики Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського, викладач-методист Київської вечірньої музичної школи №1 ім. К. Г. Стеценка, член Національної спілки композиторів України

Турнєєв С. П. декан виконавсько-музикознавчого факультету Харківського національного університету мистецтв ім. І. П. Котляревського, доцент, заслужений діяч мистецтв України, член Національної спілки композиторів України

ISMN 979-0-9007161-3-2

© ДНМЦЗКМО, 2019 р.
© Золкін А. І., 2019 р.

ЗМІСТ

Методичні рекомендації.....4

Шарманка тата Карла.....7

Антошка грає на гармошці.....10

Прогулянка.....17

Казковий похід.....21

Вибрики.....25

Слов'янський танок.....32

Ностальгія.....38

Бентежність.....44

АНСАМБЛІ

Шарманка тата Карла.....56

Антошка грає на гармошці.....61

Збірка фортепіанних творів призначена для музикантів різного віку: від учнів молодших класів мистецьких шкіл до студентів вищих музичних освітніх закладів. Твори можуть використовуватися як з метою навчання на заняттях з фортепіано, так і для підготовки до фахових випробувань на мистецьких конкурсах. Представлені в збірці п'єси є програмними та розташовані за принципом зростання технічної складності, у них акцентується увага на чергуванні різних елементів музичної мови (ладо-гармонічних, метро-ритмічних, поліфонічних тощо). Музичний матеріал контрастний за образним наповненням.

Головним завданням збірки автор вважає вдосконалення виконавських навичок та виховання естетичного смаку юних музикантів. Композиції, представлені в збірці, є високохудожніми зразками сучасної фортепіанної музики та неодноразово виконувались на всеукраїнських, міжнародних дитячих та юнацьких конкурсах. Вони відомі серед концертуючих виконавців-піаністів. Творчий доробок автора збірки також включає твори для симфонічного оркестру, біг-бенду, кантатно-ораторіальні та хорові опуси, камерну музику, твори для фортепіано, низку композицій для дітей.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

«Шарманка тата Карла». Лірична мелодійна мініатюра. Виконувати її слід ніжним м'яким звуком. Характер п'єси – жалісний. Головне для учня – уявити образ вуличного музиканта. Виконавцю необхідно розрізняти регістри фортепіано й спробувати розібратися в їх природі та семантичному наповненні. Корисним є проспівування мелодичної лінії, водночас необхідно досягати виразності і чистоти інтонації та ритмічної точності. Делікатно виконувати акомпанемент (партія лівої руки у вигляді альбертієвих басів). Можна також запропонувати зіграти акомпанемент акордами, щоб прослухати всю гармонічну основу п'єси. У середній частині треба надати можливість учням відчути красу імітаційної поліфонії. Педагогу слід допомогти у визначенні найбільш рельєфного вступу голосів та разом з учнем знайти кульмінацію.

«Антошка грає на гармошці». П'єса має віртуозний характер. Головні складнощі – синкопований ритм, хроматизми, кластерні співзвуччя. Особливу увагу слід звернути на ритм та характерний для звучання гармошки інтервал секунди у відповідному метро-ритмічному супроводі.

«Прогулянка». П'єса написана в жанрі маршу. Впевнена хода в чіткому строгому ритмі, енергійний характер твору. Виконання потребує міцних пальців, звукотворчої волі (уявлення про звучання), але, перш за все, веселого настрою. Потрібно відчути пульсацію ритму. У середній частині п'єси особливу увагу треба звернути на імітаційну поліфонію. Появу другого голосу необхідно асоціювати з підспівуванням верхнього голосу іншою людиною. Треба ретельно вивчити всю п'єсу кожною рукою окремо. Важливо вибудувати динаміку, знайти кульмінаційні моменти та заглибитися в музичну мову твору та його образно-виражальні засоби.

«Казковий похід». П'єса написана в тричастинній формі. У ній звучить життєрадісна, світла, наповнена легкістю та гумором музика. Виконання першої та третьої частин твору вимагають чіткості та легкості staccato. Разом з тим необхідно зберегти природну свободу піаністичного апарату, доцільність та економність піаністичних рухів. Середня частина п'єси – ліричний роздум. Тут варто звернути увагу на хроматизми лінії басу в партії лівої руки. Їх можна повчити таким чином: хроматичну лінію басу грати лівою рукою, інтервали середніх голосів – правою, і при цьому яскраво та більш голосно виконувати хроматизм басу, а середні

голоси – тихіше. У цей час, мелодію (партія правої руки) треба зіграти виразним звуком – legato та слідкувати за гнучкістю кисті. Бажано спочатку проспівати мелодію. Необхідно продумати динамічний план та фразування. Знайти опорні кульмінаційні точки. П'ять останніх тактів середньої частини треба вчити окремо кожною рукою. У репризі ускладнюється партія лівої руки. Щоб досягти легкості виконання staccato її також треба вчити окремо кожною рукою. Треба також звернути увагу на вивчення форшлагу.

«Вибрики». П'єса відрізняється запальним характером мелодії. Яскрава, образно-багата, сміливa та грайлива музика. Сприймається учнями із задоволенням, незважаючи на незвичну, часто досить складну музичну мову. Педагогу слід ретельно підібрати комфортну аплікатуру, окремо повчити стрибки. Через чіткий, пружний ритм, гострі гармонічні звуки необхідно відтворити грайливість та гротескність образу («секунди-бешкетники»). Для передачі музичних думок та почуттів протягом всієї п'єси викладачу треба слідкувати за свободою рук, природністю їх рухів. Під час виконання твору учню треба постійно слідкувати за координацією лівої та правої рук, їх самостійністю, а також не забувати спостерігати за свободою корпусу, плечей, передпліччя і кисті. Навчальне завдання для учня – відпрацювання навичок володіння інструментом, вільне користування різними технічними прийомами, штриховою технікою, аплікатурними можливостями.

«Слов'янський танок». Твір занурює в спогади про далеке минуле праслов'ян. Композитор активно залучає фольклорний матеріал, створюючи відповідні алюзії. П'єса побудована на яскравому народному тематизмі. Вона потребує виконання з чіткою артикуляцією, адже музика пробуджує історичну пам'ять, повертає до відчуття своєї приналежності, походження, витоків. Цей яскравий твір характеризується ритмічним малюнком (партія лівої руки), стрімким темпом, які розкривають бадьорий, яскравий світ народного танцю. Автор залучає різні регістри. На початку п'єси можна уявити вихід дівочої, а потім уже чоловічої груп танцюючих, адже в цей час накопичується сила енергійного поступального руху остинатної партії басу. Особливої уваги потребують синкопи, які створюють темпераментний музичний образ. Під час виконання використовується коротка педаль. У роботі над твором треба звернути увагу на колористичний пасаж, продумати зручну аплікатуру. Весь час необхідно слідкувати за рухом основної теми, яка знаходиться в динамізованому розвитку. Також потрібно звернути увагу на розвинену гармонічну систему акордів.

«Ностальгія». Сама назва твору дає спрямованість на конкретику музичного образу. Психологізм п'єси має суб'єктивний характер. Спочатку потрібно повільно і ретельно розібратися в тексті твору. Провідна роль у роботі над п'єсою належить уяві. П'єса починається з інтонації зітхання, жалю. Граючи мелодію, виконавець повинен відтворити ілюзію влади над кожним звуком, уважно слухаючи його. Акомпанемент відтворює образ заціпеніння. Педагогу потрібно слідкувати за ритмічною рівністю тріолей. Спостерігається діалог верхнього і нижнього голосів, де тріолі – це фон (мають звучати тихо і м'яко). У середній частині (п'єса має тричастинну форму) музичний матеріал драматизується, стає більш схвильованим. Динаміка f, ff, але без різких акцентів. У кульмінації твору варто вивести на перший план мелодію, щоб вона не «загубилася» серед віртуозних пасажів. Загальний зміст твору презентує трагічне сприйняття дійсності. Важливе значення має фразування, динамічні та темпові зрушення, які надають п'єсі психологізму, схвильованості музичного вислову. Педагог має спрямовувати роботу учня на відпрацювання досягнення глибокого звуку від плеча, ніби занурення в клавіатуру. Окремо треба звернути увагу на обережність педалізації.

«Бентежність». П'єса написана в жанрі токати. У цій збірці це найскладніша п'єса. Образність твору пов'язана із технічно-досконалим виконанням. Це віртуозна п'єса у швидкому темпі, яка виконується non legato. Викладачу слід спрямувати учня на розучування п'єси спочатку на legato. Опорні звуки не слід грати staccato. П'єса написана в моторному русі й потребує у виконавця зібраності, організовує його увагу. Токата починається зі слабкої долі. Необхідно звернути увагу на інтонування. Спочатку інтонація «c-as», а потім «c-b». Треба починати грати токату на динаміці p, весь час контролюючи ритм. Водночас варто відчувати сильні долі. Бажано досягнути повної свободи виконання, зручності, координації рухів, незалежності пальців. Окремо треба повчити інтервали. Виконавцю необхідно в безупинному русі відчути членування фраз. Це необхідно для втілення художнього задуму твору. Дуже важливим є збереження постійного темпоритму, який забезпечує цілісність форми. Значну увагу необхідно приділити таким видам піаністичної техніки як martellato, стрибки, швидкі переноси рук. Під час роботи над твором варто вслуховуватися в інтонацію і відшуковувати опорні кульмінаційні моменти. Потрібно також контролювати якість звуковидобування та темброве забарвлення звуку, педалізацію.

АНСАМБЛІ

«Шарманка тата Карла». Головне завдання – з ніжністю грати наспів мелодичної лінії (перша партія). Акомпанемент (друга партія) виконувати м'яким дотиком, спираючись на бас. Весь час треба слідкувати за педалізацією. У середній частині п'єси є поліфонія імітаційного складу, і тому це найбільш складна для слухового сприйняття та виконання частина, але вслуховування, увага та контроль допоможуть виконати це завдання.

«Антошка грає на гармошці». Музика цієї п'єси дуже образна, вона піднімає настрій і викликає посмішку. Весело, із запалом та гумором повинна зазвучати ця колористична п'єса. Головна складність – синкопи. Викладачу потрібно допомогти учню правильно розставити акценти. П'єсу необхідно грати ритмічно. Уява виконавця, її сила та інтенсивність допоможуть відобразити звуками веселий наспів. Важливо уважно прислухатись до гри партнера і досягати майстерності у виконанні своєї партії, але не забувати про головне – ансамбль. Викладачу треба слідкувати за повною свободою рухів рук та пальців ансамблістів.

Л. В. Золкіна,
викладач фортепіано Київської дитячої школи мистецтв №8,
викладач-методист

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Алексеев А. Д. Из истории фортепианной педагогики. Хрестоматия. Киев : Музична Україна, 1974. 163 с.
2. Алексеев А. Д. Методика обучения игре на фортепиано. Москва : Музыка, 1978. 288 с.
3. Гаккель Л. Е. Фортепианная музыка XX века: Очерки. Ленинград : Советский композитор, 1990. 288 с.
4. Кашкадамова Н. Б. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах (клавікорд, клавесин, фортепіано) XIV-XVIII ст. : навч. посіб. для студ. музичних вузів. Вищий держ. муз. ін-т ім. М. Лисенка. Тернопіль : СМП «Астон», 1998. 299 с.
5. Лукашенко Н. Українська фортепіанна мініатюра : навч.-метод. посіб. для студ. музичних вузів III-IV рівнів акредитації. Київ : НМАУ, 2009. 94 с.
6. Нейгауз Г. Г. Об искусстве фортепианной игры. Москва : Музыка, 1998. 240 с.
7. Фейнберг С. Е. Пианизм как искусство. Москва : Классика XXI, 2001. 340 с.
8. Юдовина-Гальперина Т. Б. За роялем без слез, или я – детский педагог. Санкт-Петербург : Предприятие Санкт-Петербургского союза художников, 1996. 192 с.

Шарманка тата Карла

А. Золкін

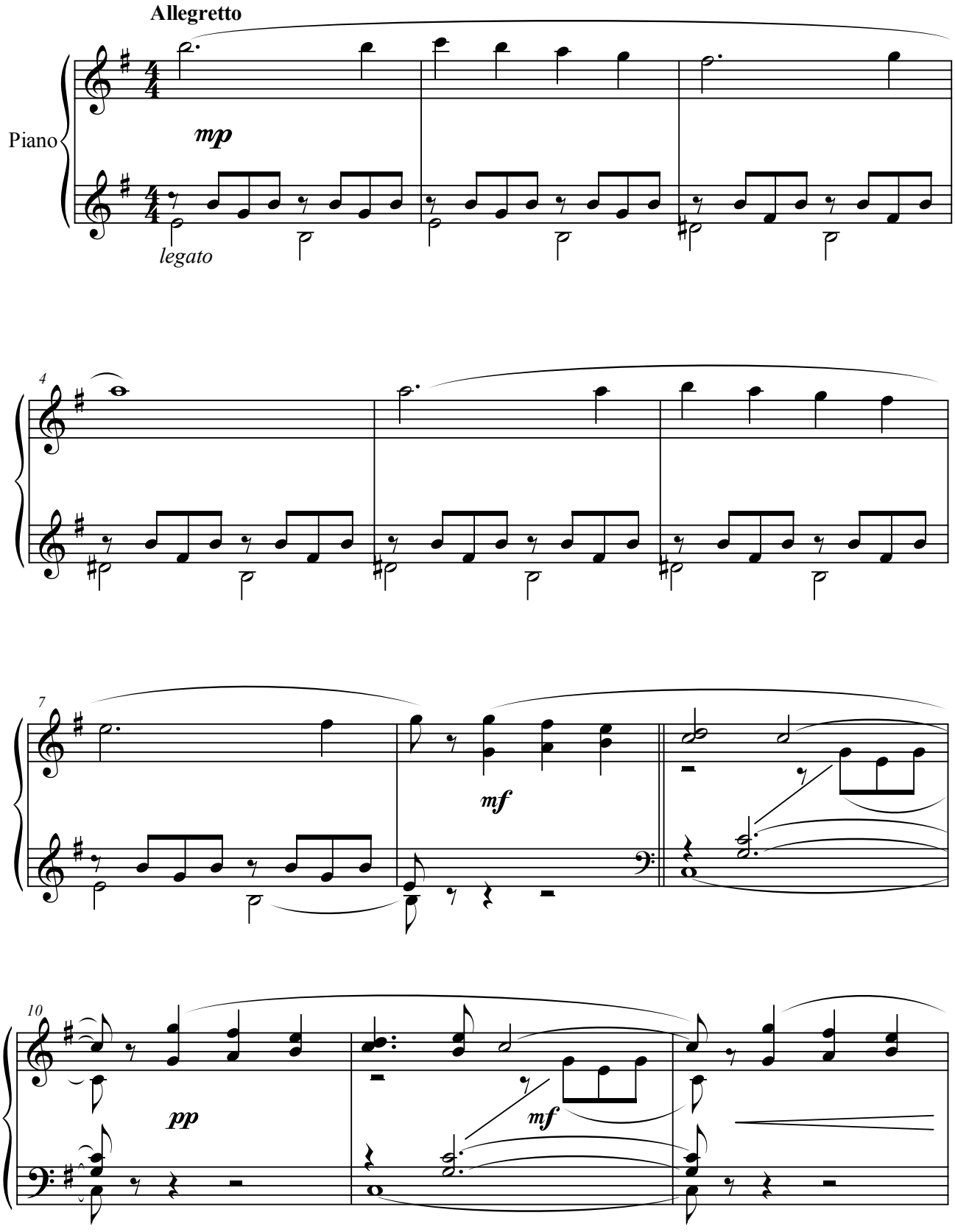

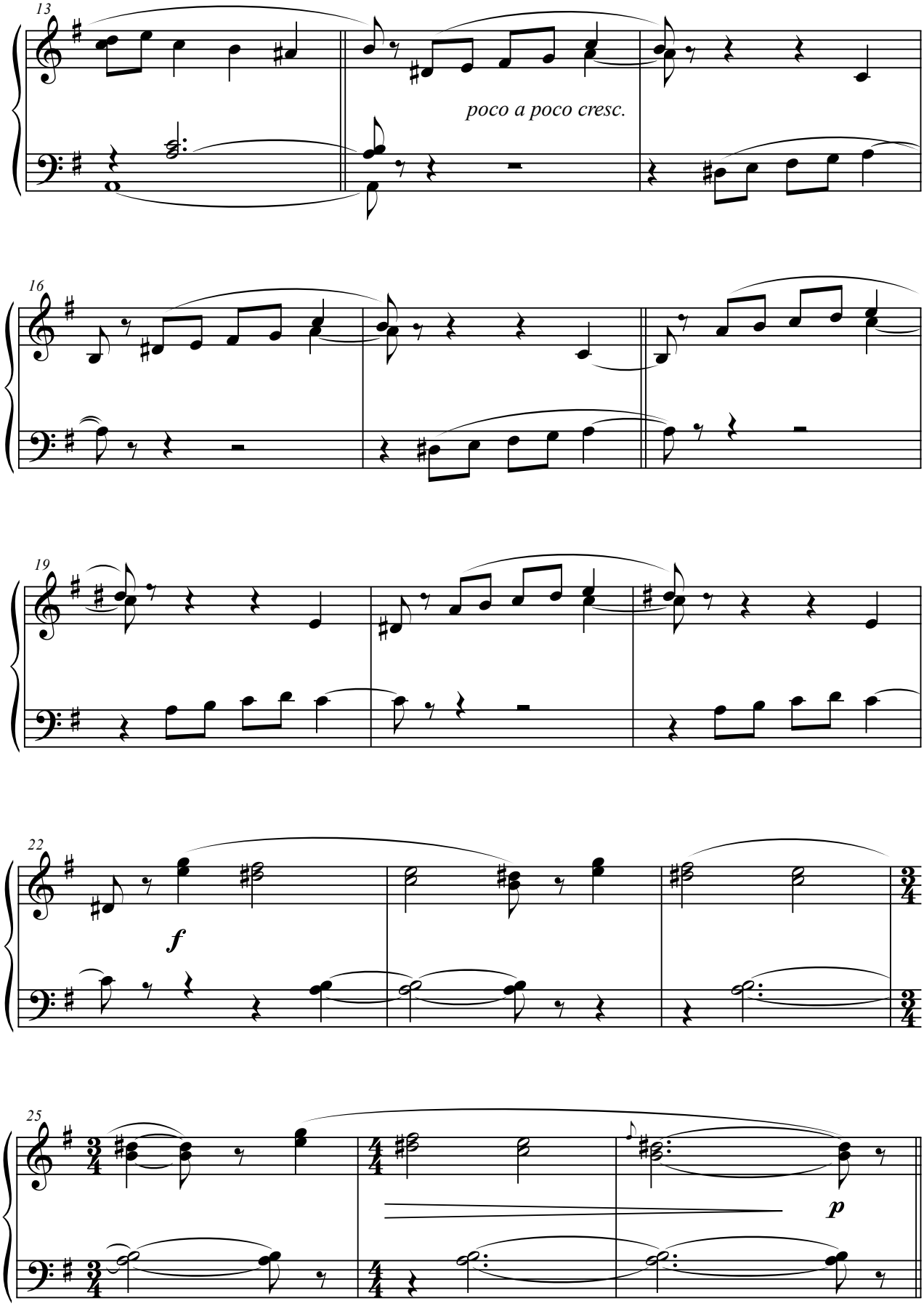
13
poco a poco cresc.
16
19
22
f
25
p

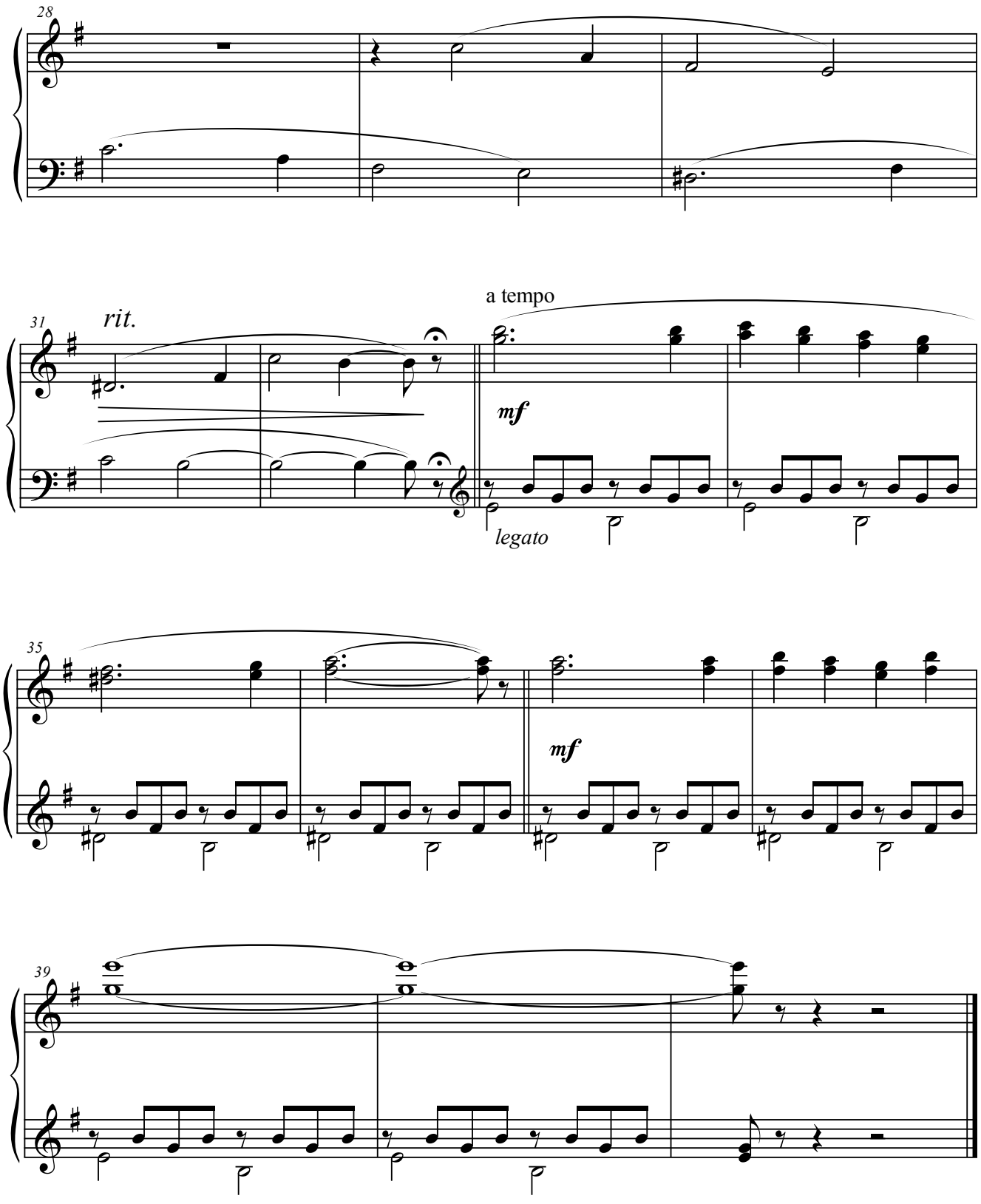
28
31
rit.
a tempo
mf
legato
35
mf
39

Антошка грає на гармошці

А. Золкін

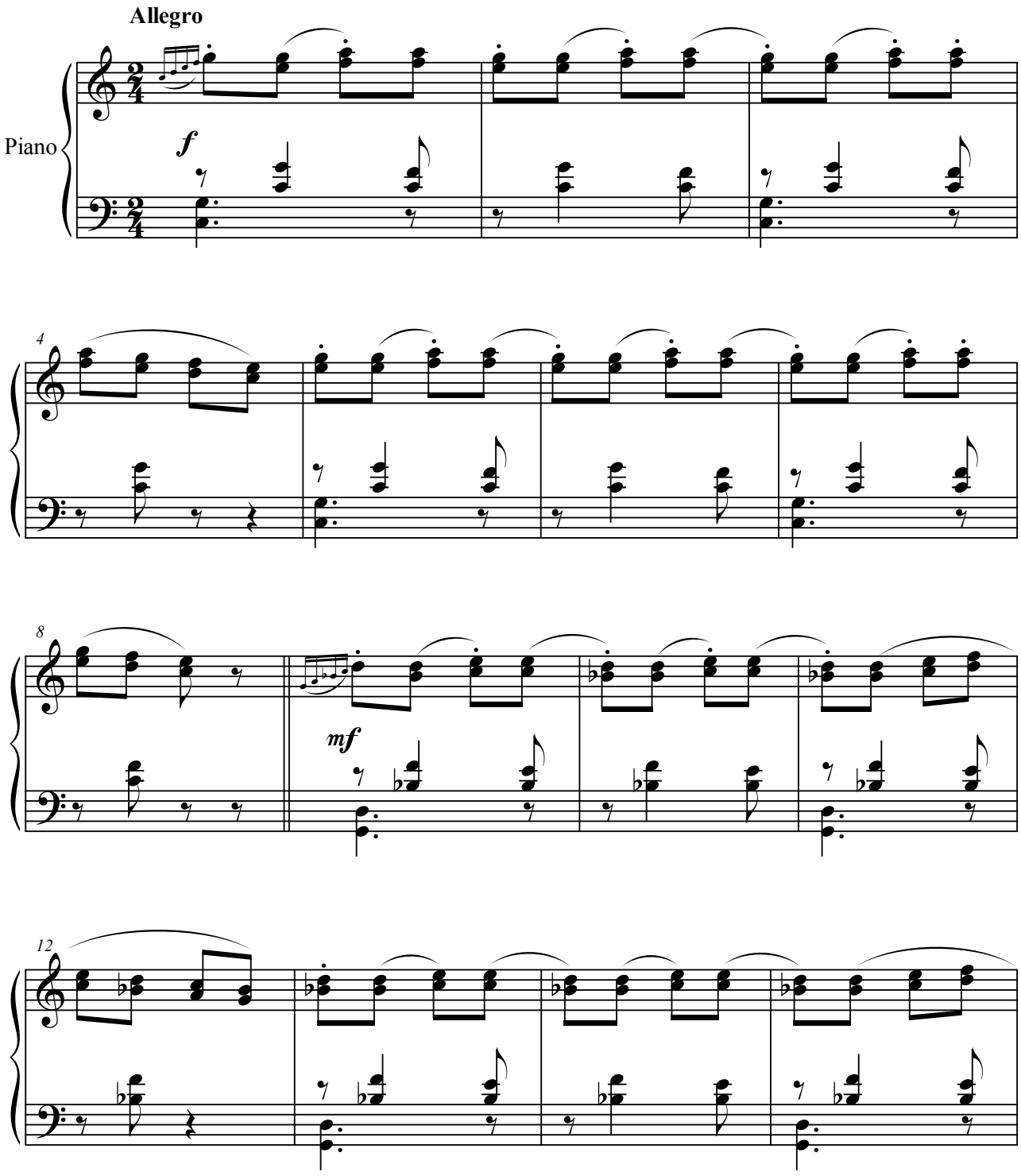

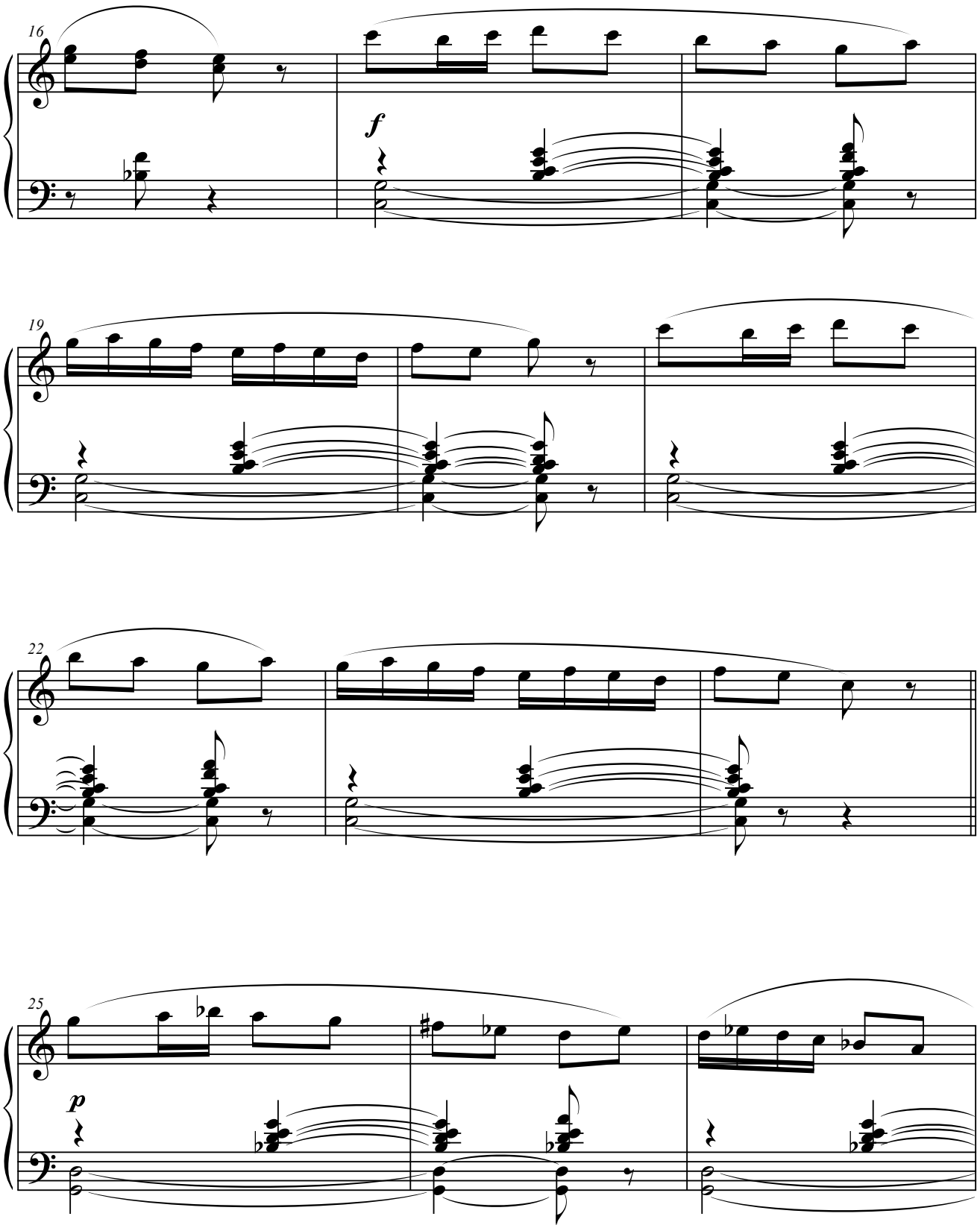
16
f
19
22
25
p

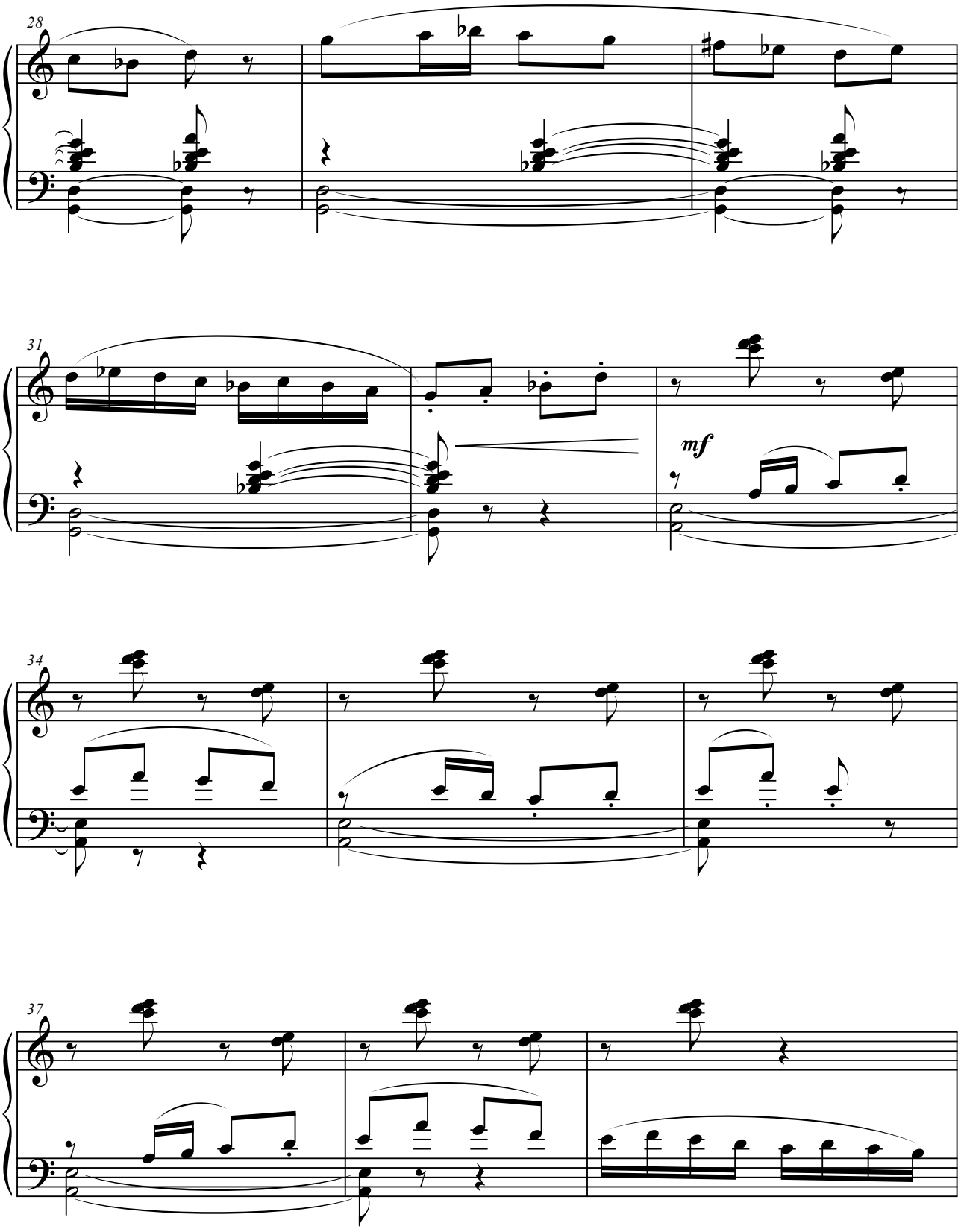
28
31
mf
34
37

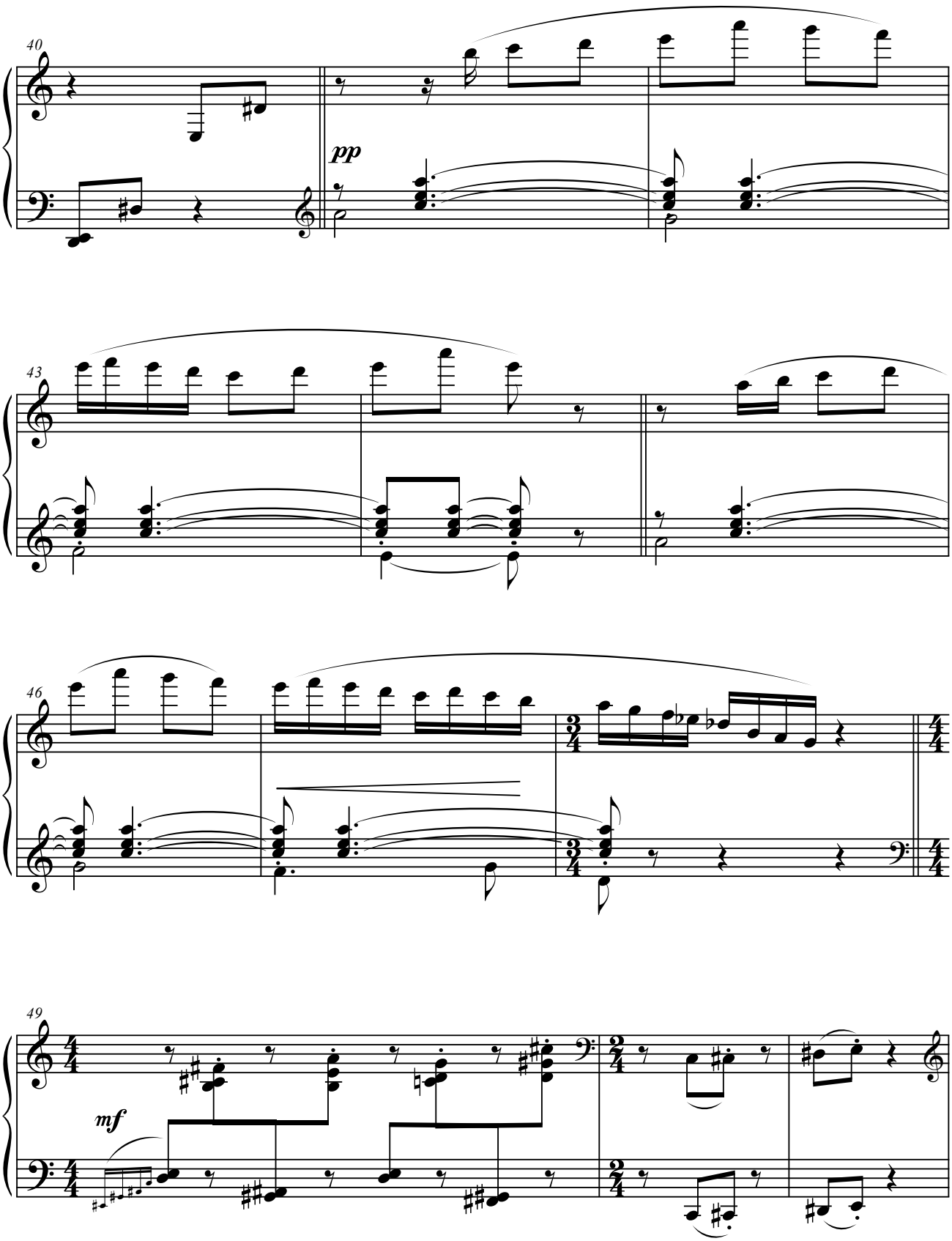
40
pp
43
46
49
mf

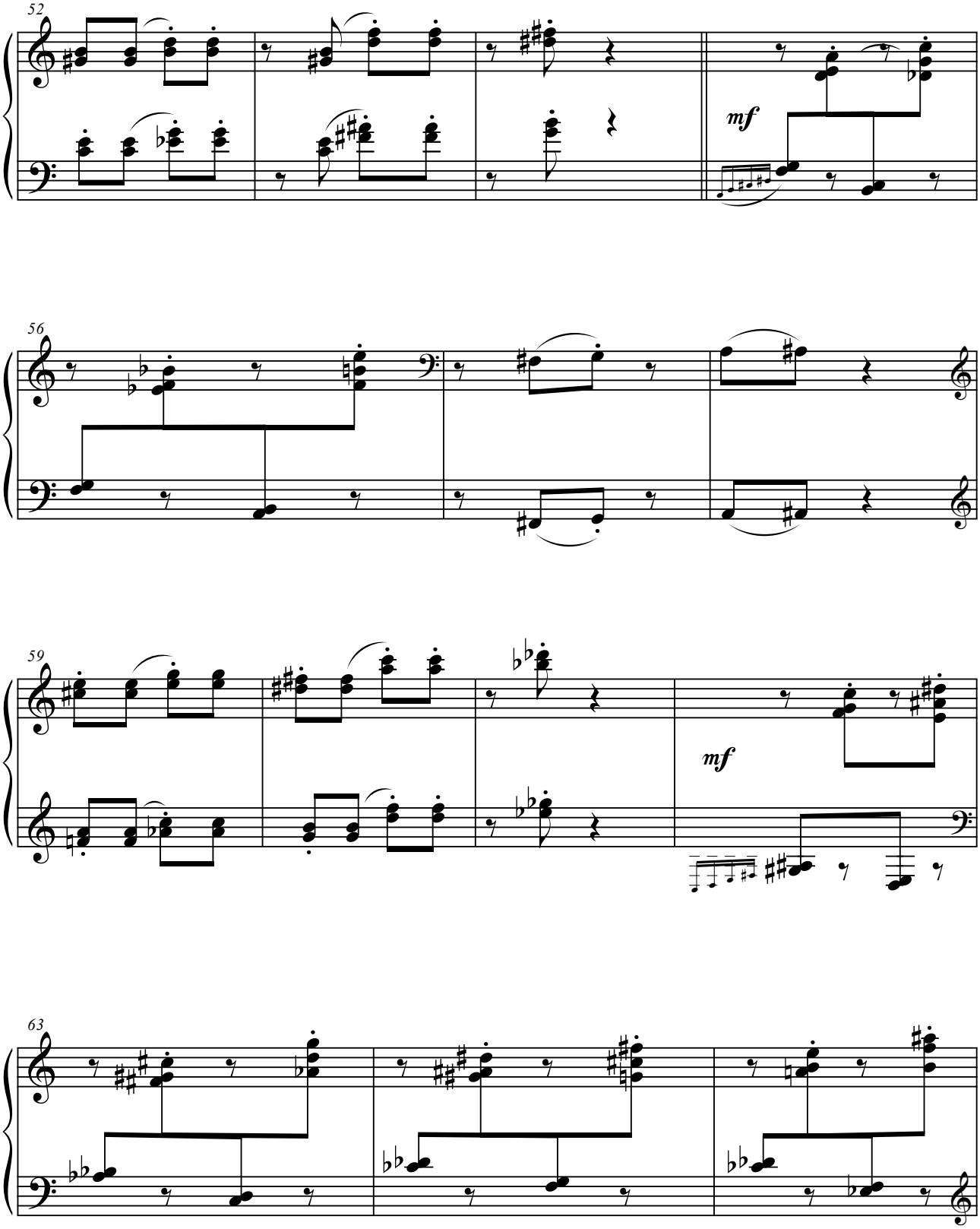
52
mf
56
59
mf
63

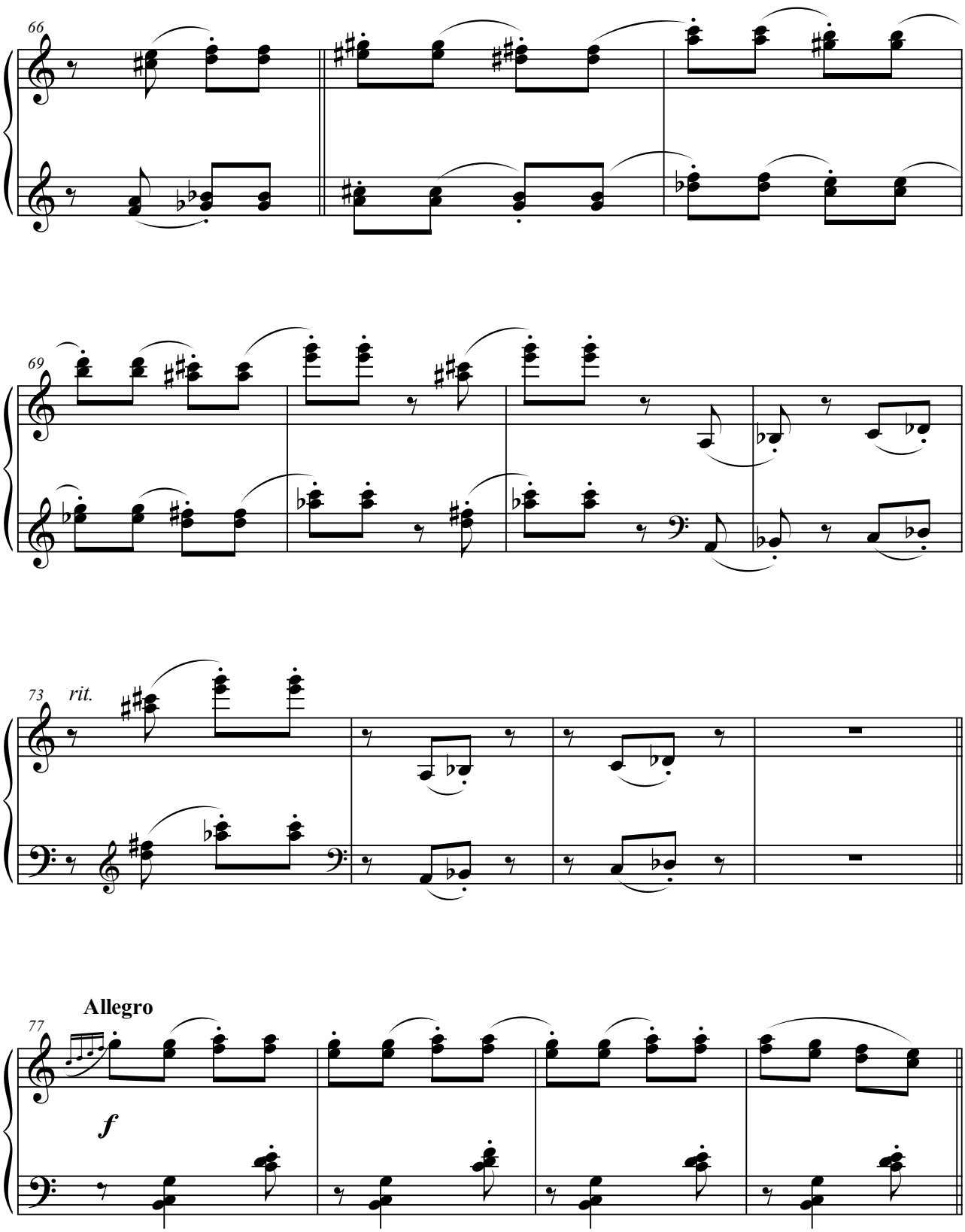
66
69
73
rit.
Allegro
77
f

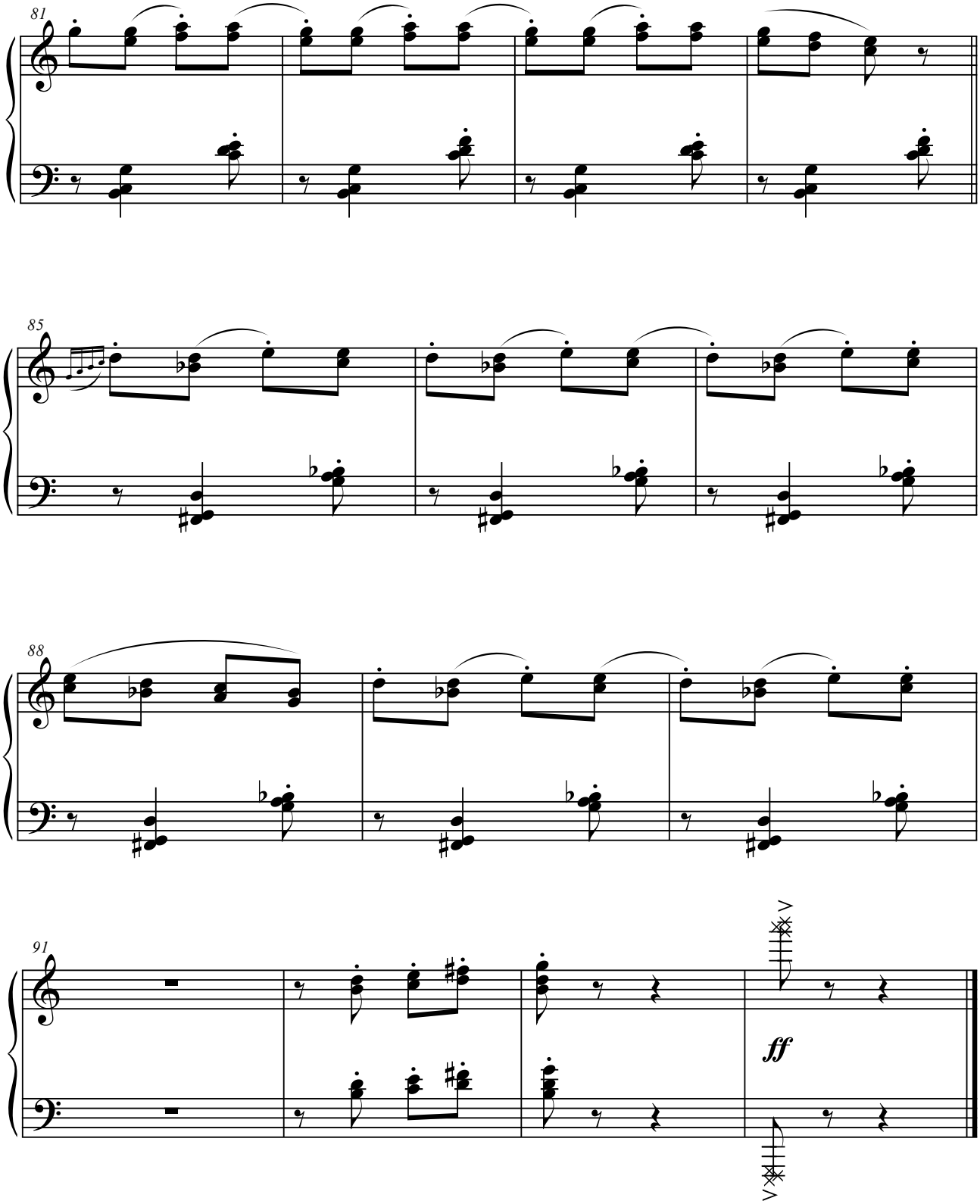
81
85
88
91
ff
*Удар долонями
в крайніх регістрах

Прогулянка

А. Золкін

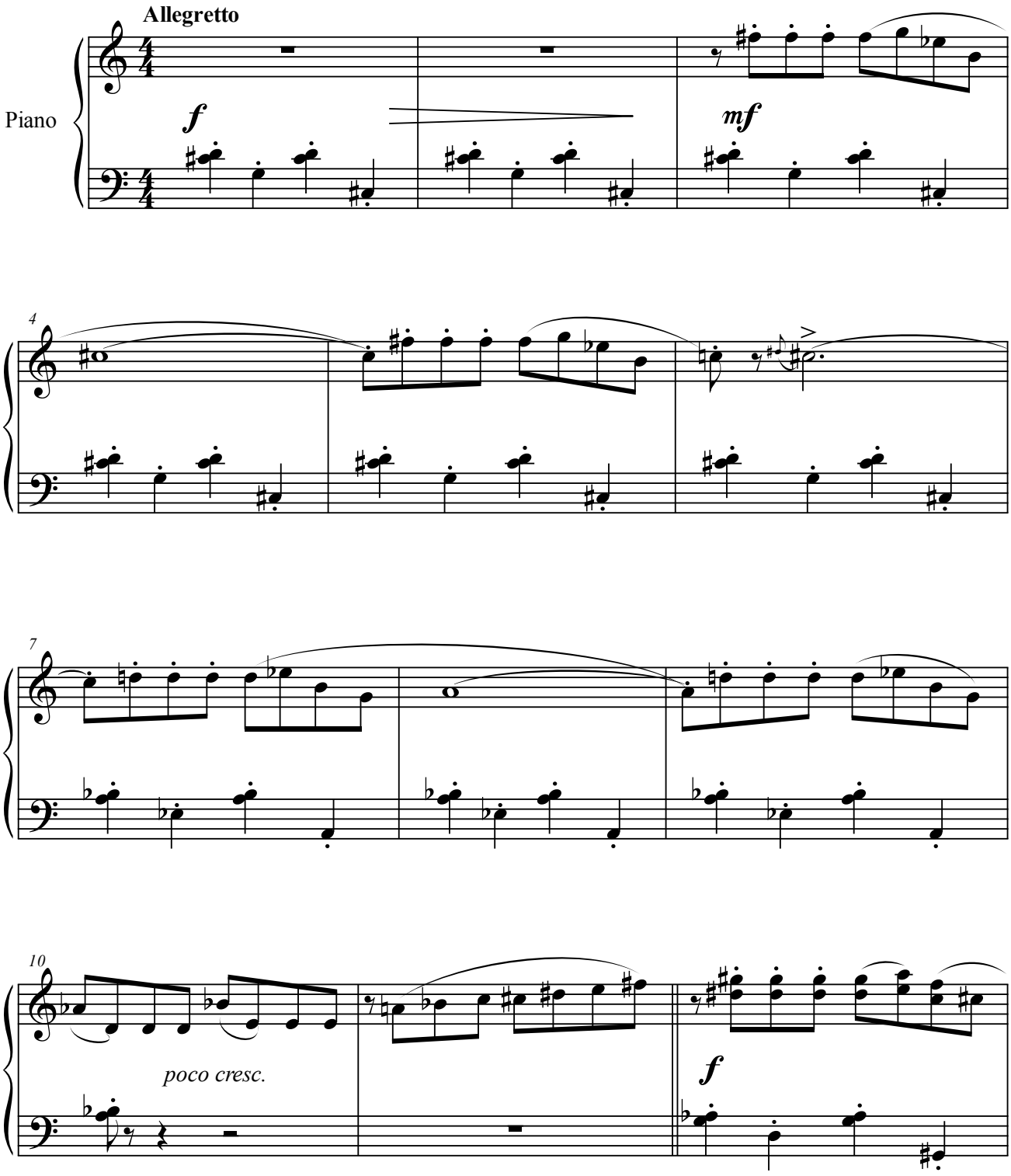

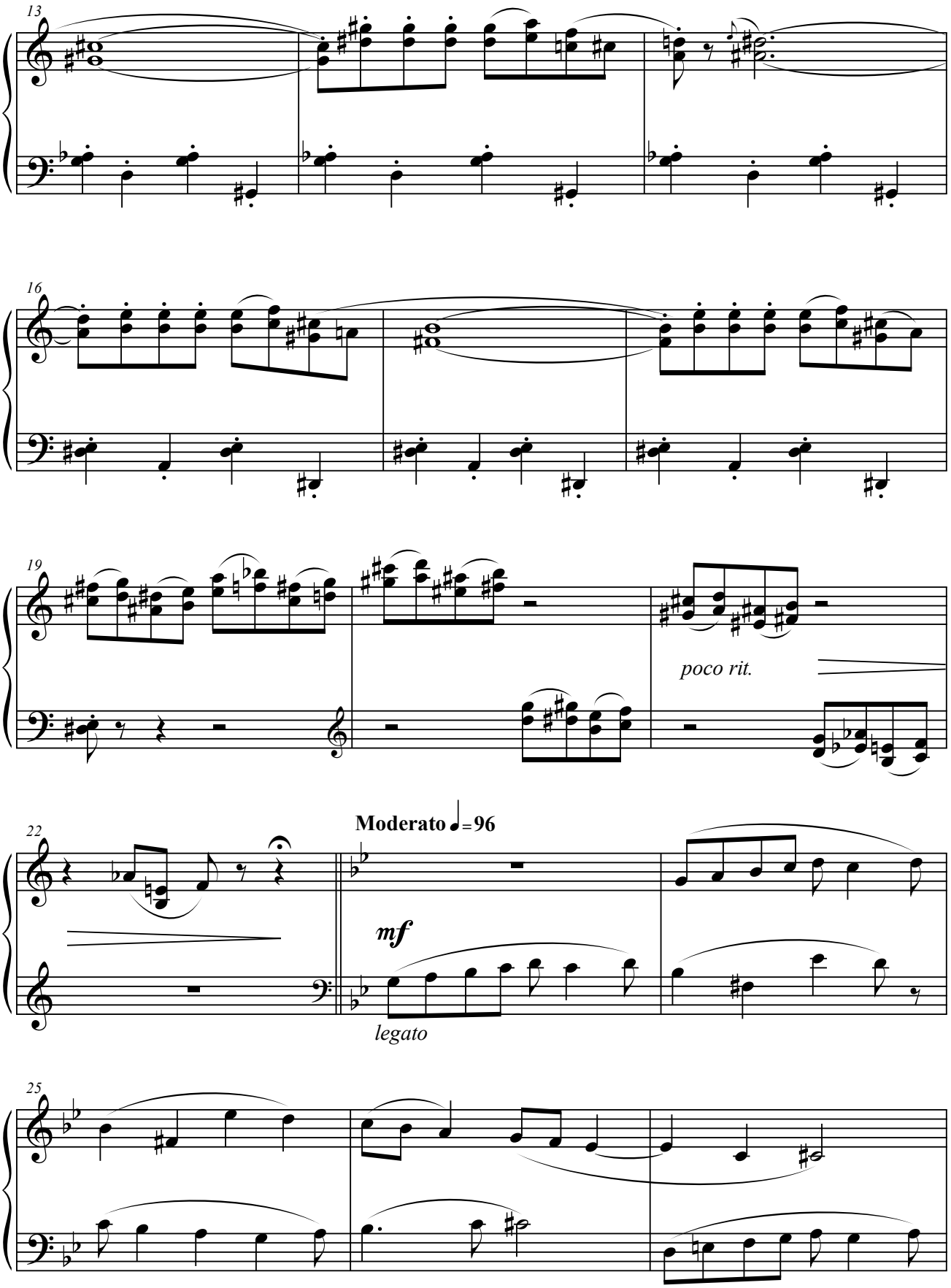
13
16
19
poco rit.
22
Moderato ♩=96
mf
legato
25

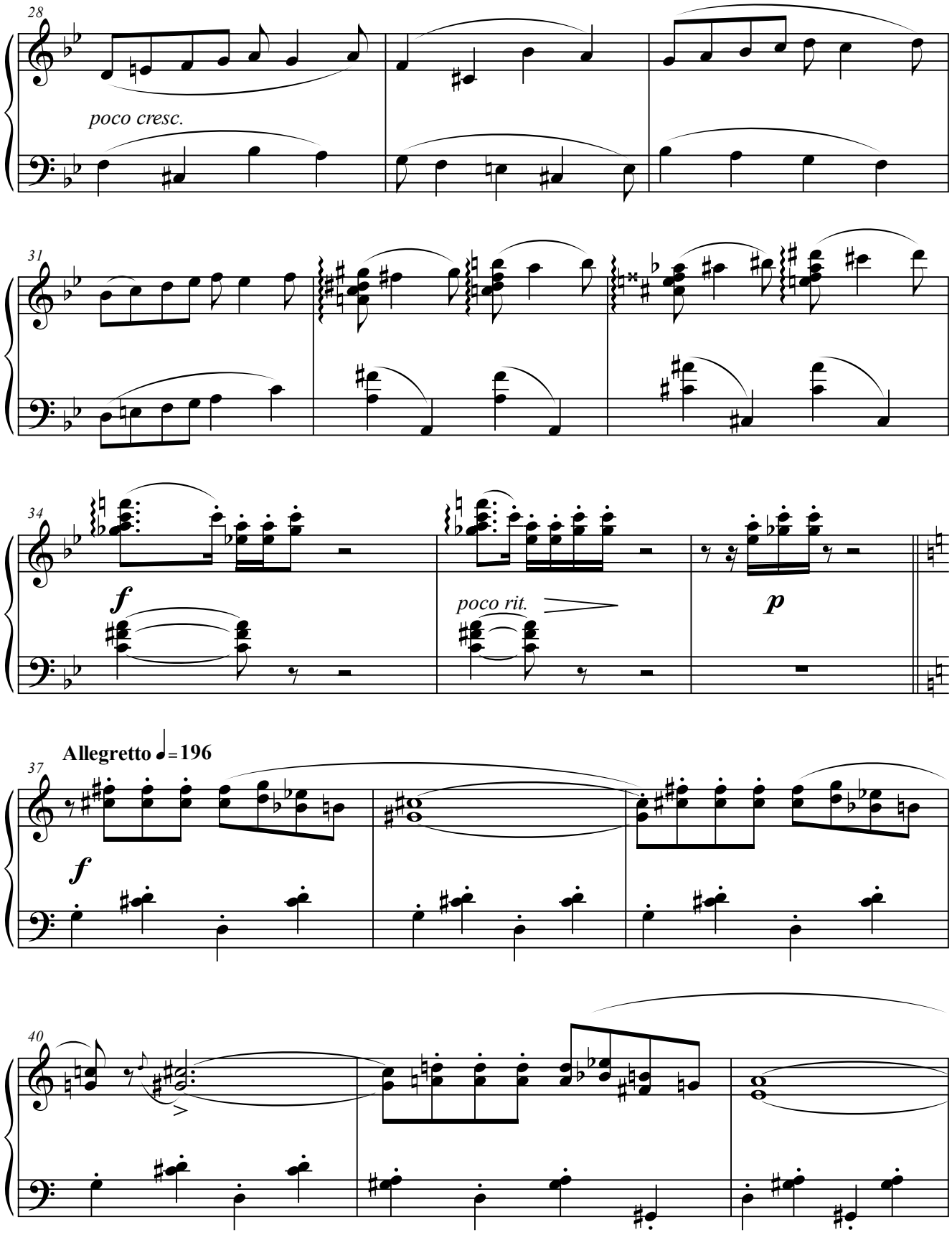
28
poco cresc.
31
34
f
poco rit.
p
Allegretto ♩=196
37
f
40

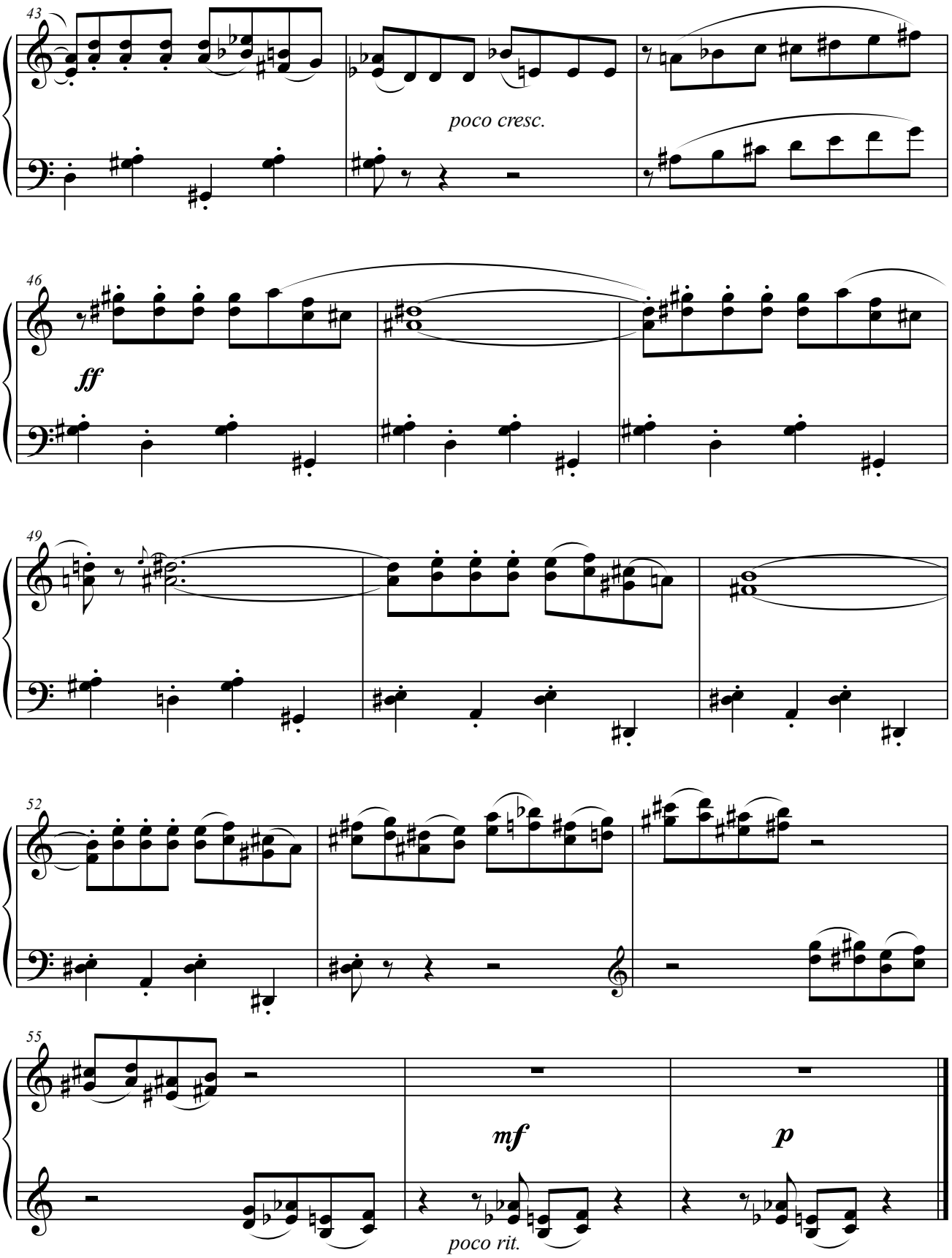
43
poco cresc.
46
ff
49
52
55
mf
p
poco rit.

Казковий похід

А. Золкін

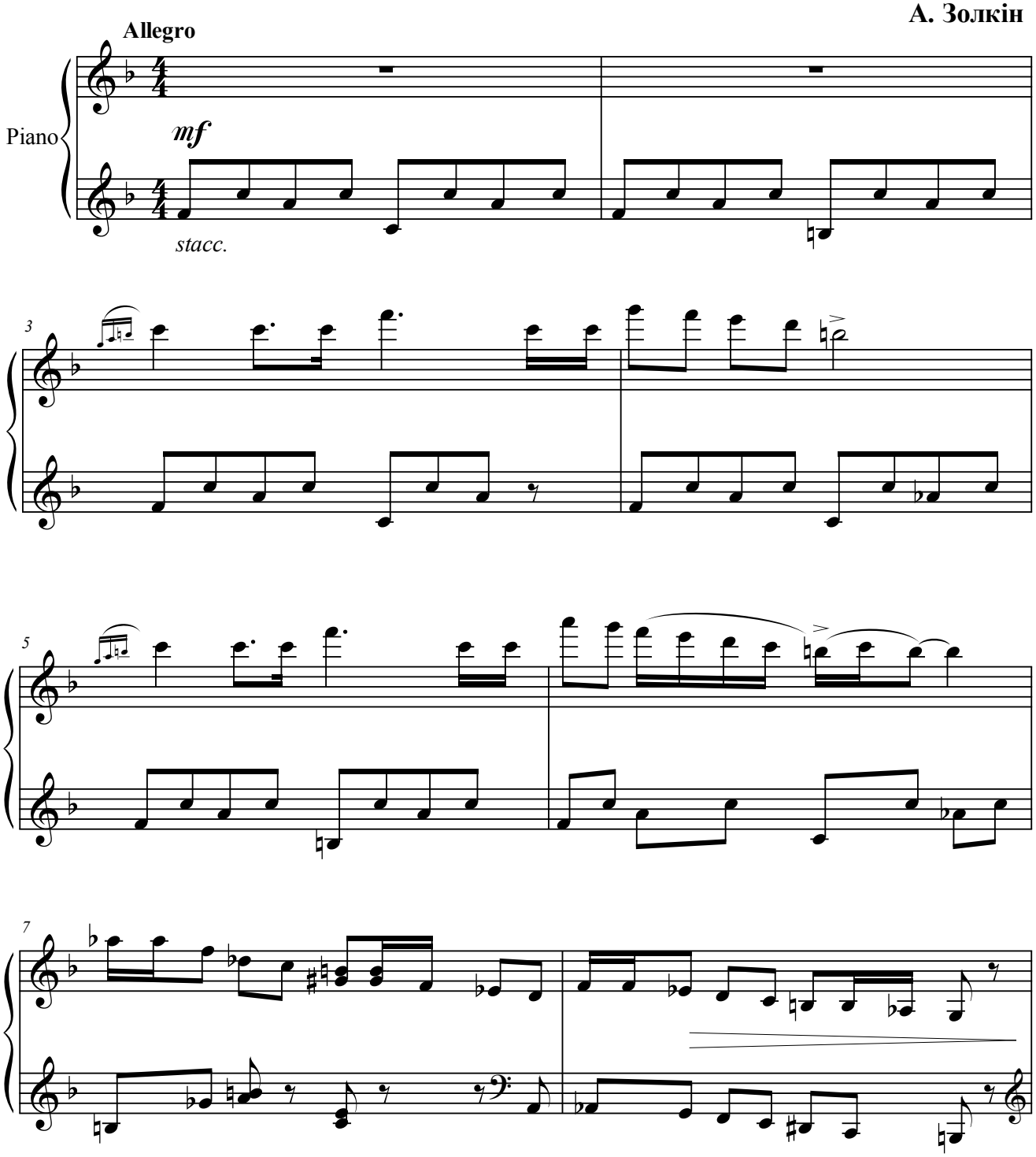

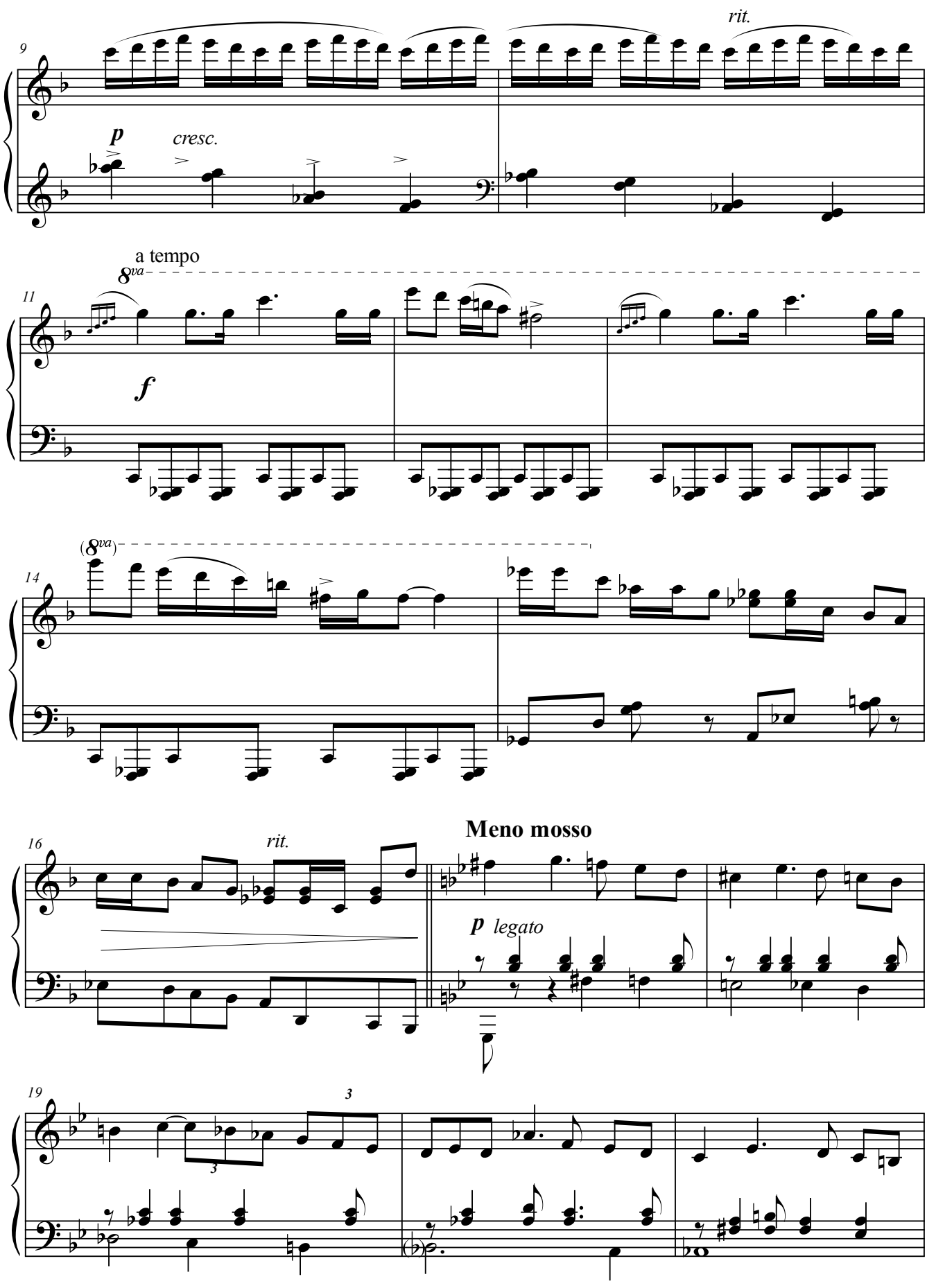
9
rit.
p
cresc.
a tempo
8va
11
f
(8va)
14
16
rit.
Meno mosso
p legato
19
3
3

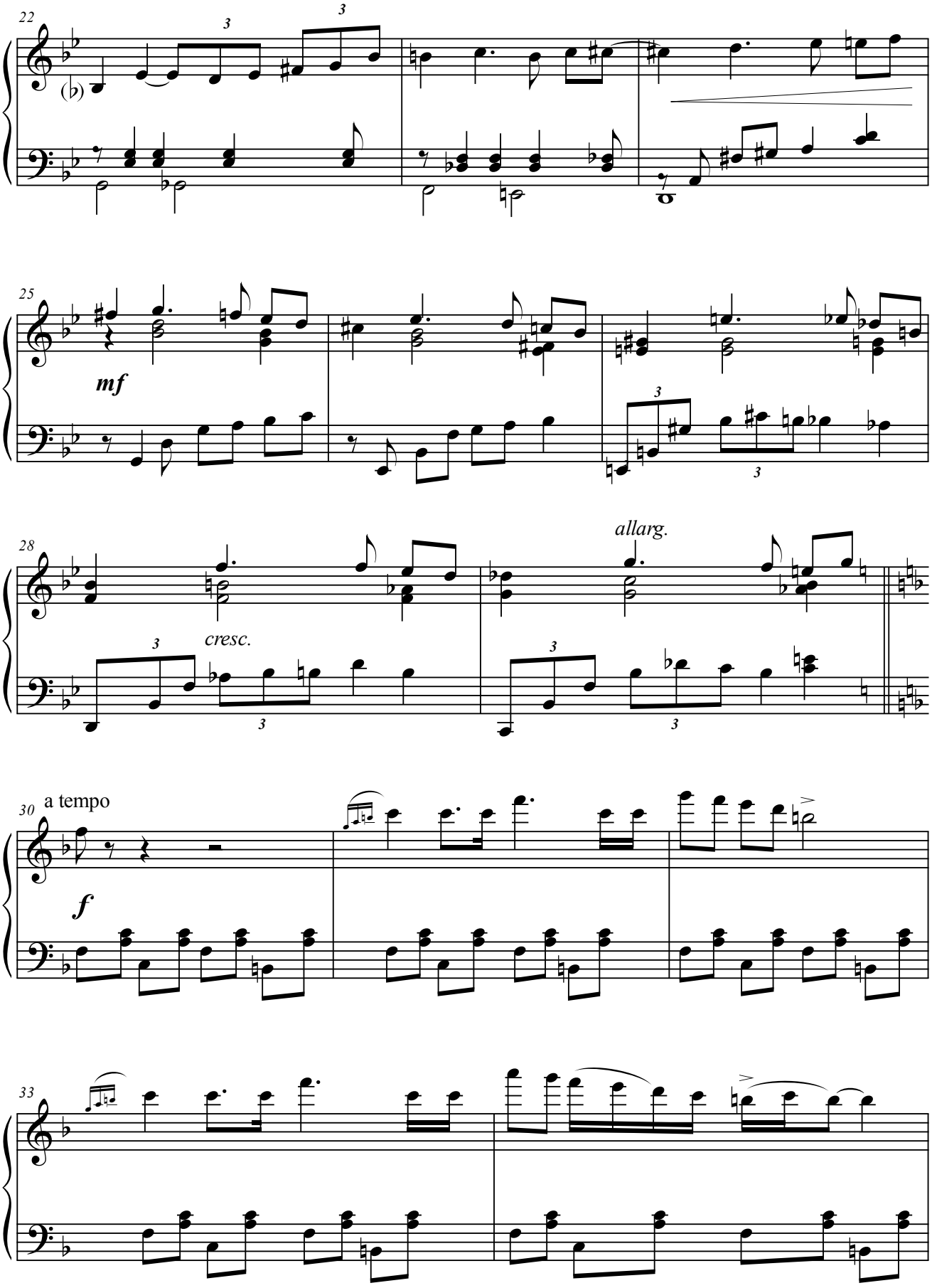
22
25
mf
28
allarg.
cresc.
30
a tempo
f
33

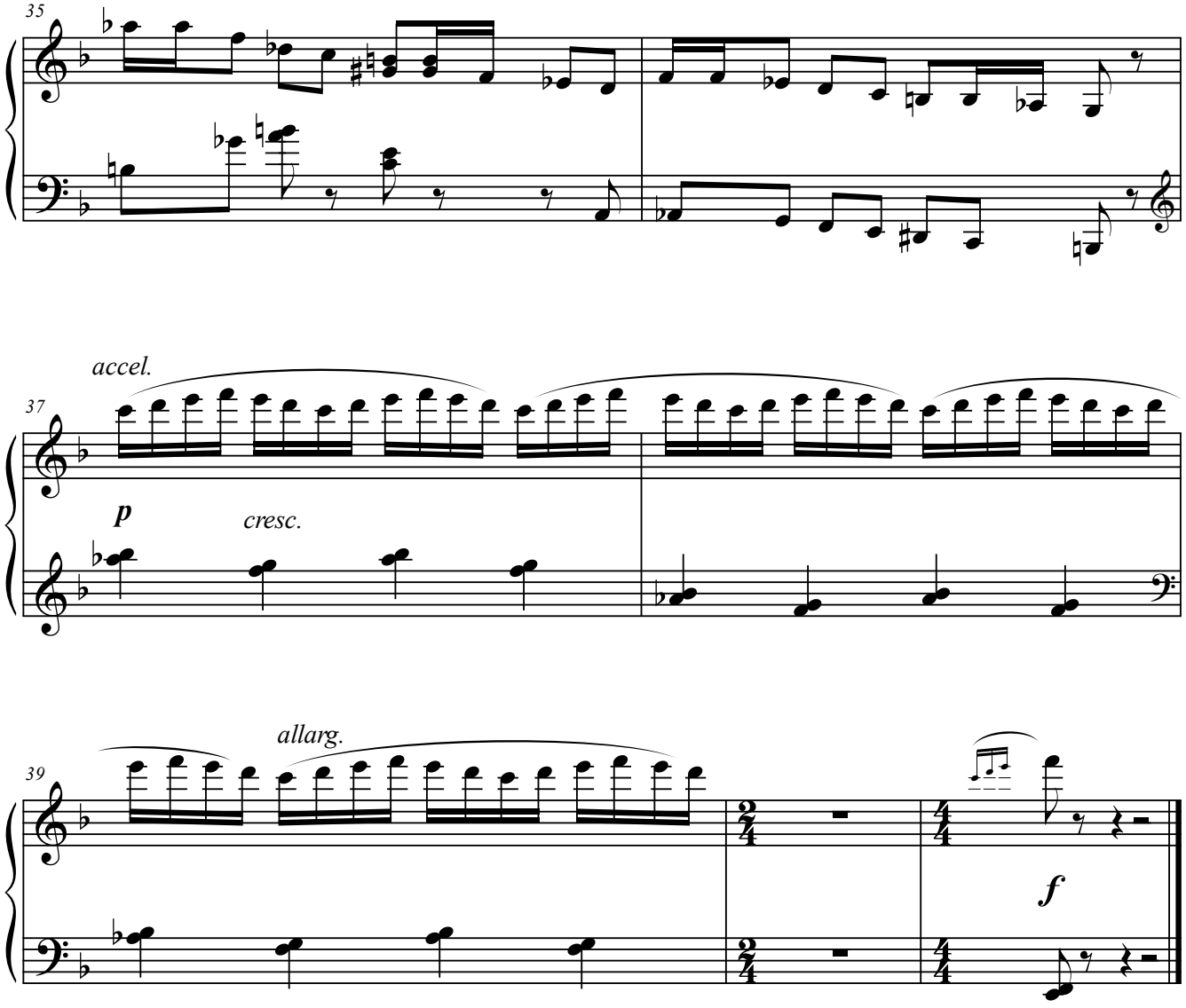
35
accel.
37
p
cresc.
allarg.
39
f

Вибрики

А. Золкін

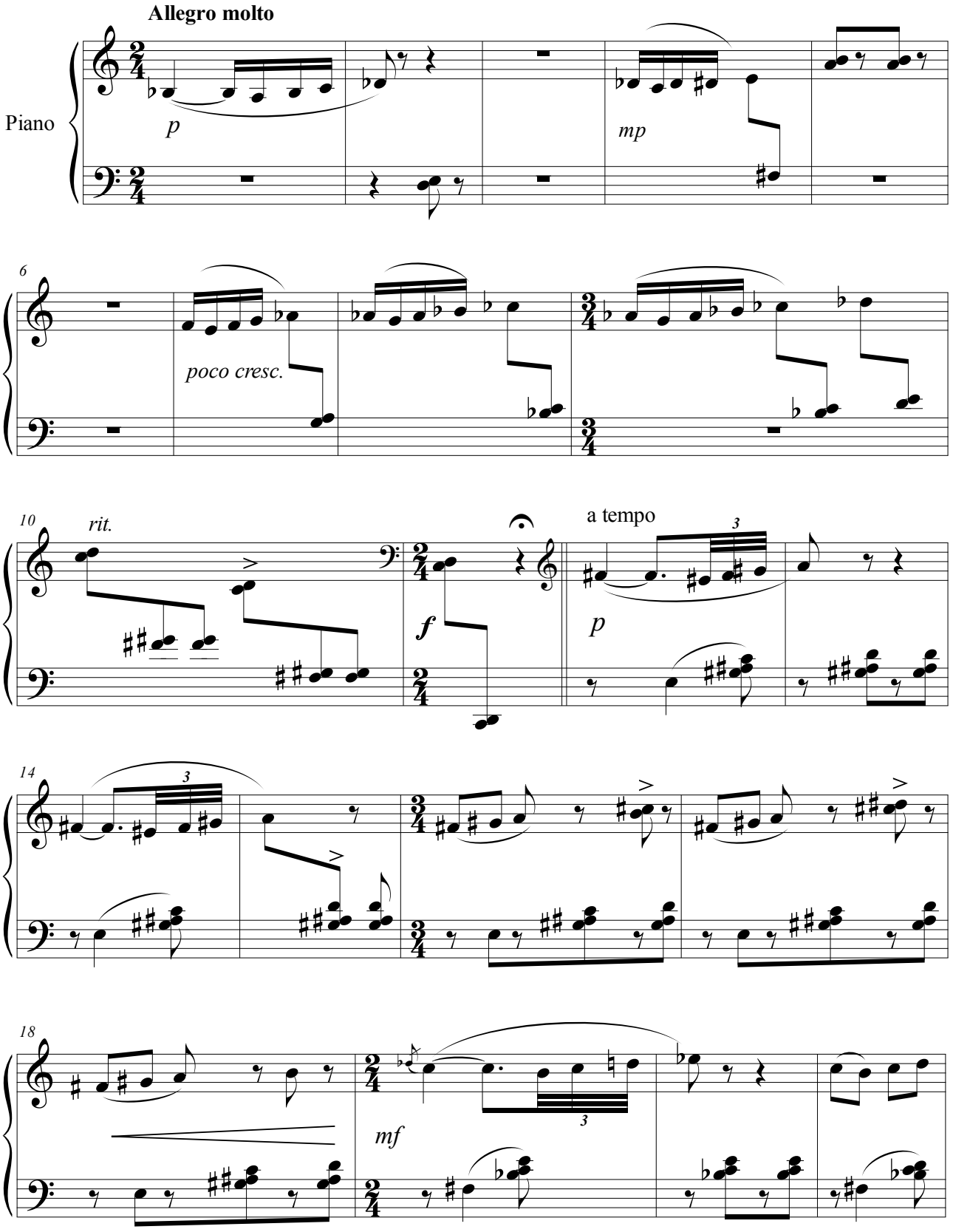

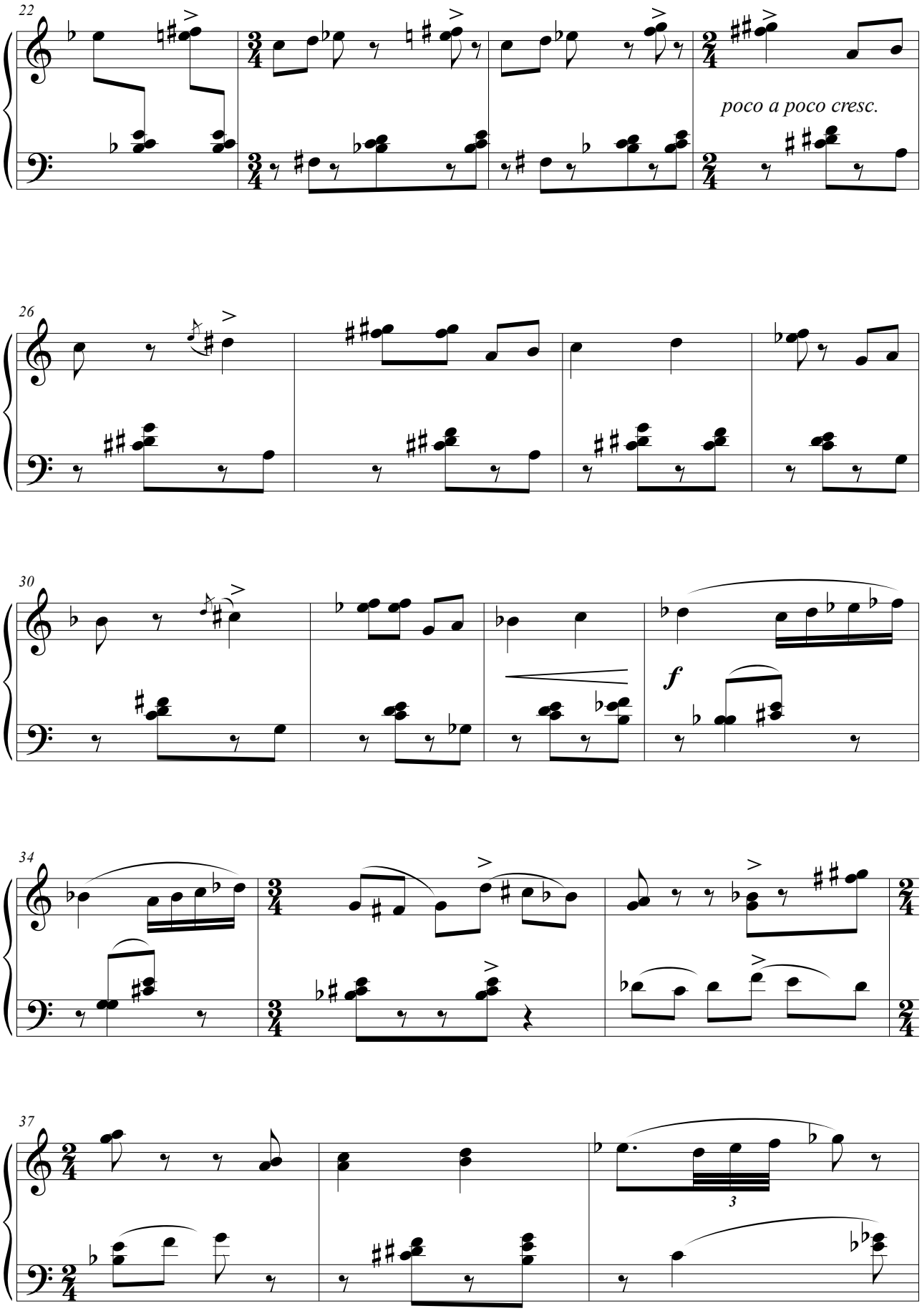
22
poco a poco cresc.
26
30
f
34
37
3

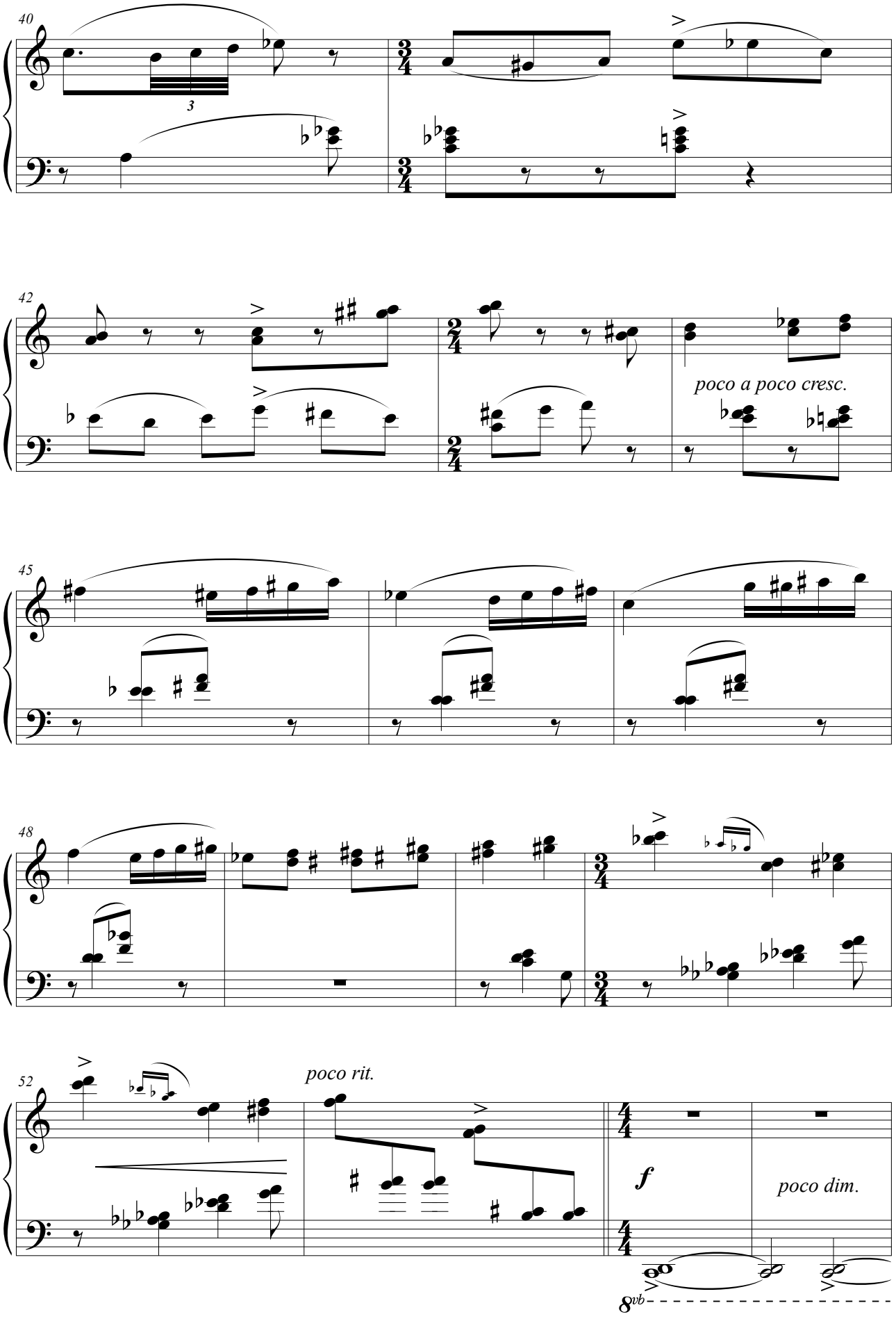
40
3
42
poco a poco cresc.
45
48
52
poco rit.
f
poco dim.
8vb

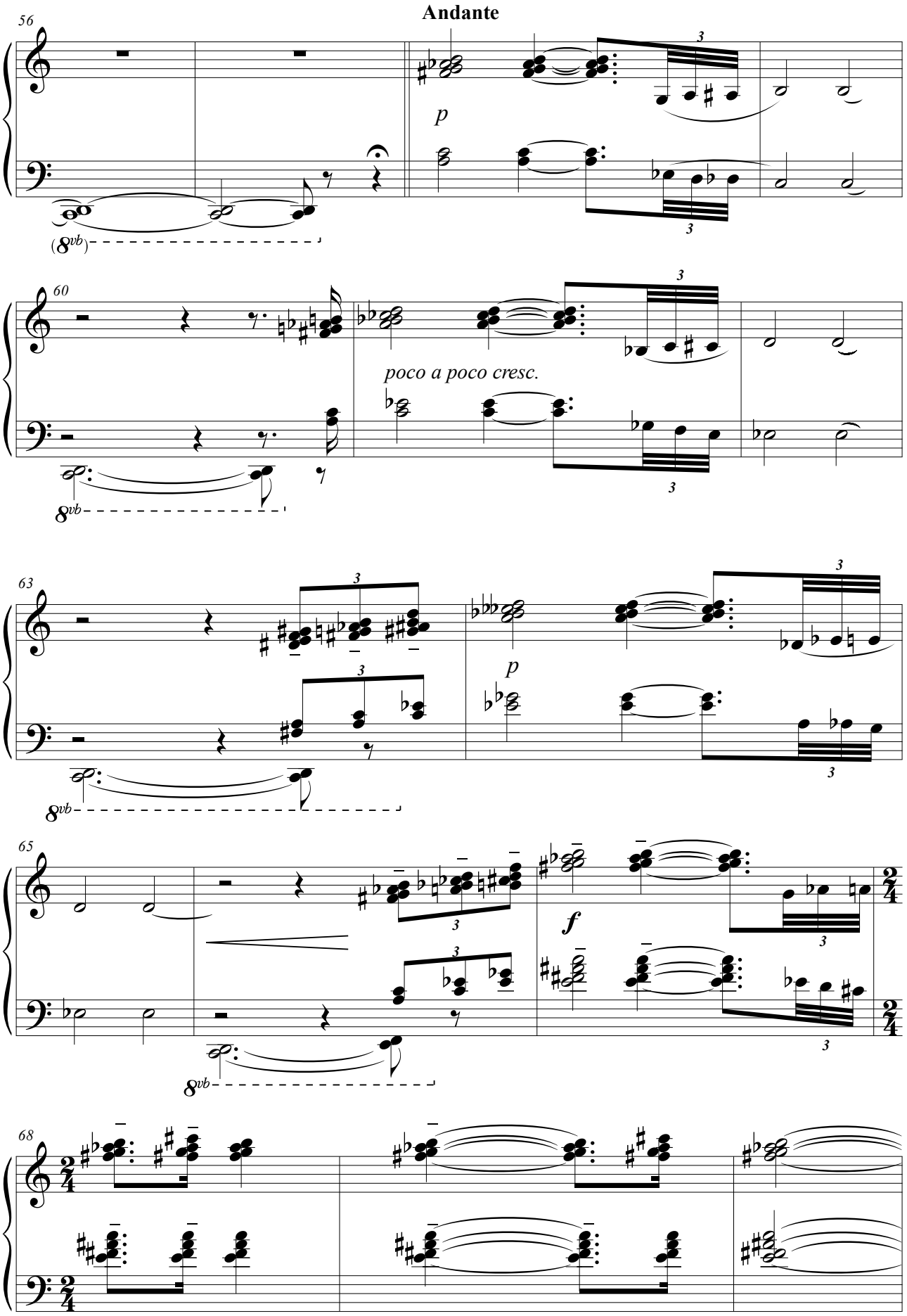
Andante
56
p
(8vb)
60
poco a poco cresc.
8vb
63
p
8vb
65
f
8vb
68

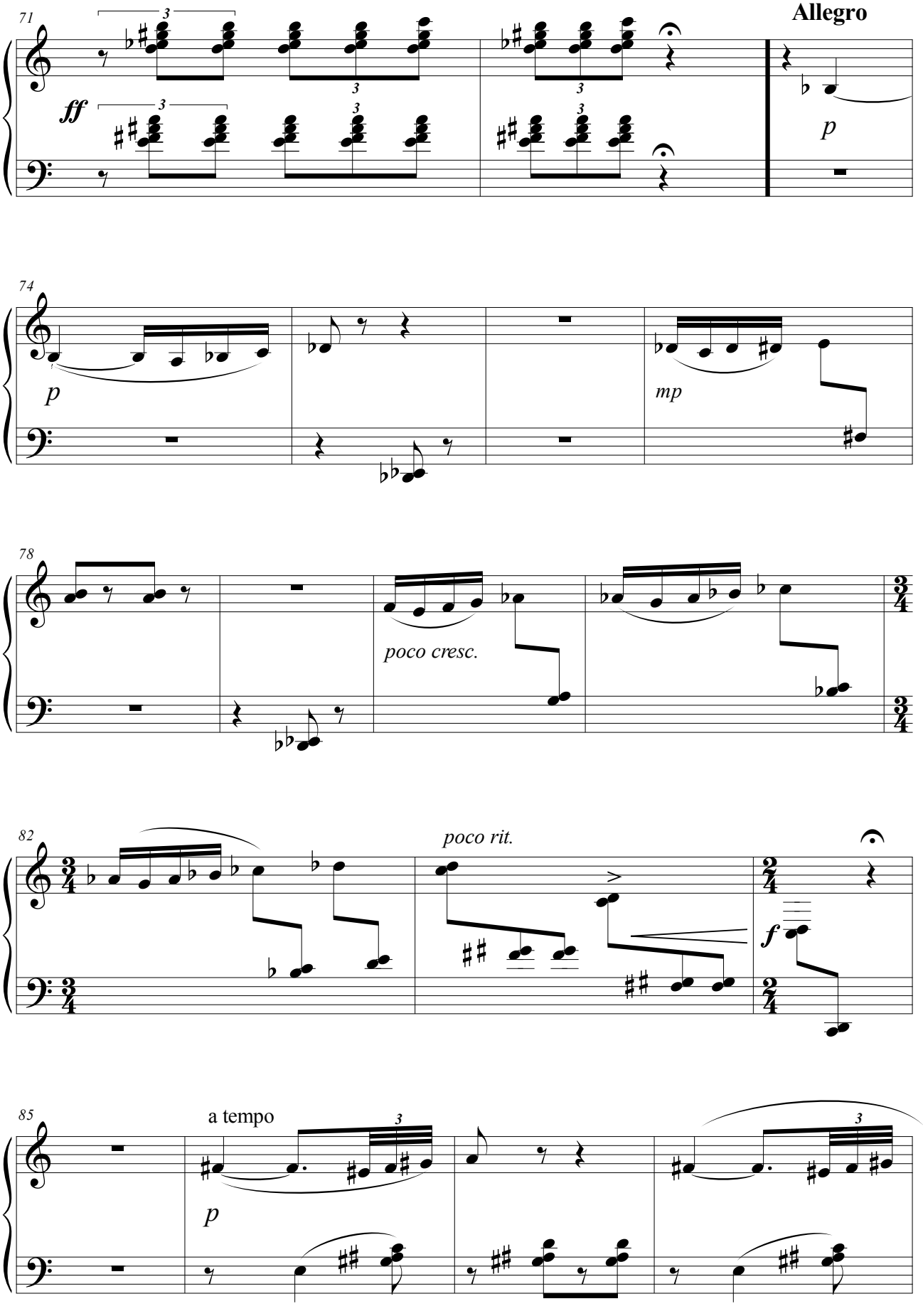
71
Allegro
ff
p
74
p
mp
78
poco cresc.
82
poco rit.
f
85
a tempo
p

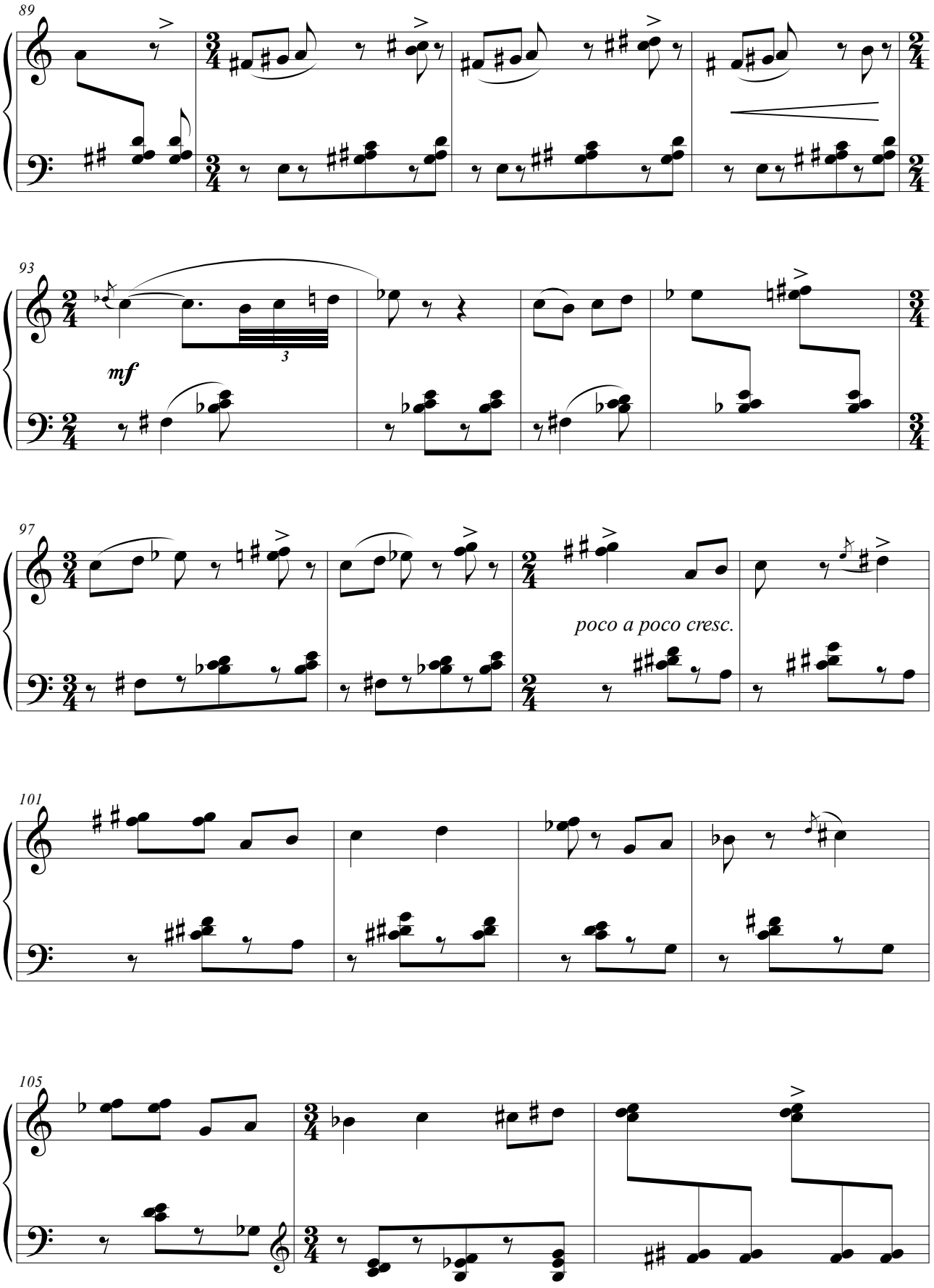
89
93
mf
3
97
poco a poco cresc.
101
105

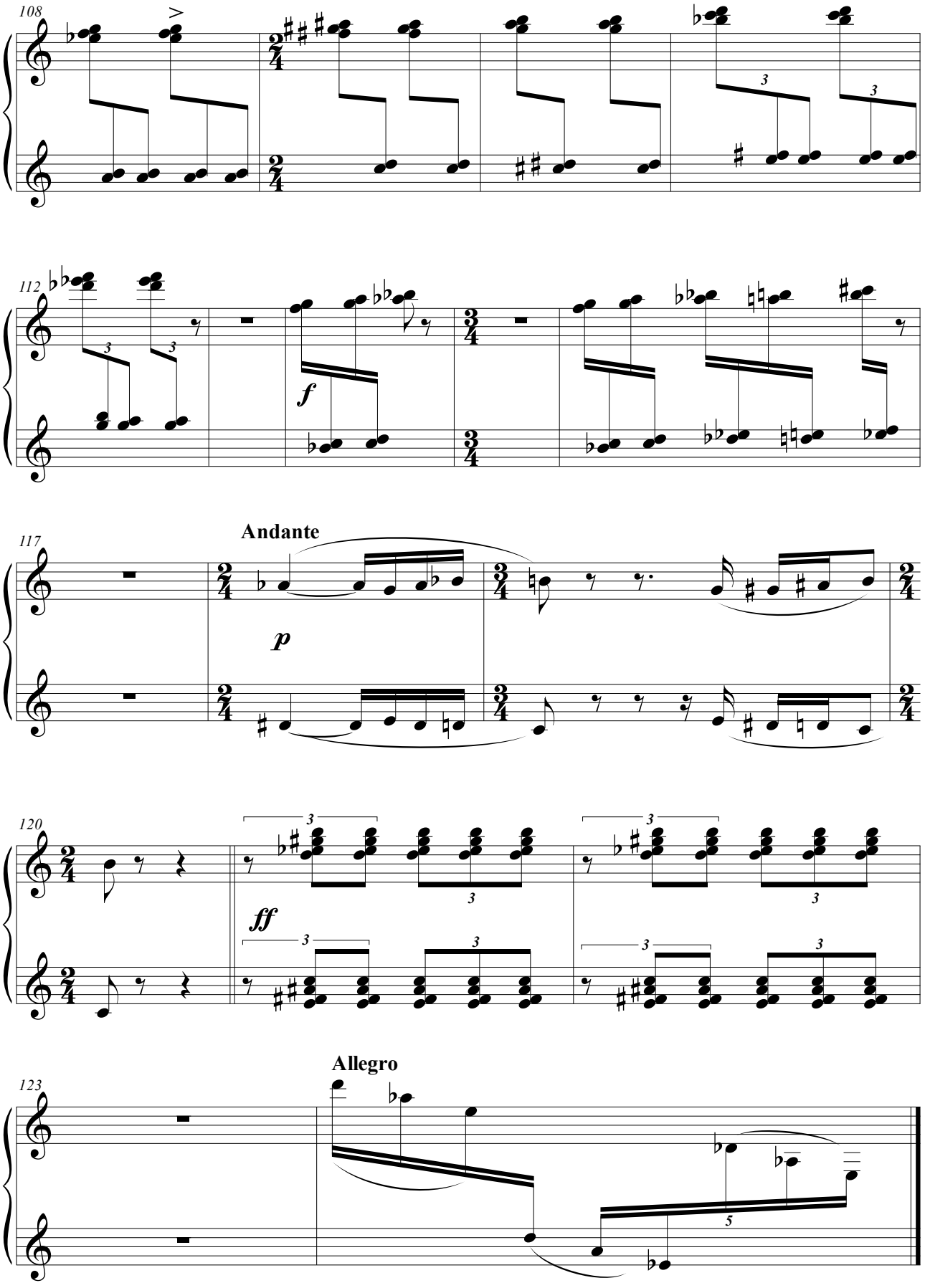
108
112
f
117
Andante
p
120
ff
Allegro
123

Слов'янський танок

А. Золкін

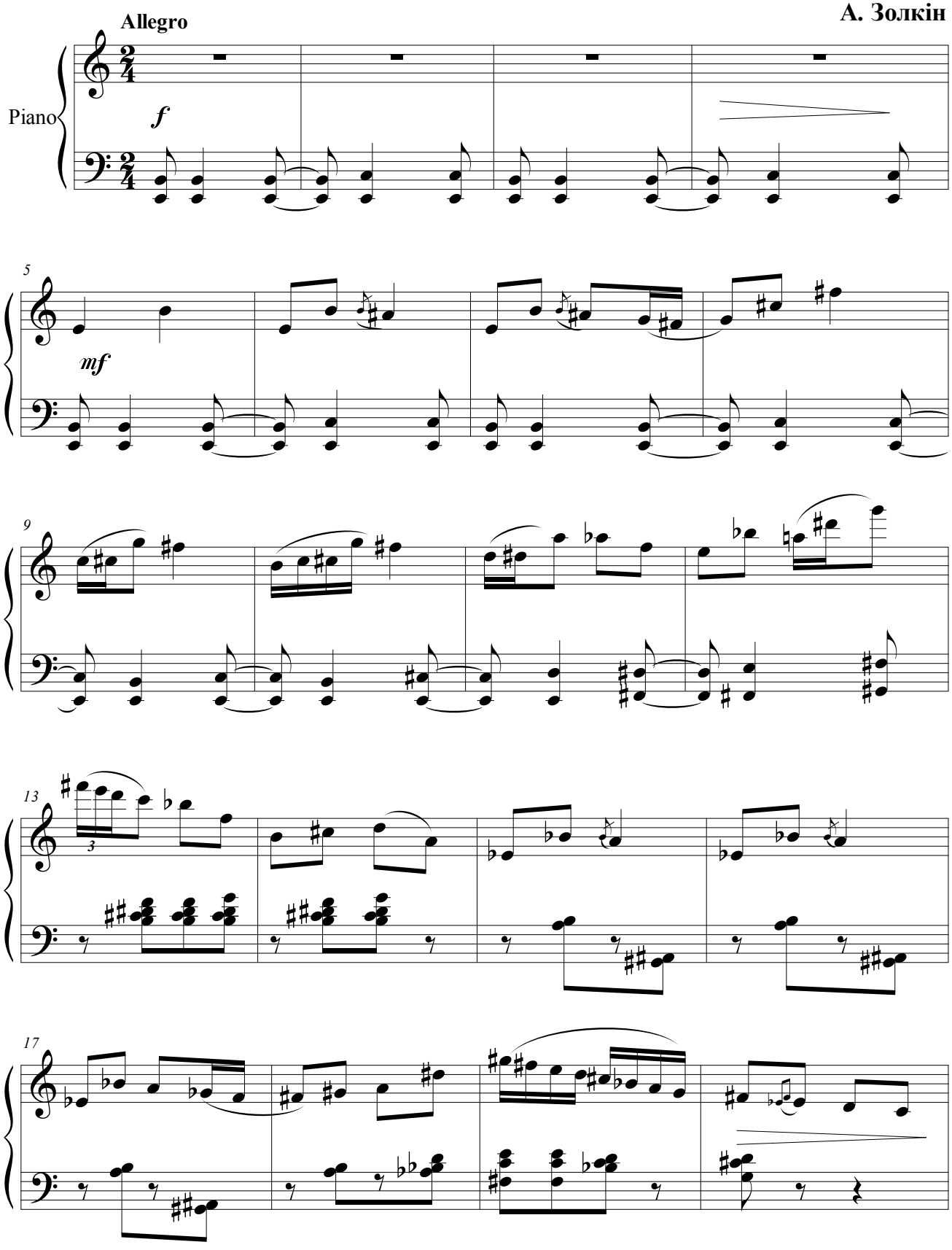

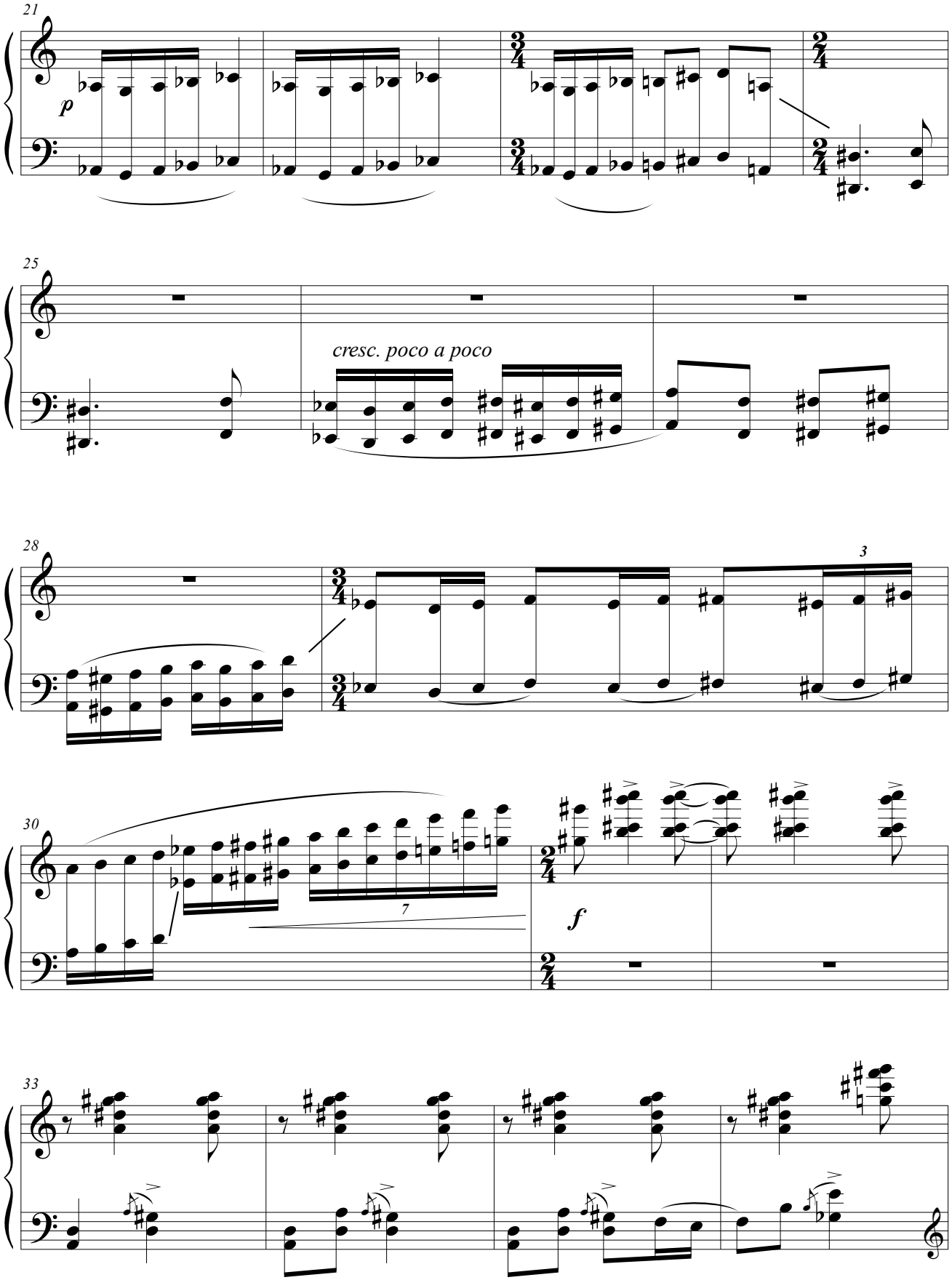
21
p
25
cresc. poco a poco
28
3
30
7
f
33

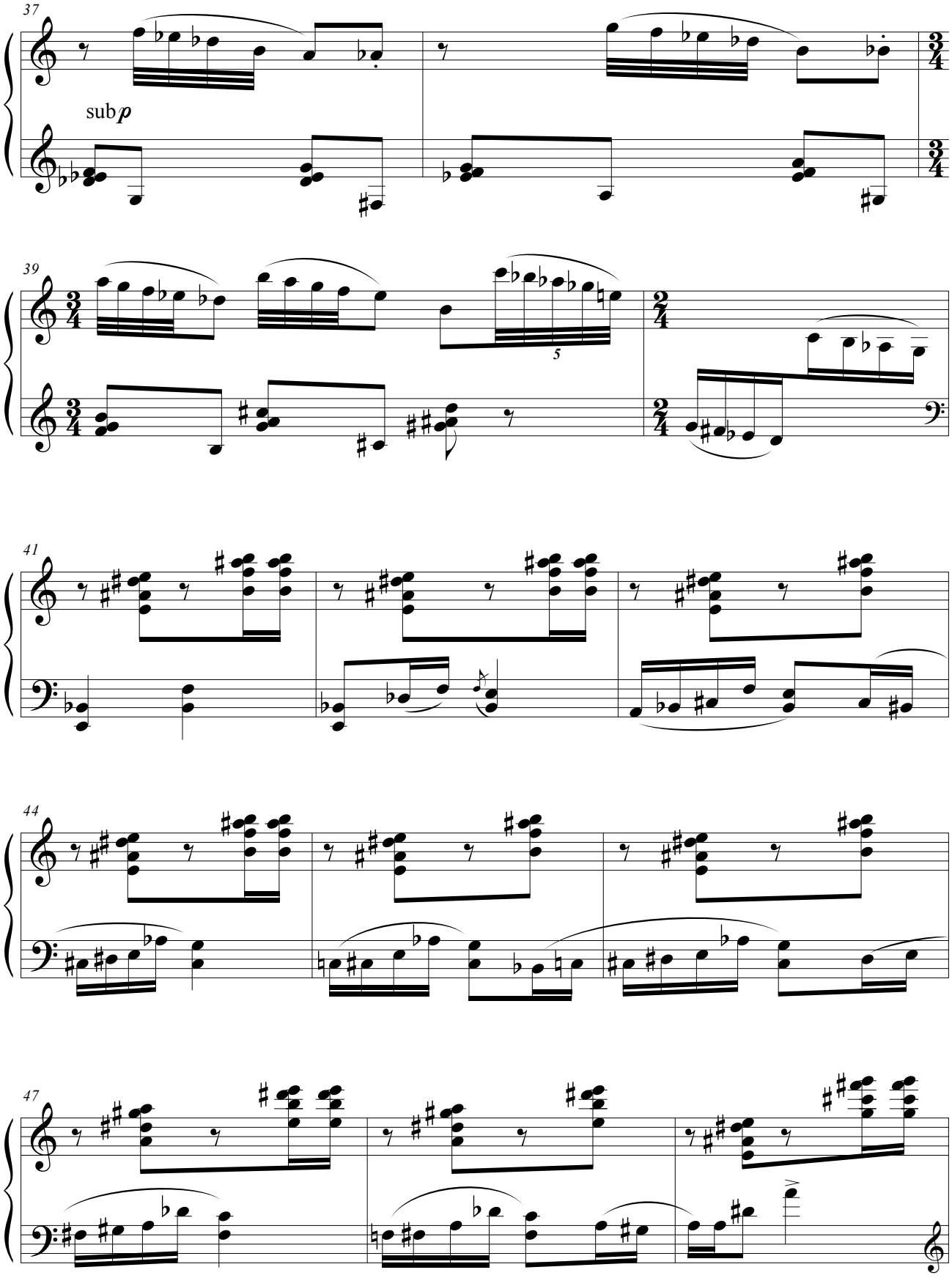
37
sub p
39
5
41
44
47

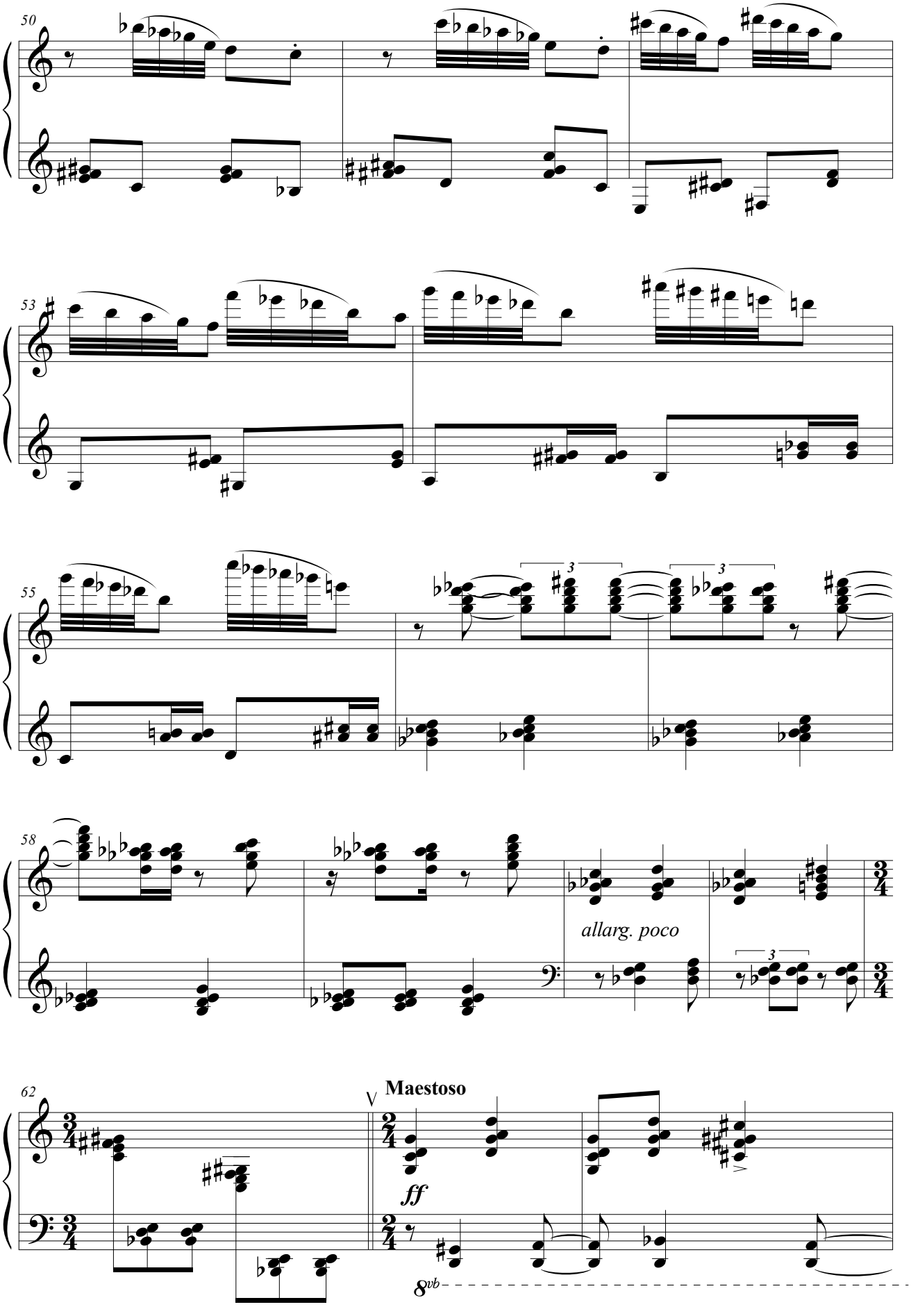
50
53
55
58
allarg. poco
62
Maestoso
ff
8vb

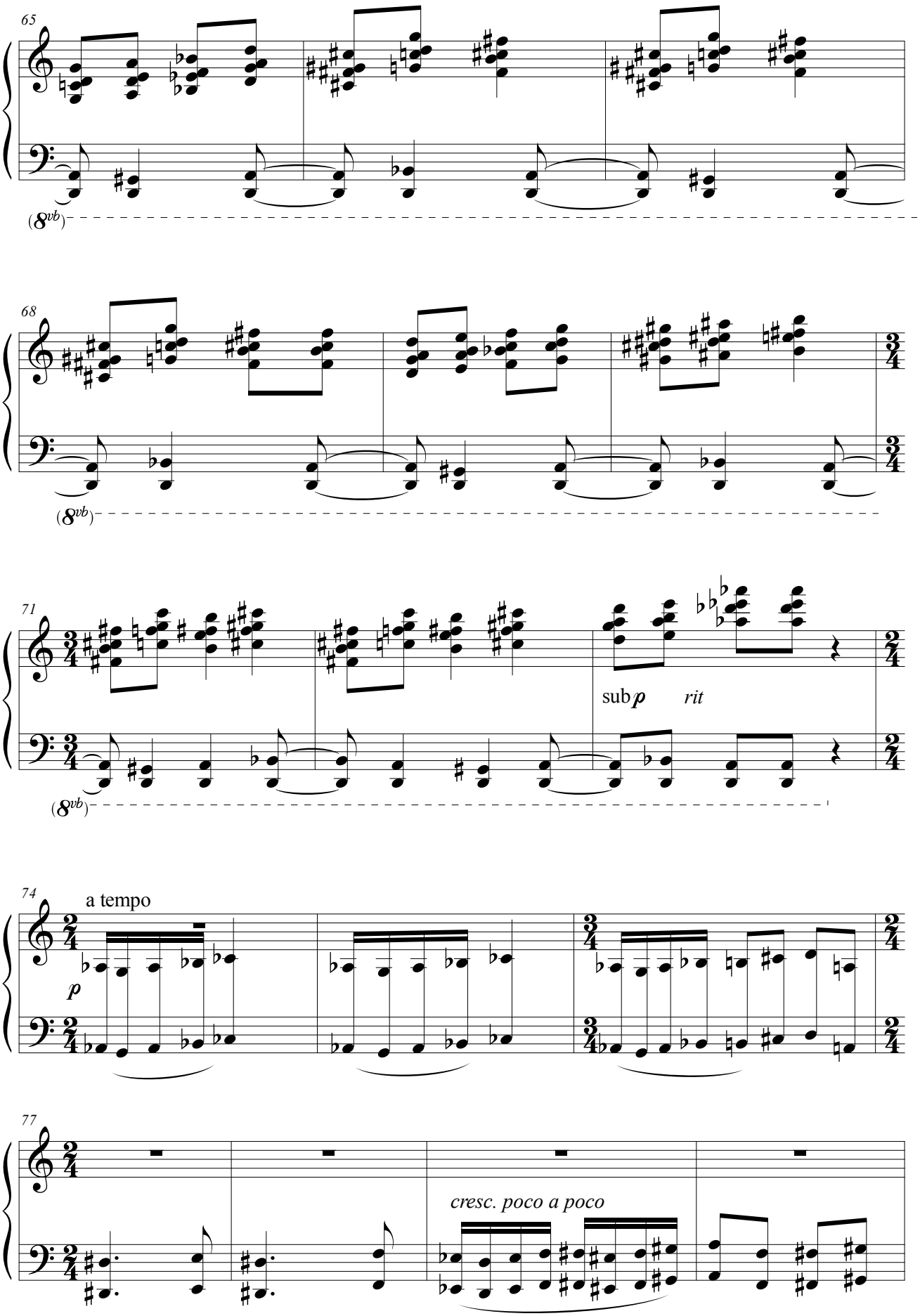
65
(8vb)
68
(8vb)
71
(8vb)
sub p
rit
74
a tempo
p
77
cresc. poco a poco

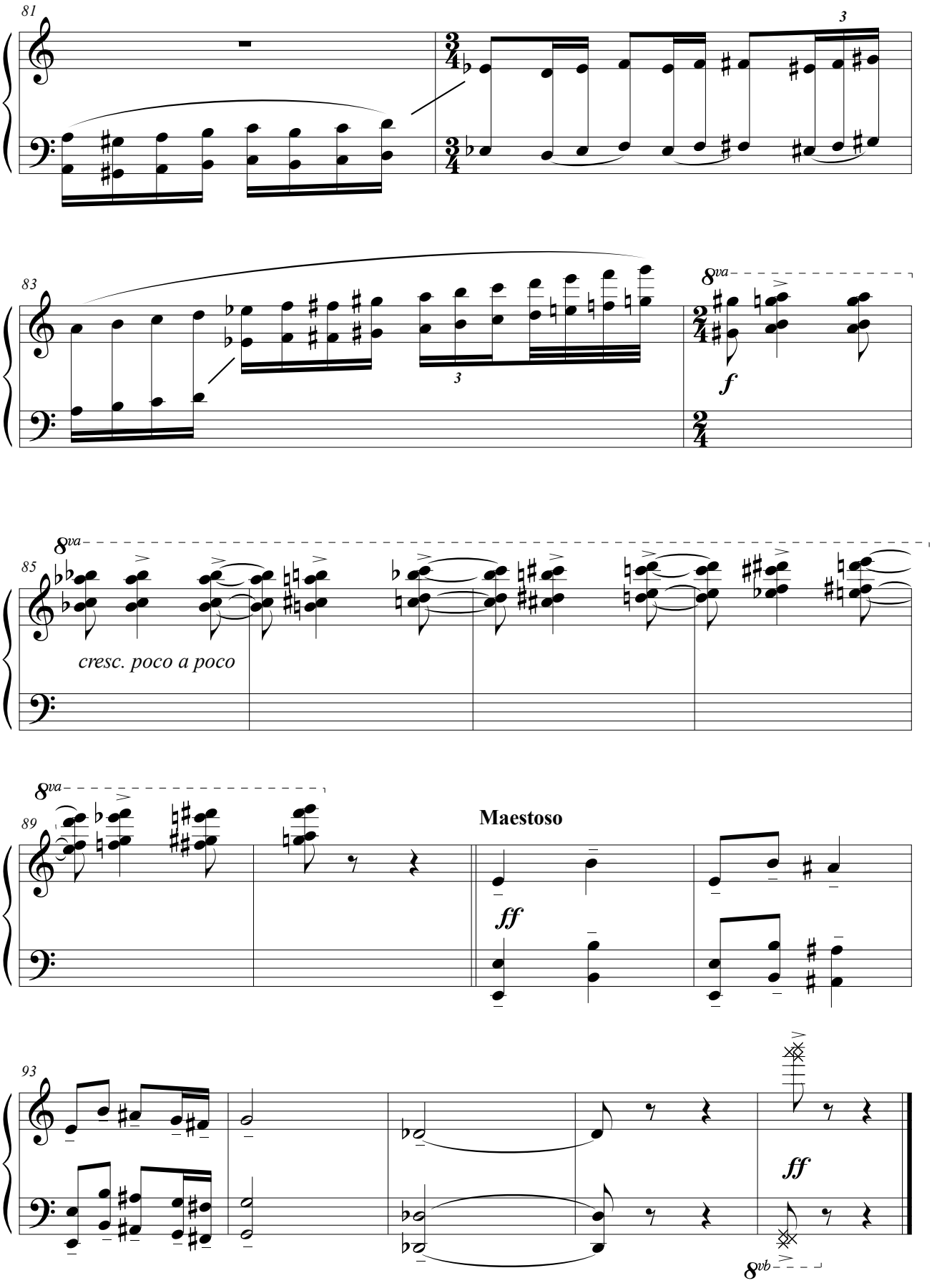
81
3
83
3
8va
f
8va
85
cresc. poco a poco
8va
89
Maestoso
ff
93
ff
8vb

Ностальгія

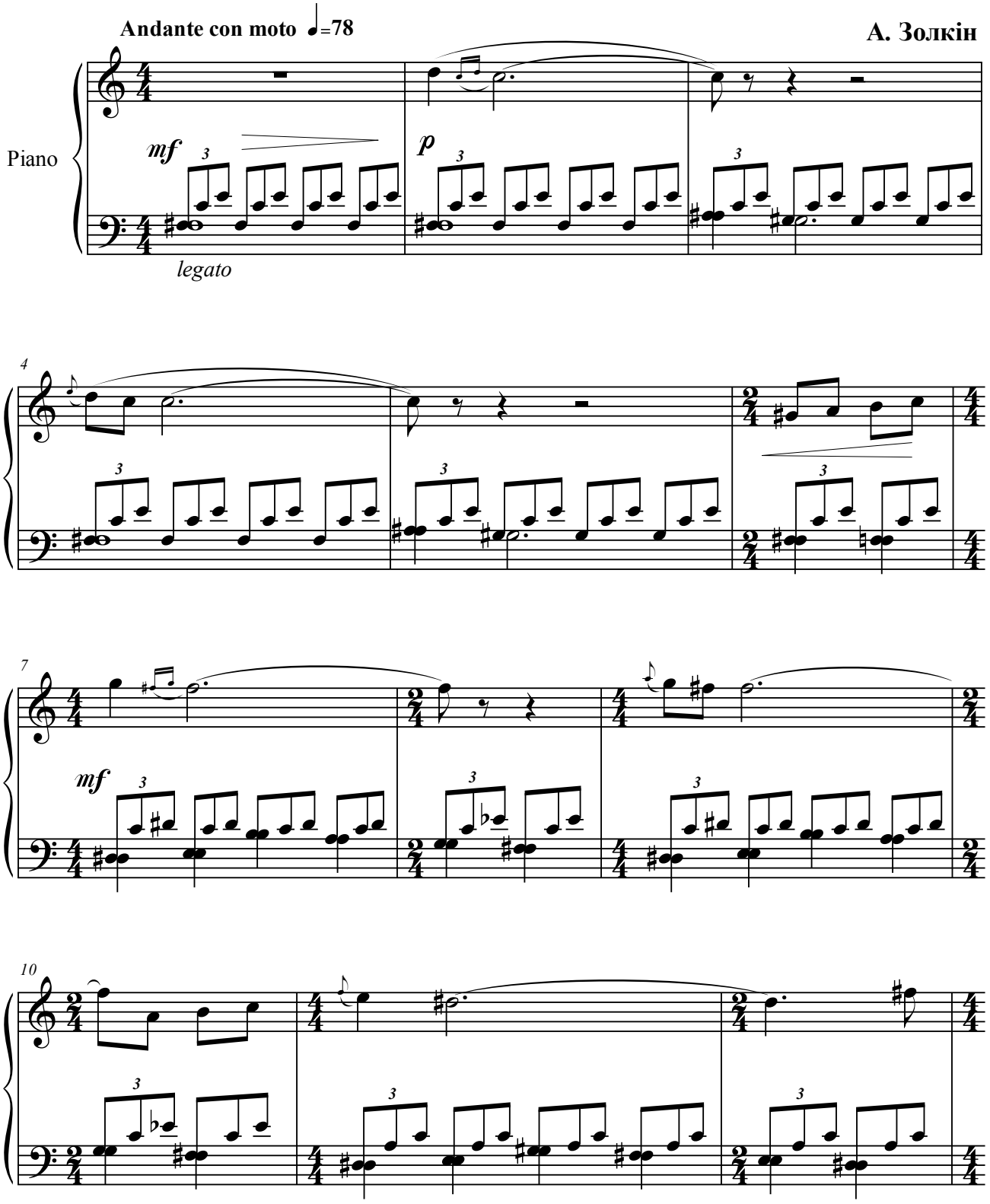

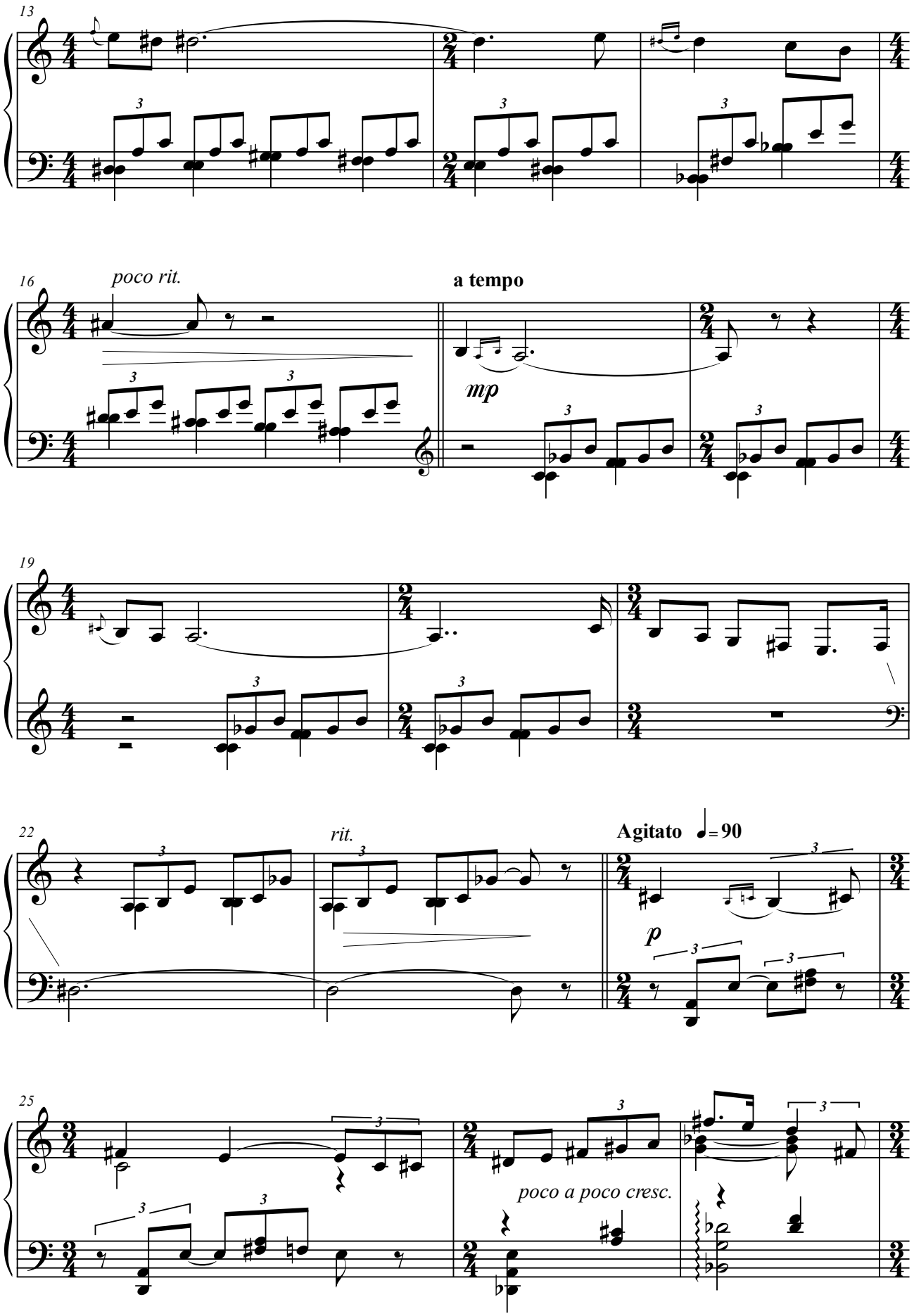
13
16
poco rit.
a tempo
mp
19
22
rit.
Agitato ♩= 90
p
25
poco a poco cresc.

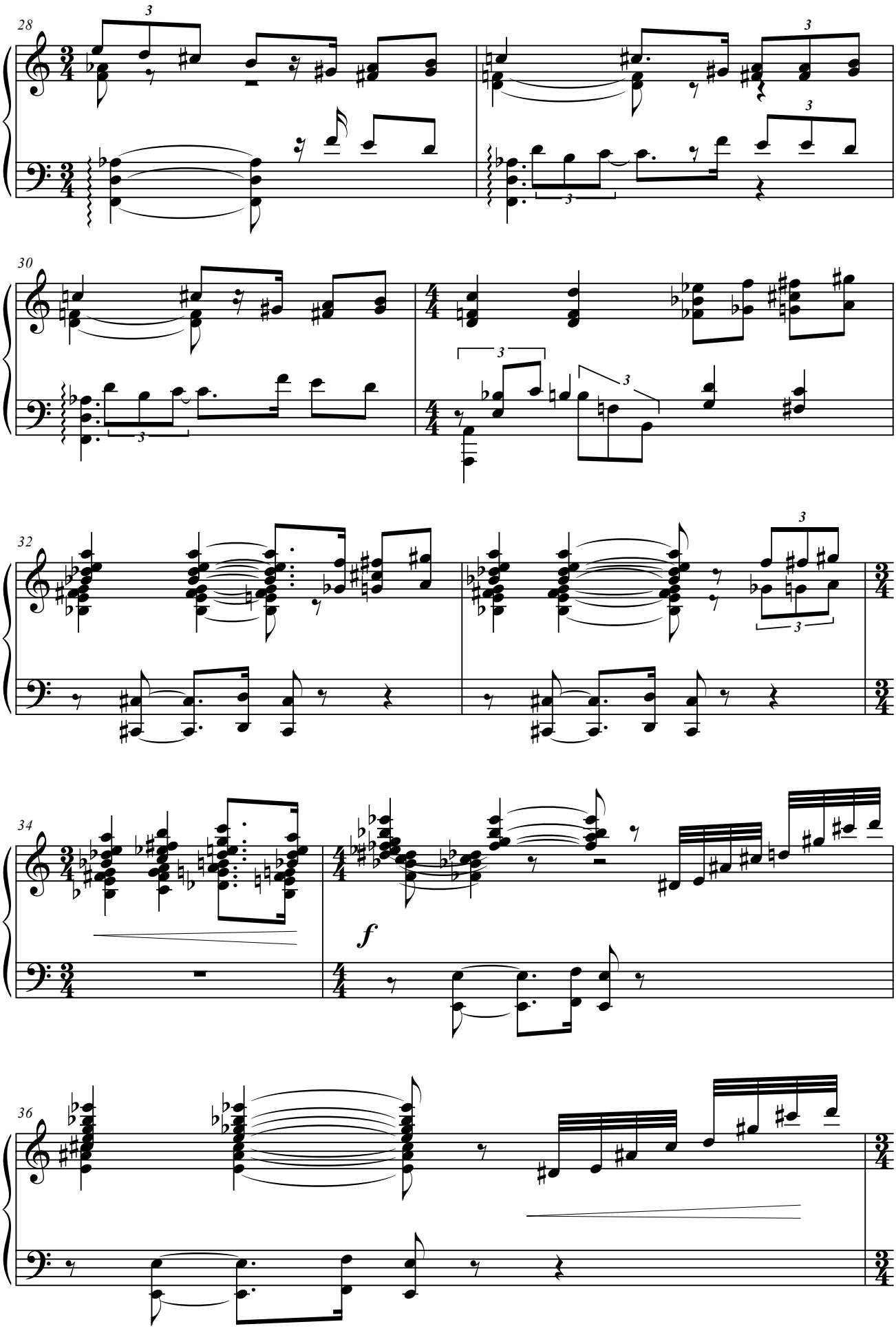
28
30
32
34
36
f

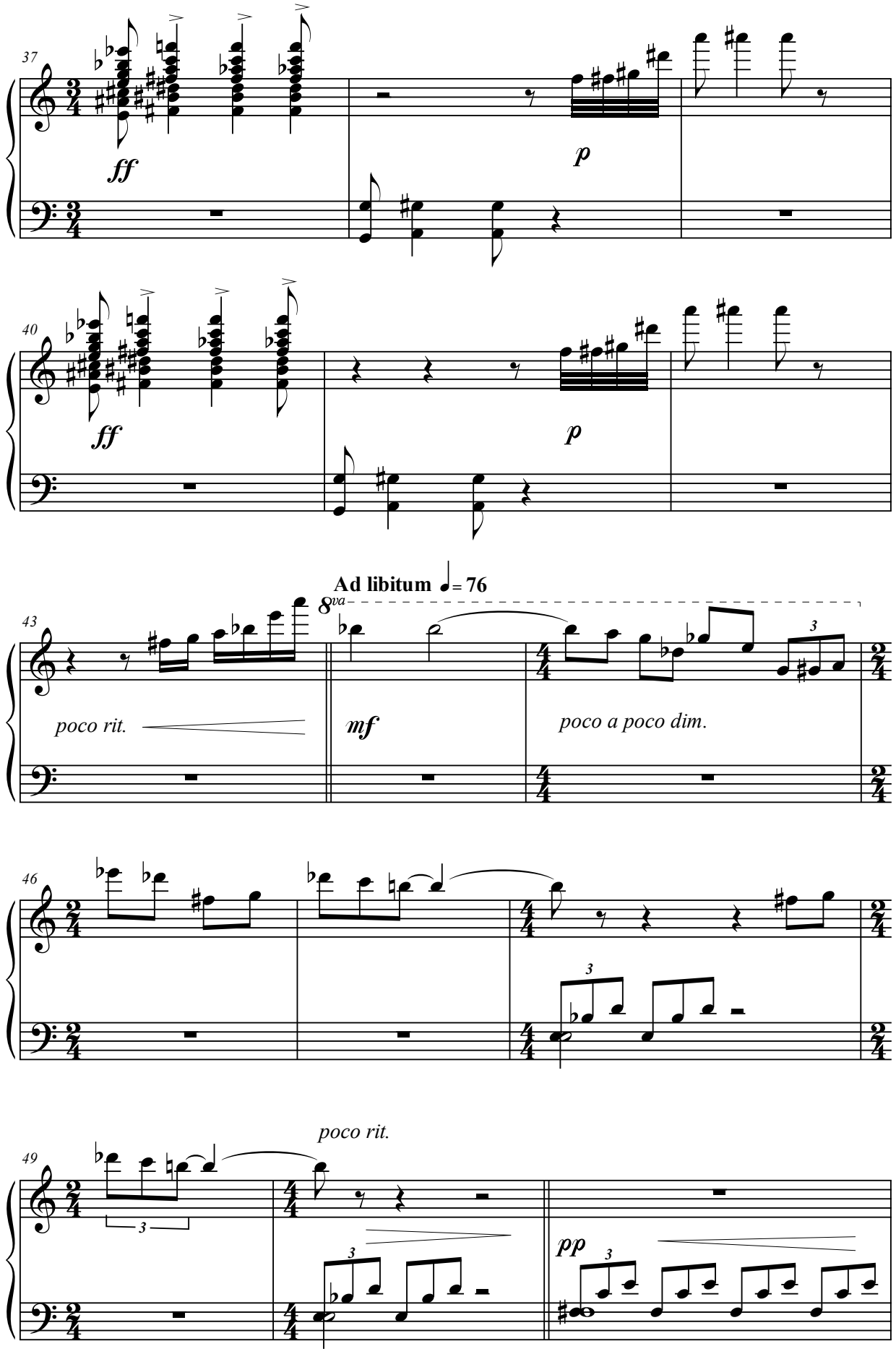
37
ff
p
40
ff
p
Ad libitum ♩= 76
43
8va
poco rit.
mf
poco a poco dim.
46
3
3
poco rit.
49
3
3
pp
3

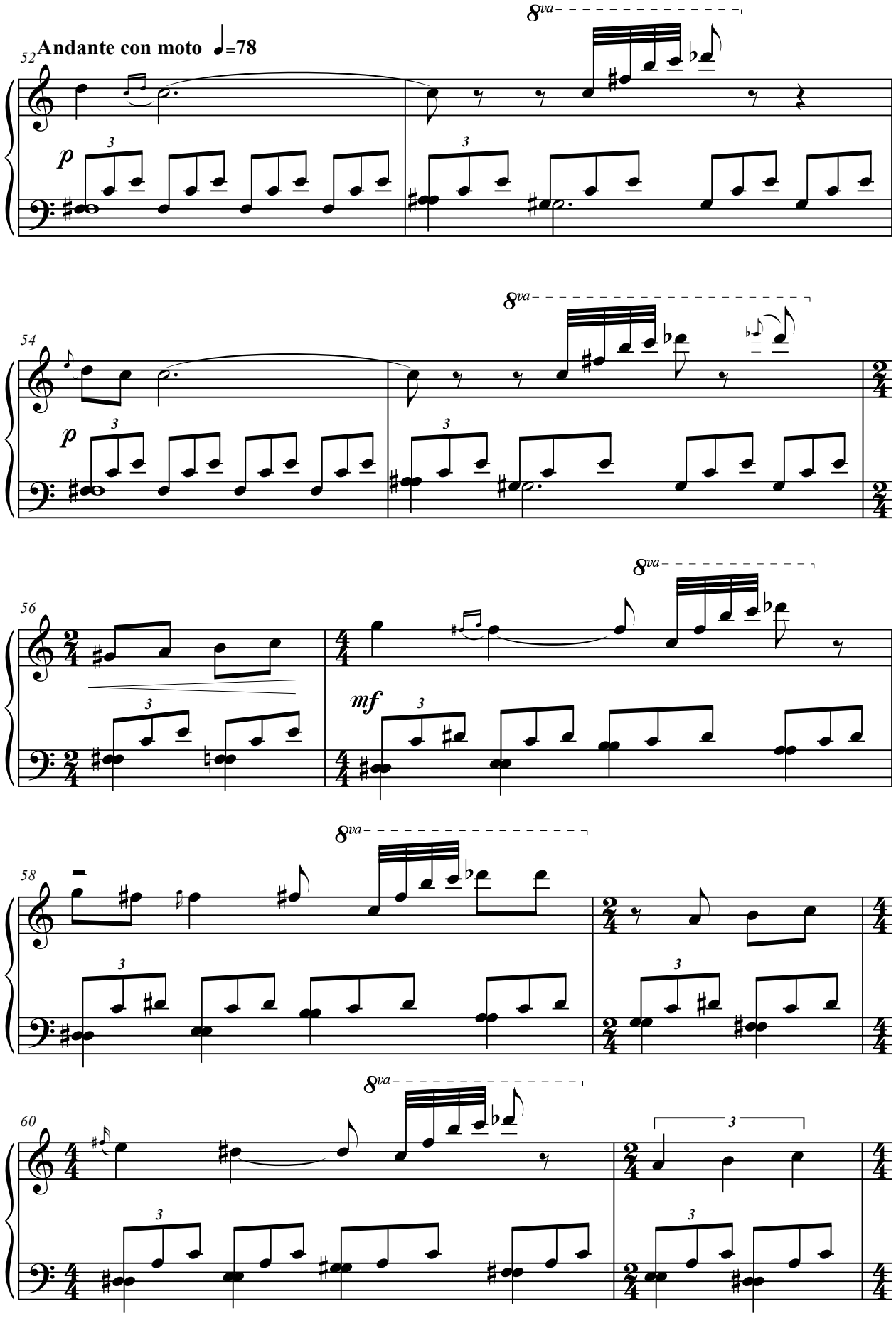
52
Andante con moto ♩=78
8va
p
3
54
8va
p
3
56
8va
mf
3
58
8va
3
60
8va
3

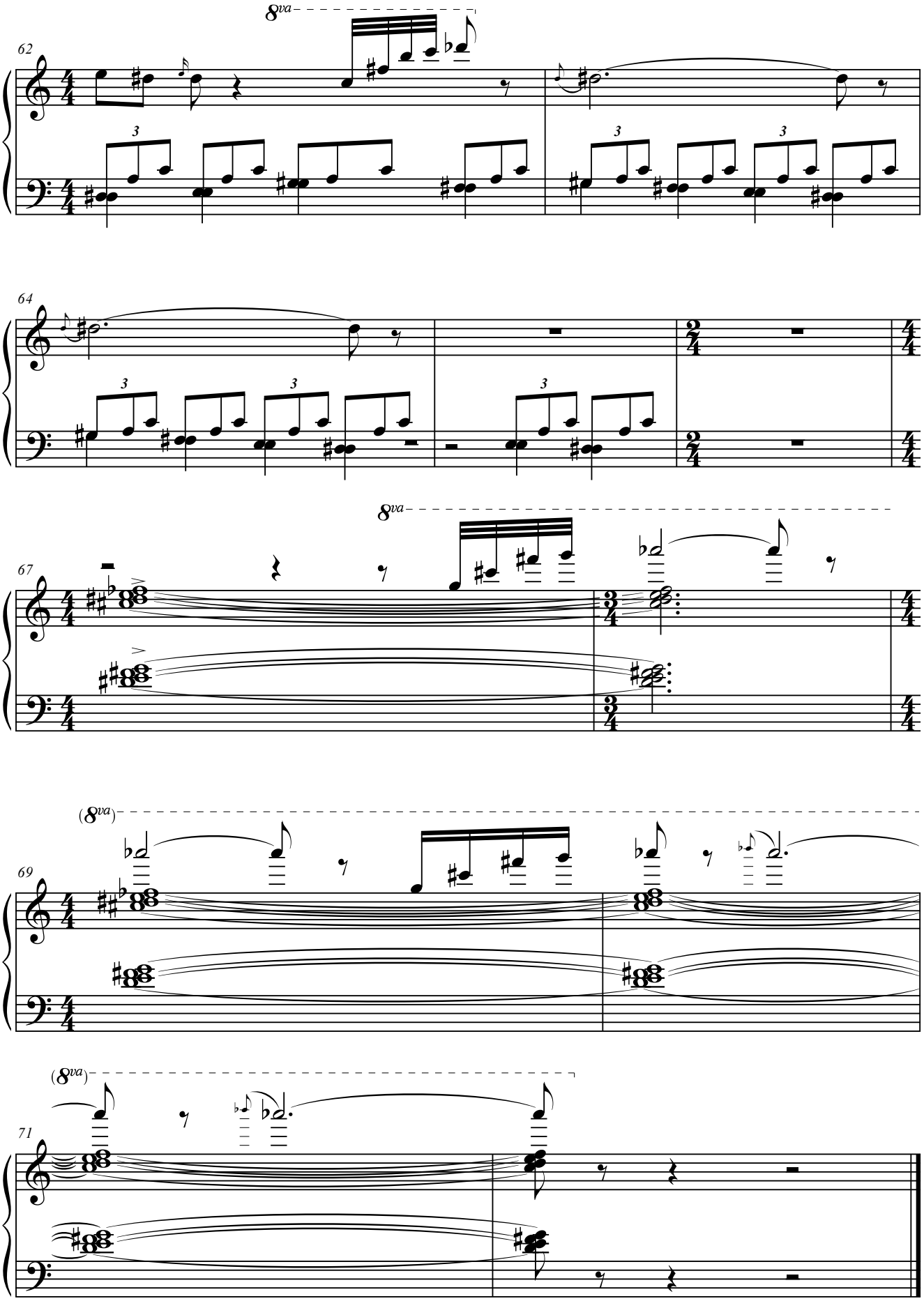
8va
62
3
3
3
64
3
3
3
8va
67
(8va)
69
(8va)
71

Бентежність

А. Золкін

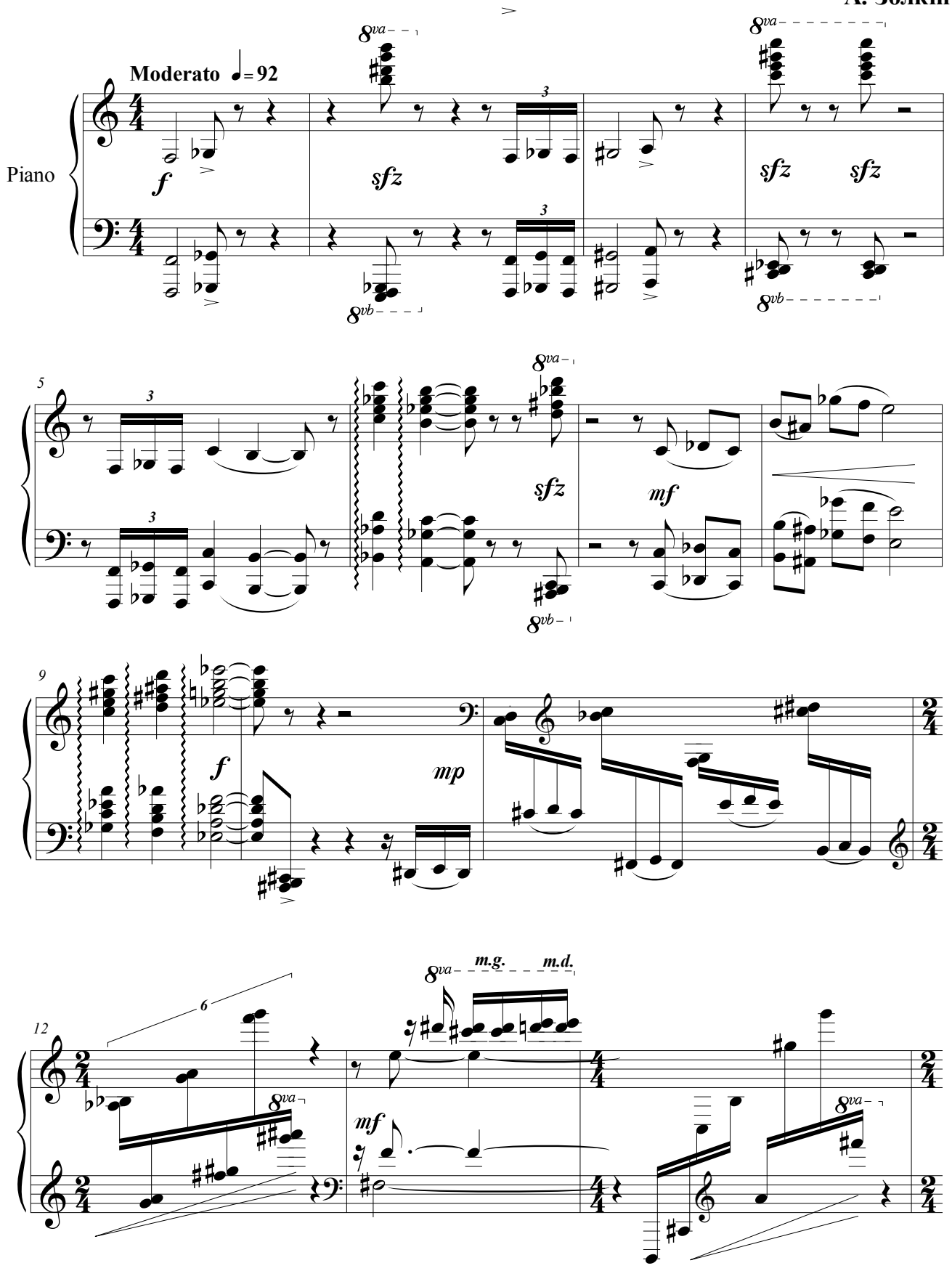

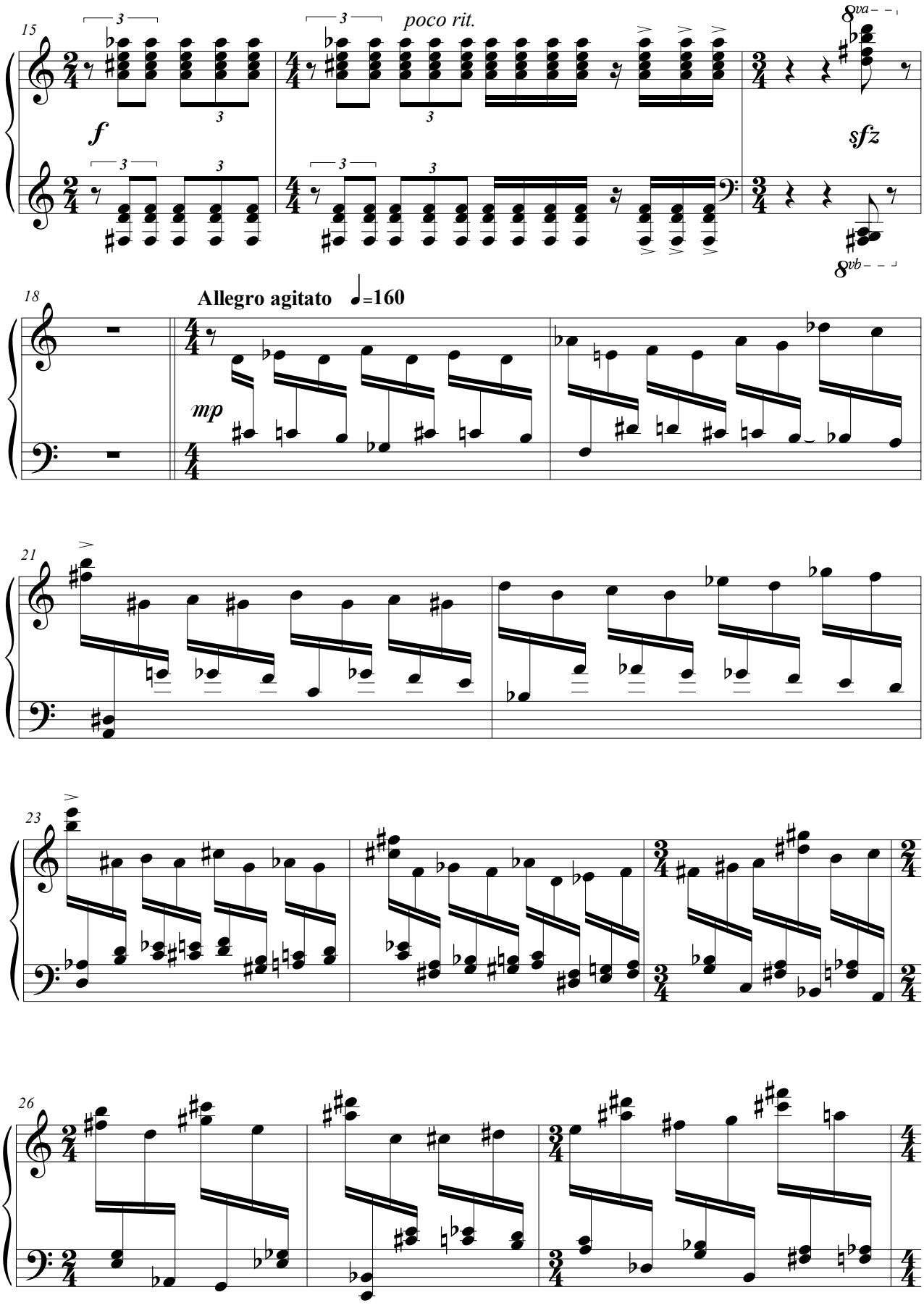
15
poco rit.
8va
f
sfz
8vb
18
Allegro agitato
=160
mp
21
23
26

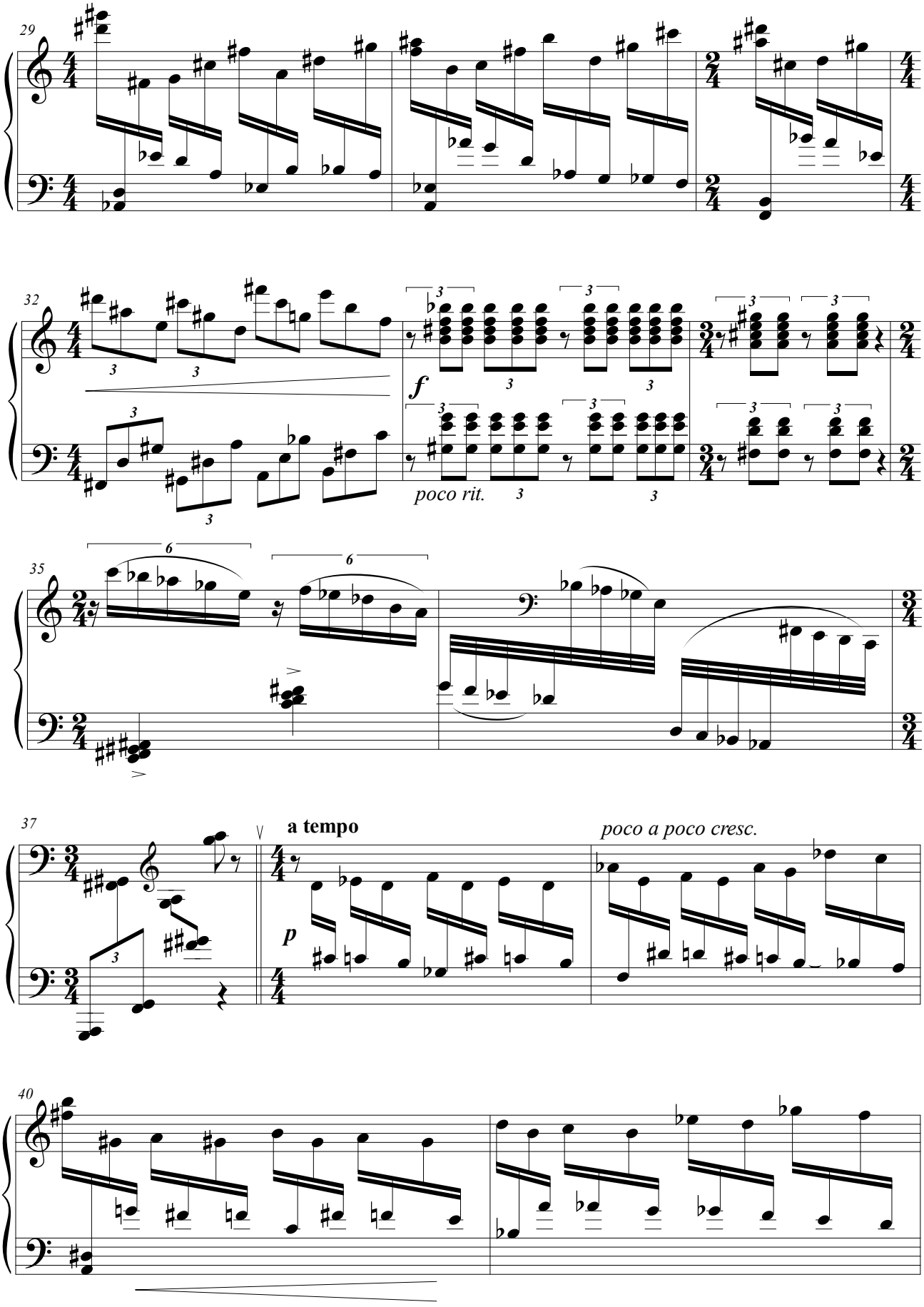
29
32
f
poco rit.
35
37
a tempo
p
poco a poco cresc.
40

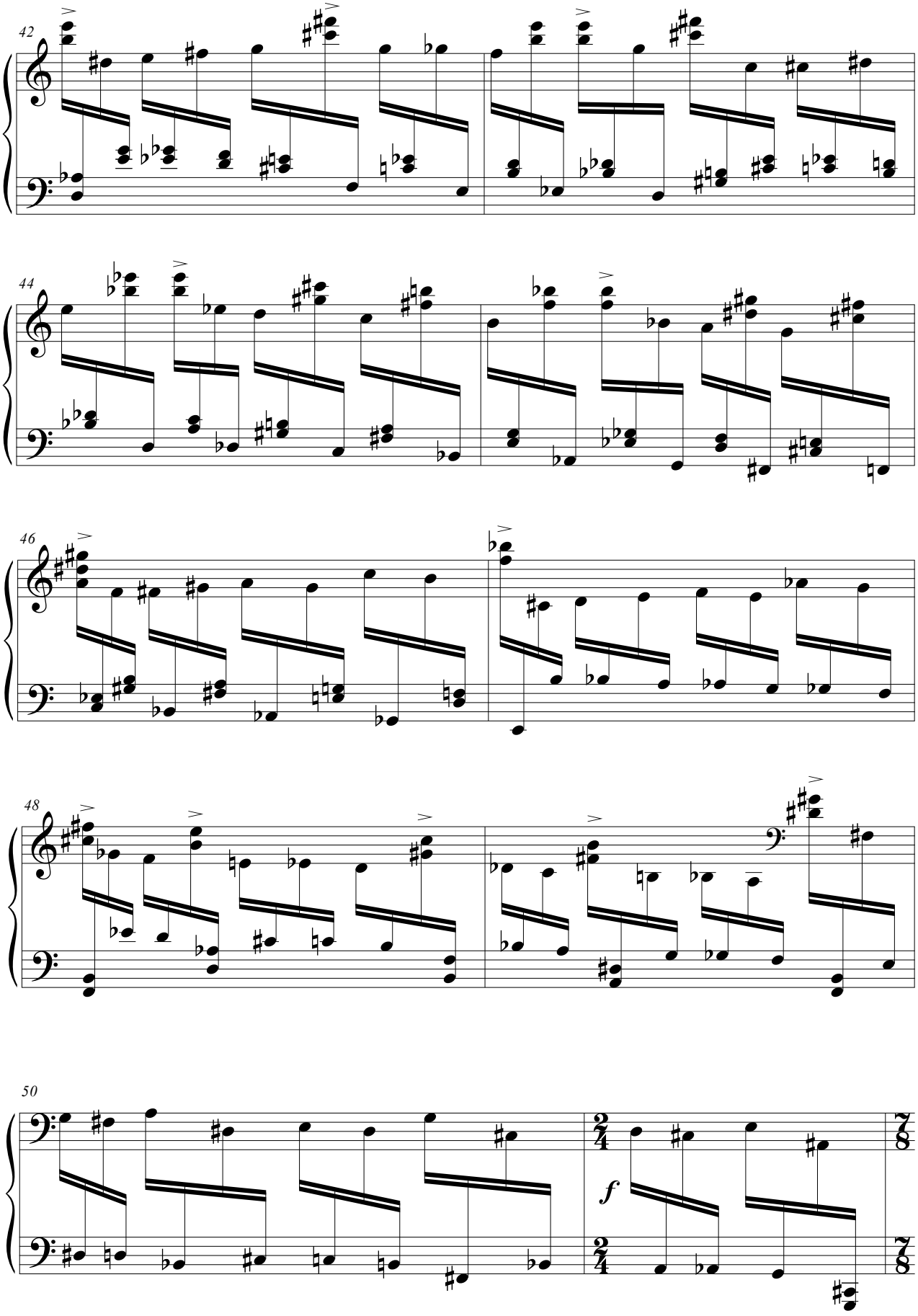
42
44
46
48
50
f

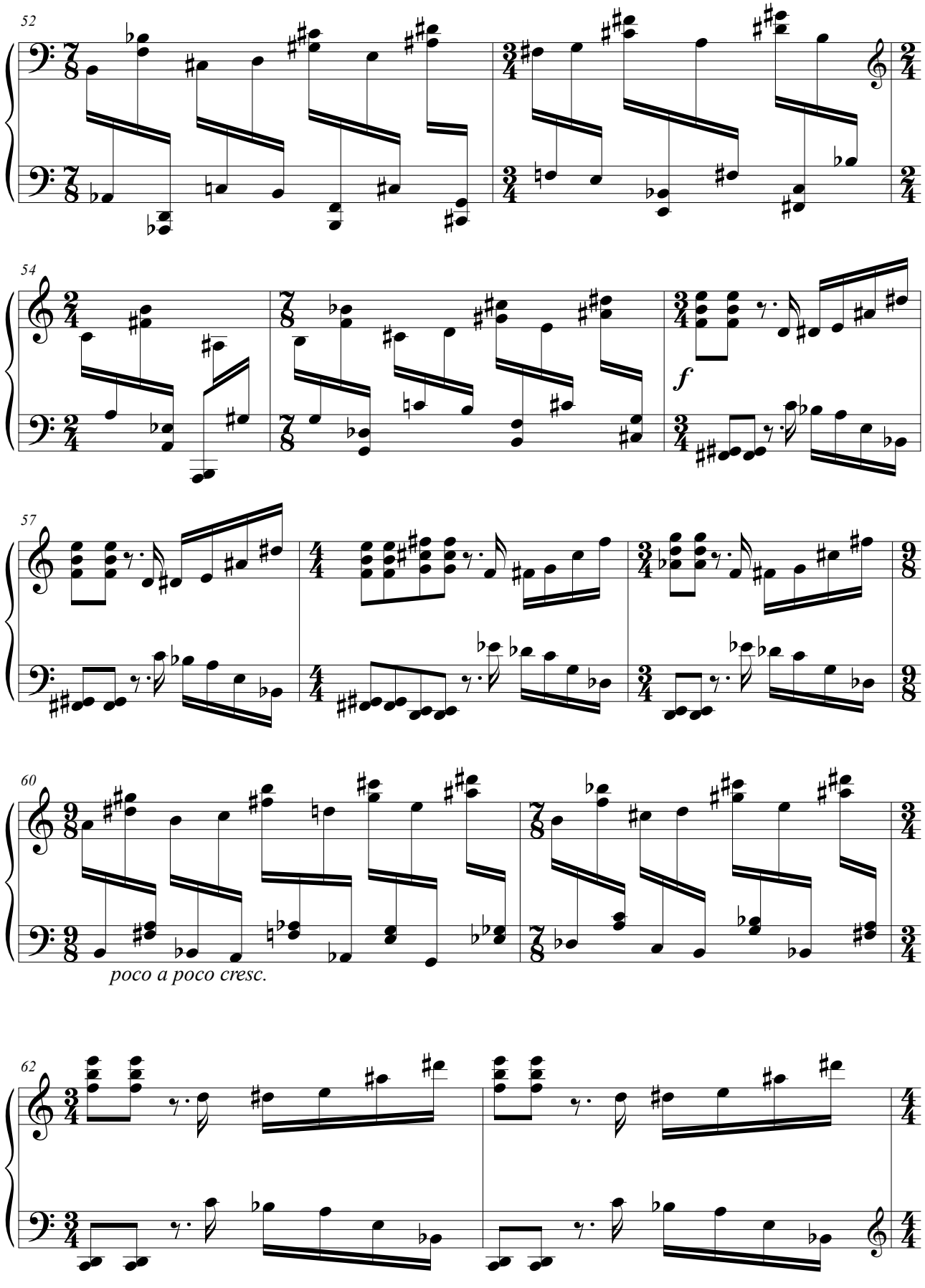
52
54
f
57
60
poco a poco cresc.
62

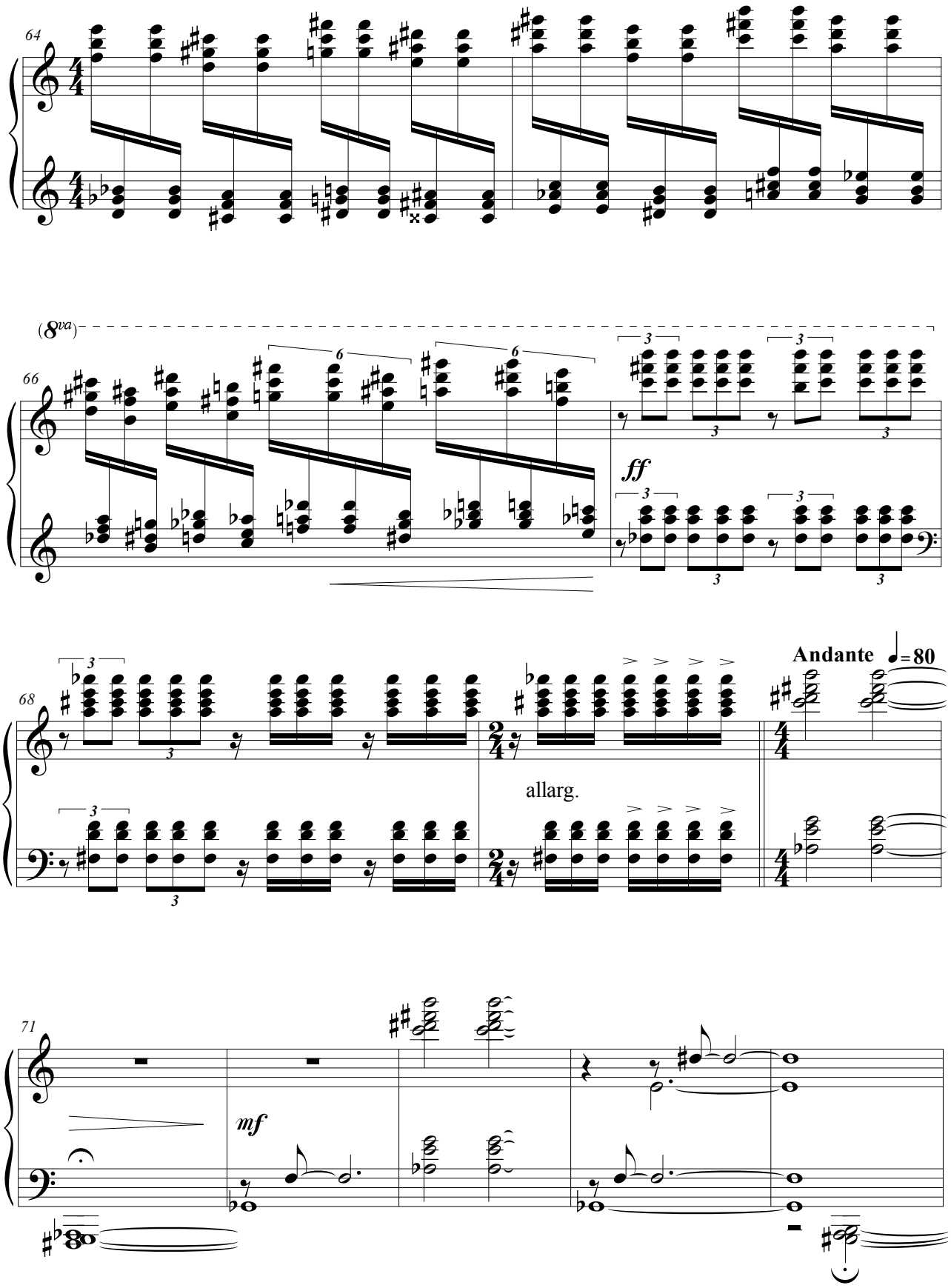
64
(8va)
66
ff
68
Andante ♩= 80
allarg.
71
mf

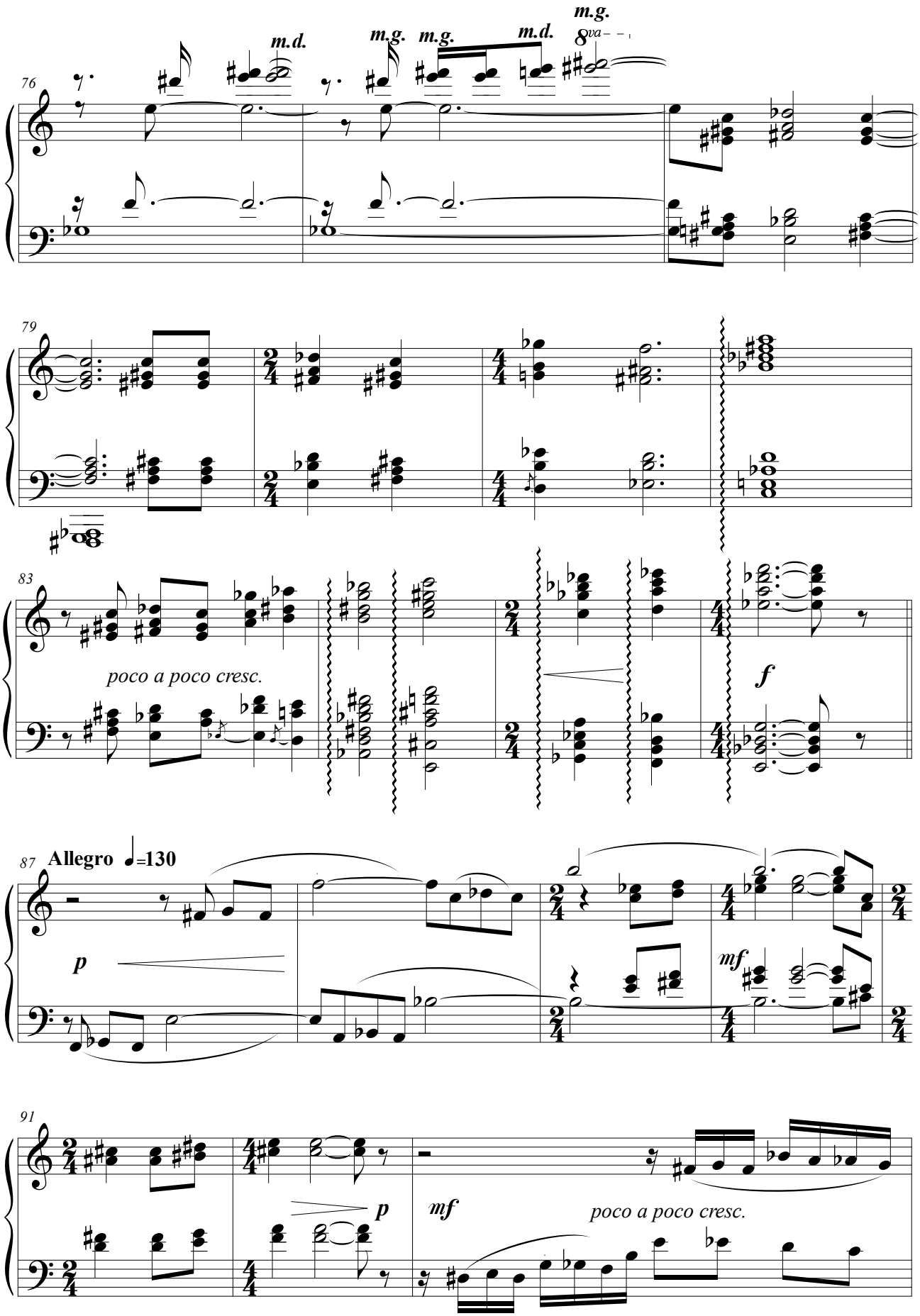
76
m.d.
m.g.
m.g.
m.d.
m.g.
8va
79
83
poco a poco cresc.
f
87
Allegro ♩=130
p
mf
91
p
mf
poco a poco cresc.

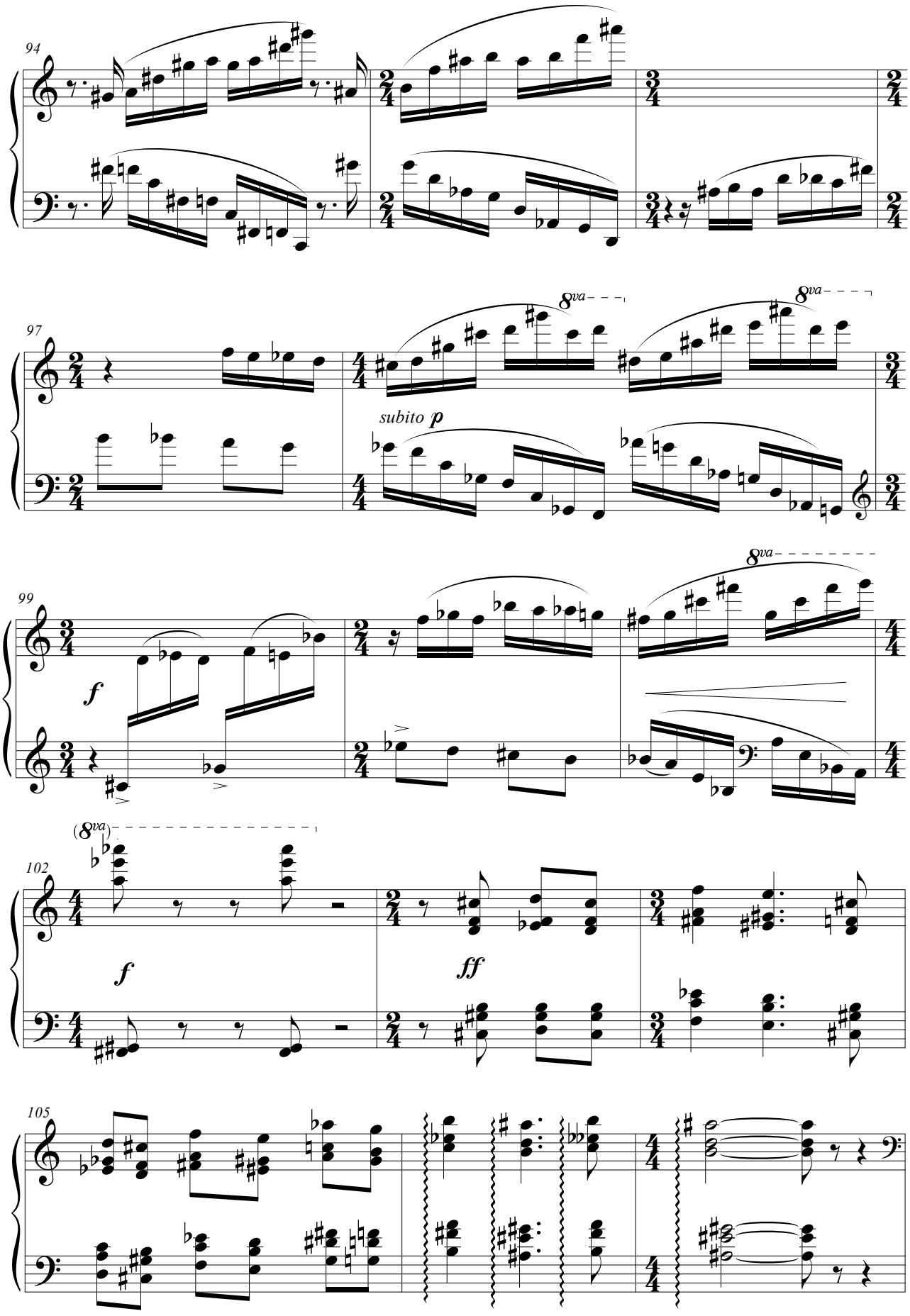
94
97
8va
8va
subito p
99
f
8va
(8va)
102
f
ff
105

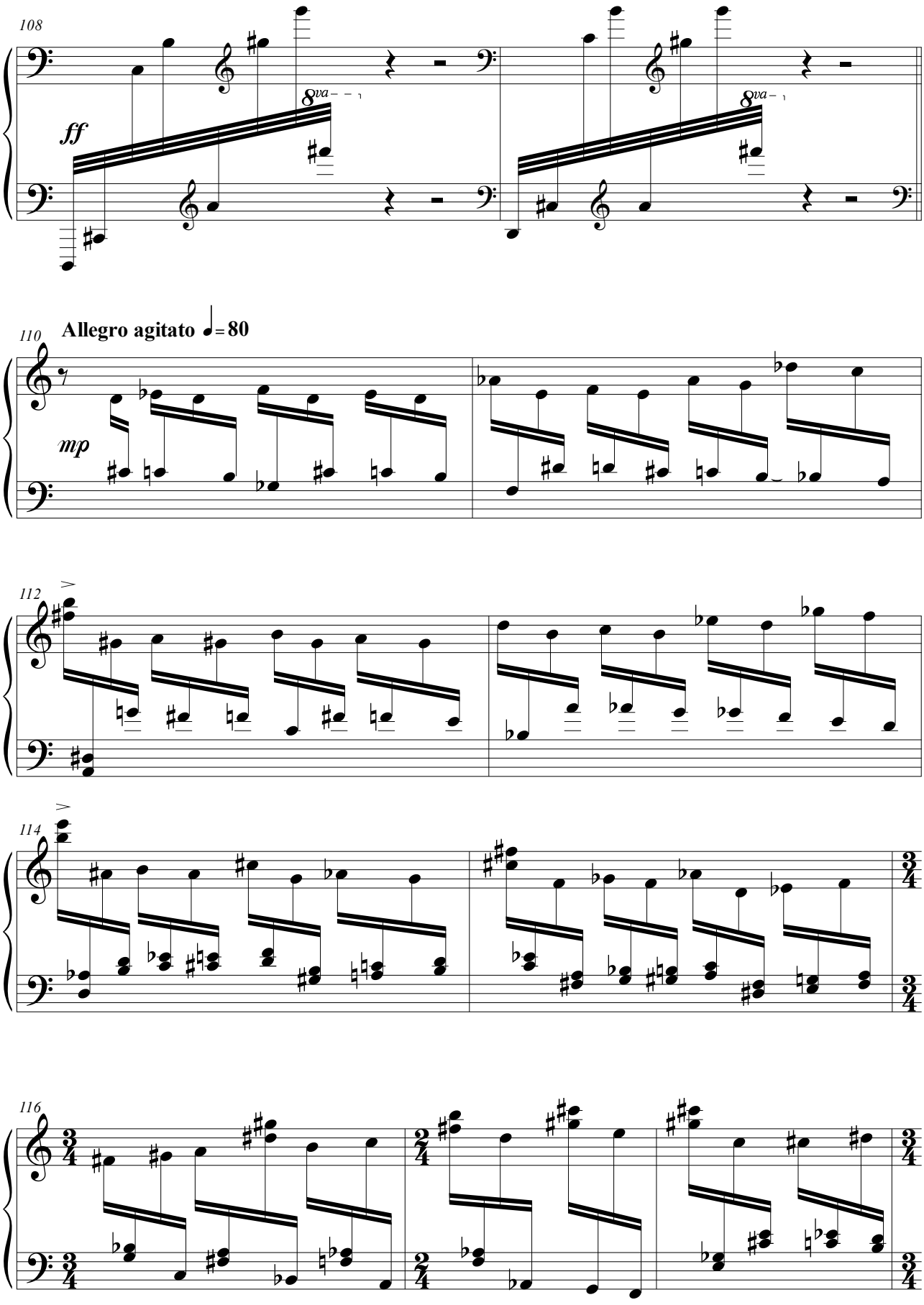
108
ff
8va
8va
110
Allegro agitato ♩= 80
mp
112
114
116

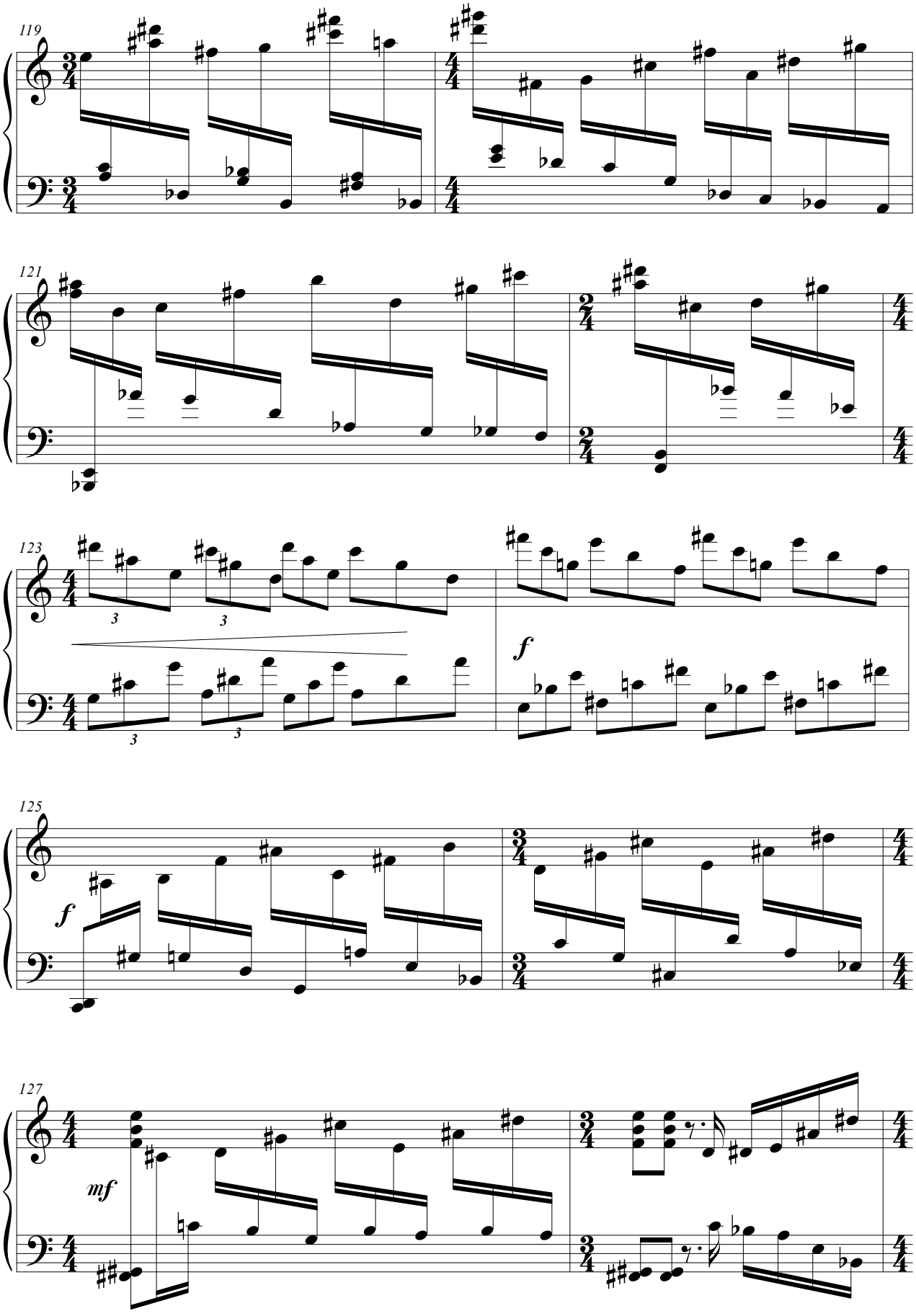
119
121
123
3
3
f
125
f
127
mf

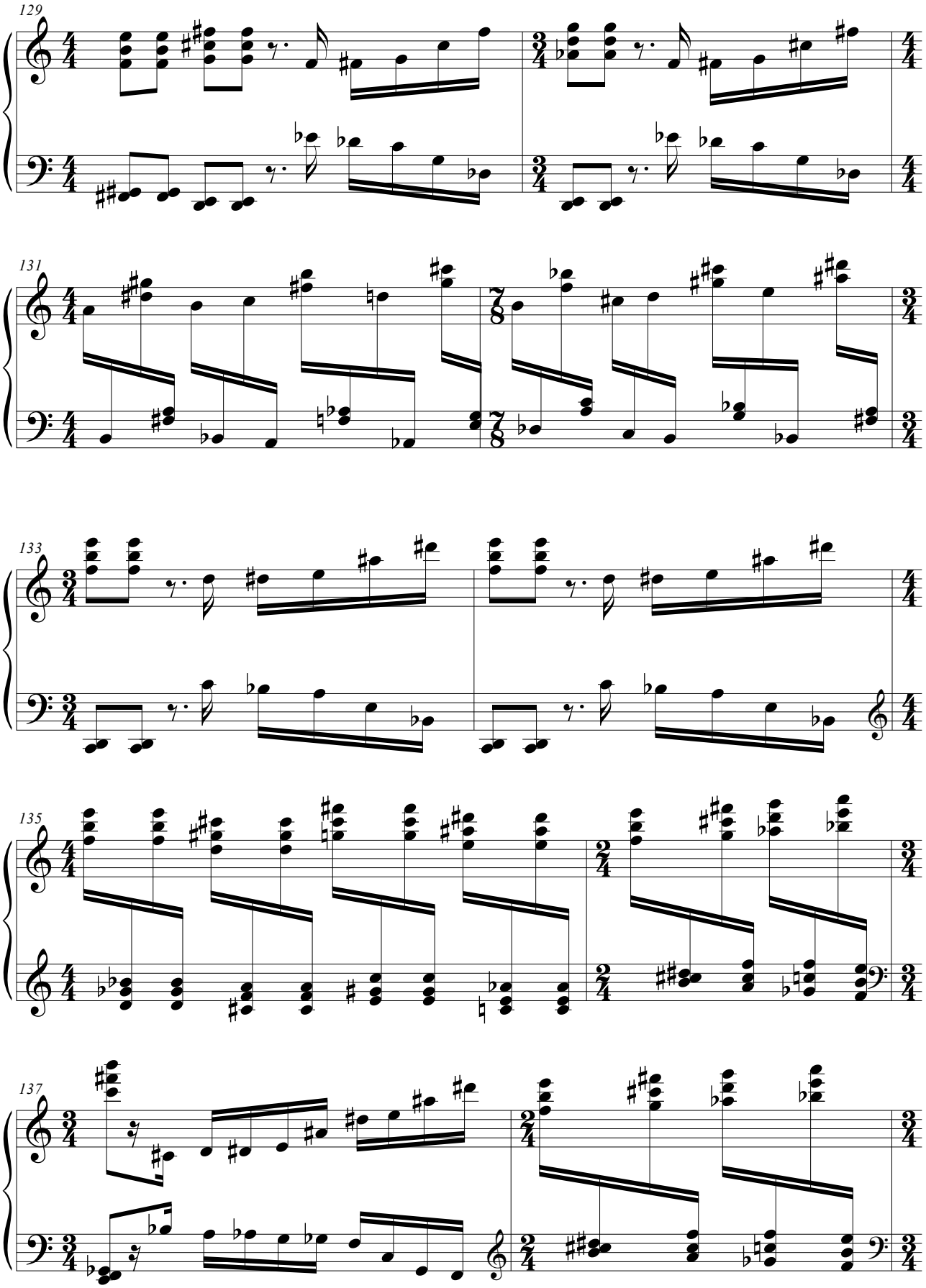
129
131
133
135
137

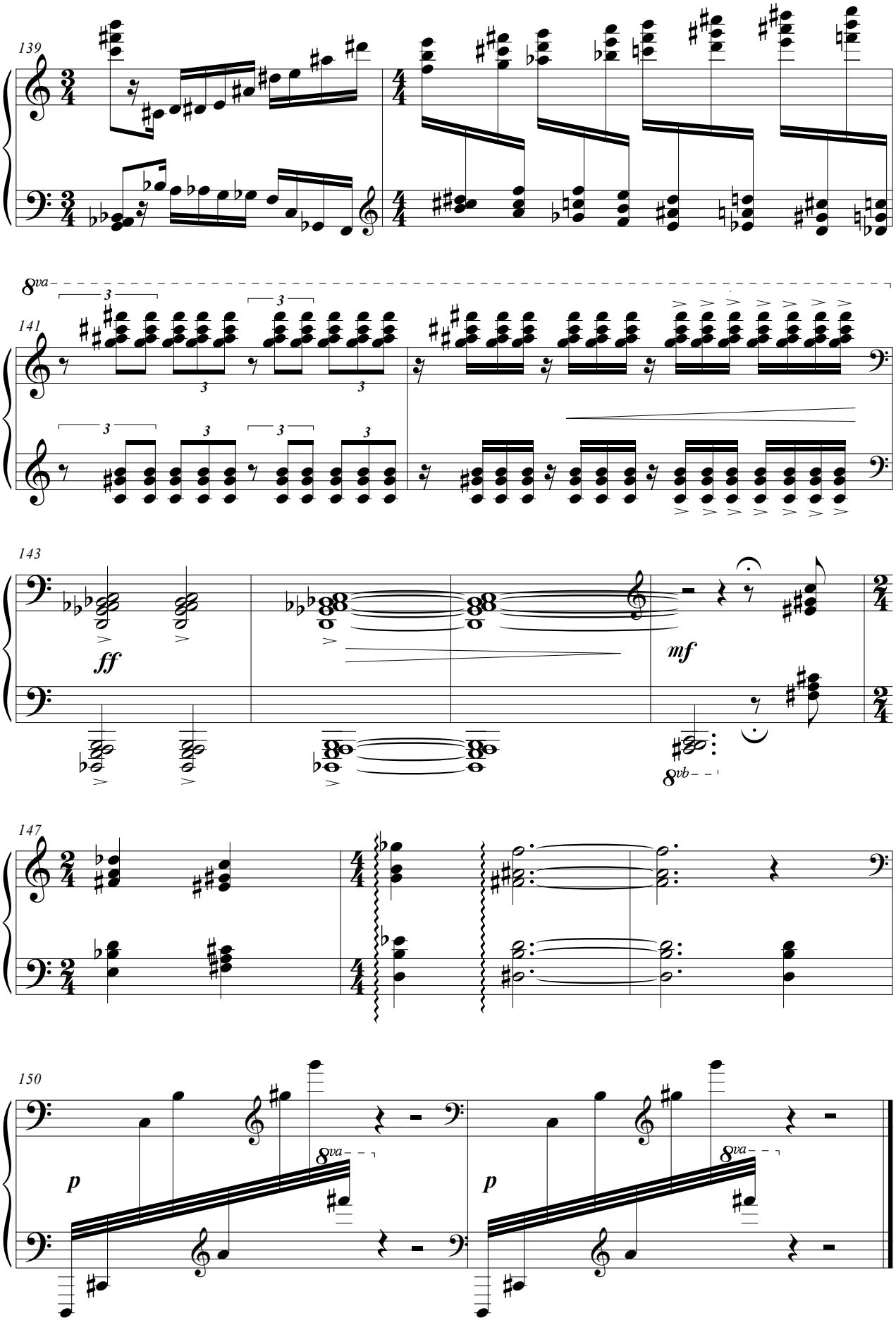
139
8va
141
143
ff
mf
8vb
147
150
p
8va
p
8va

Шарманка тата Карла

А. Золкін

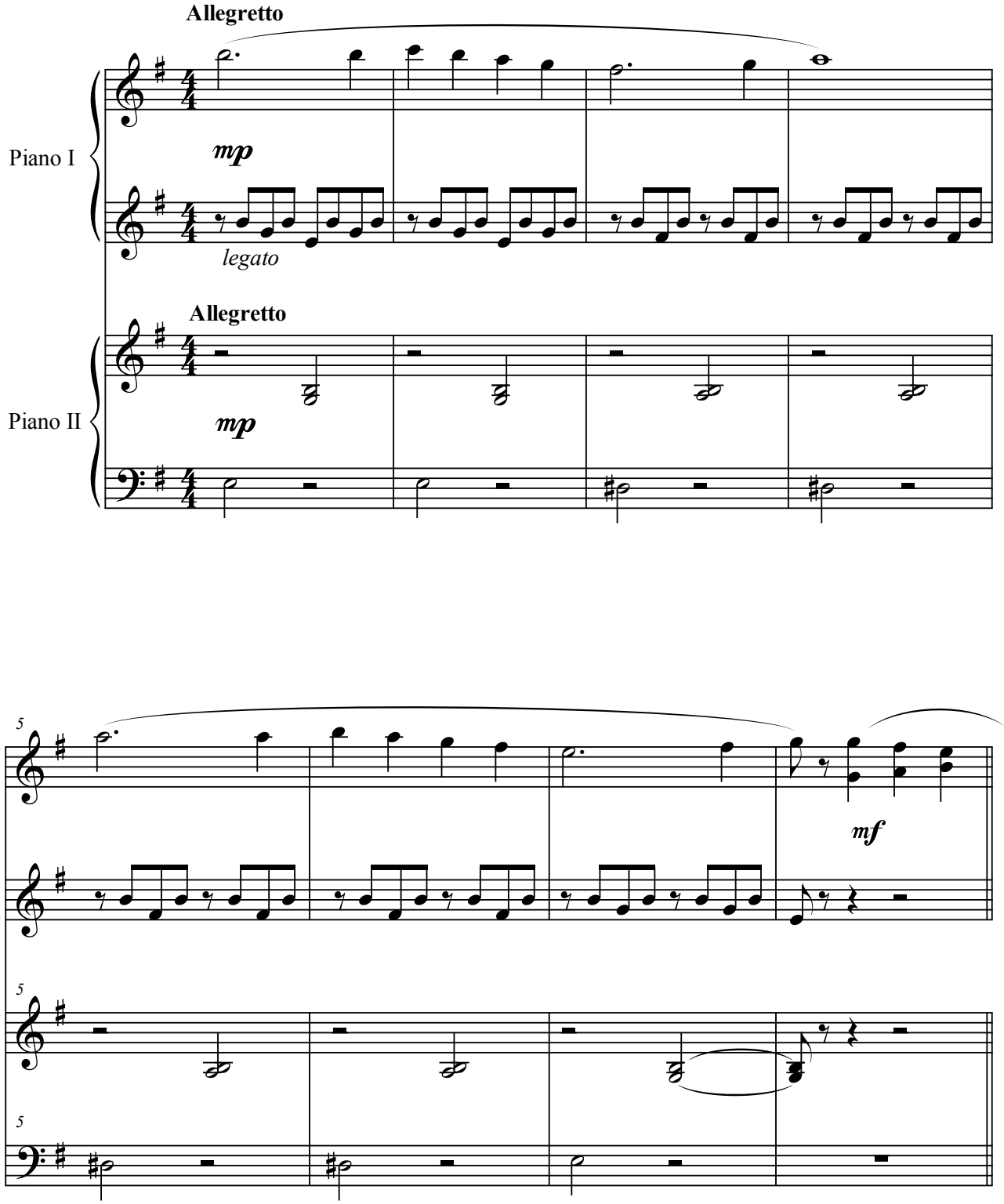

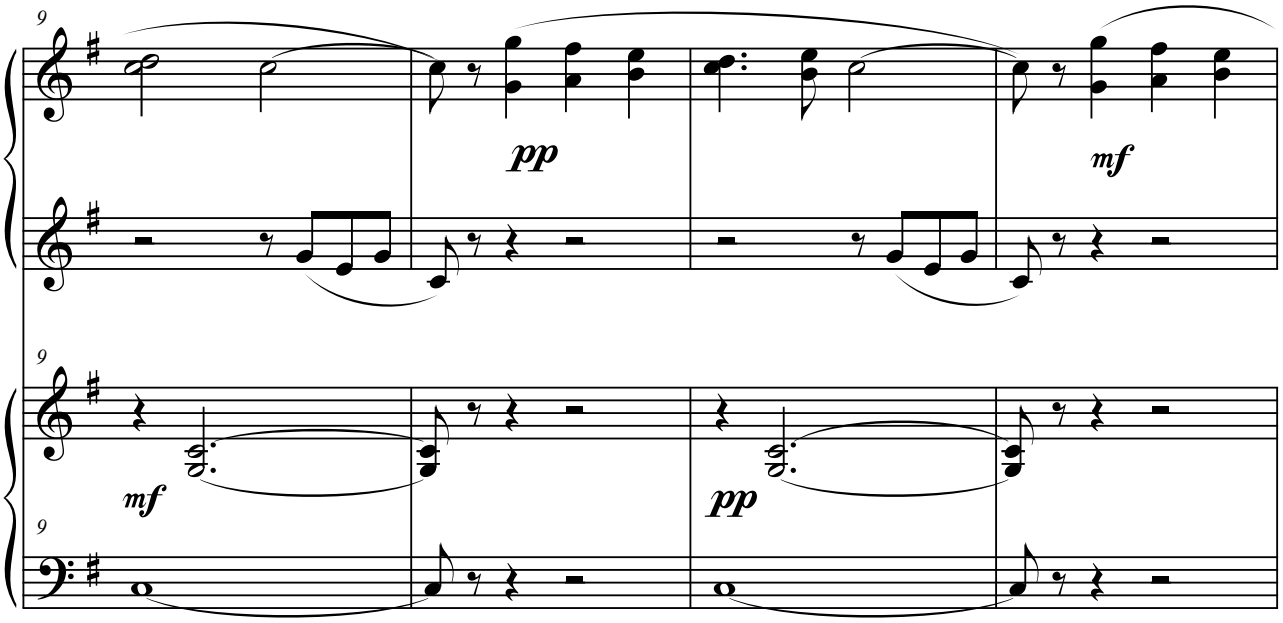
9
pp
mf
9
mf
pp
9

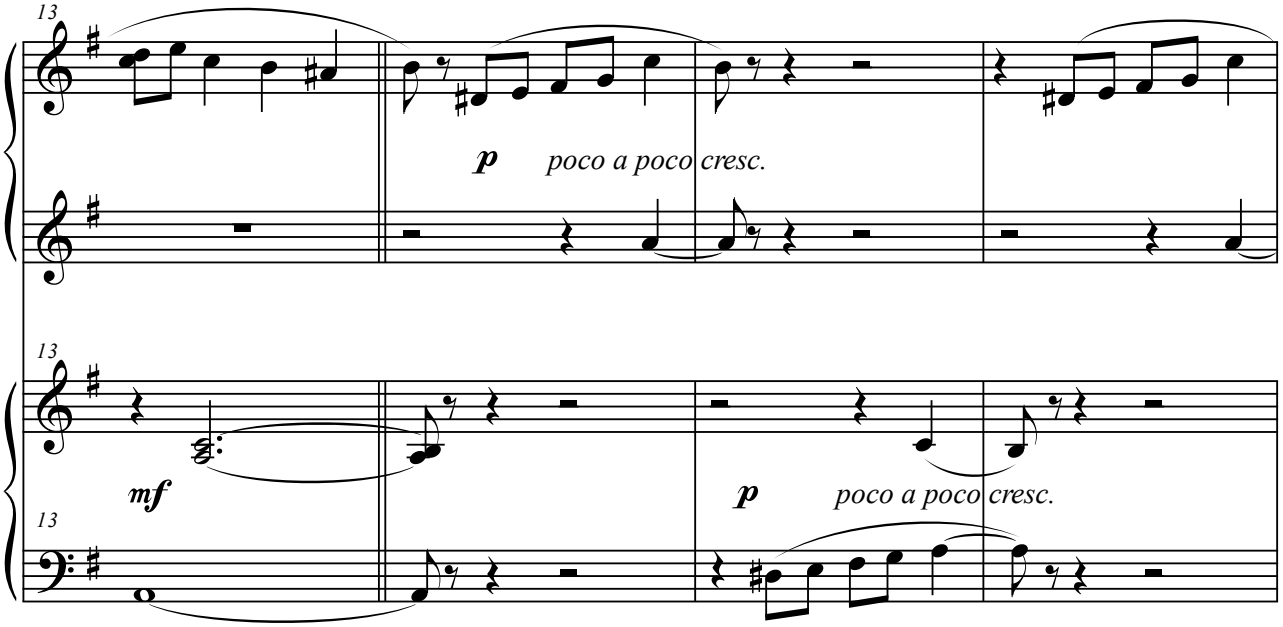
13
p
poco a poco cresc.
13
mf
p
poco a poco cresc.
13

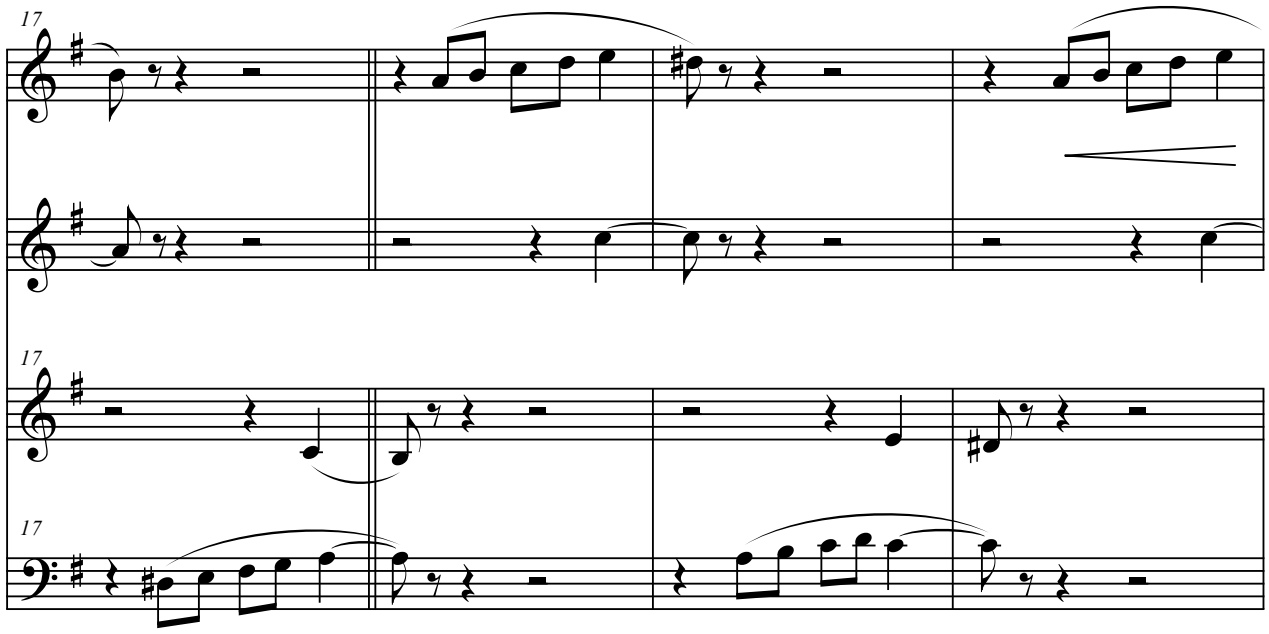
17
17
17

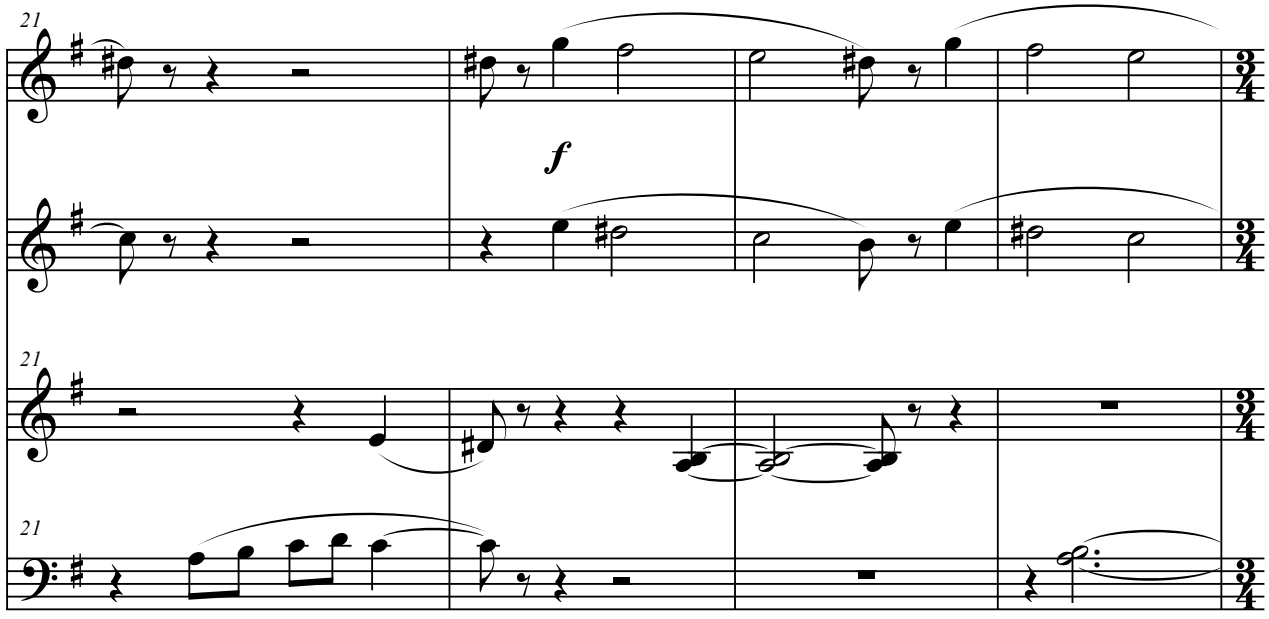
21
f
21
21

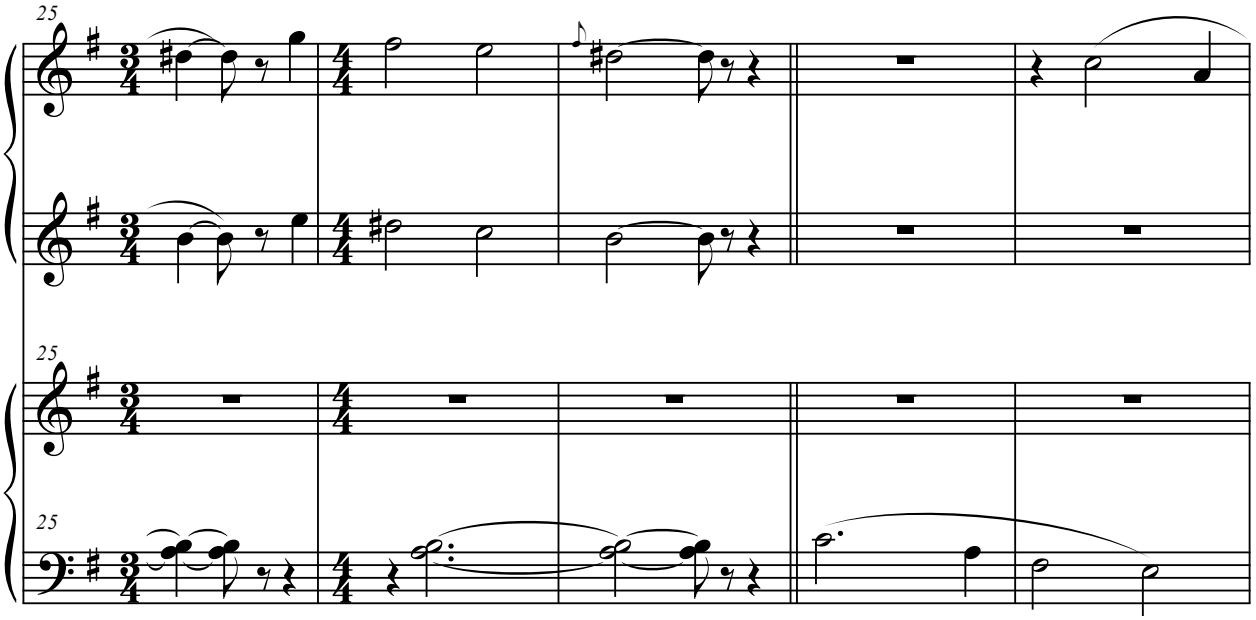
25
25
25
25

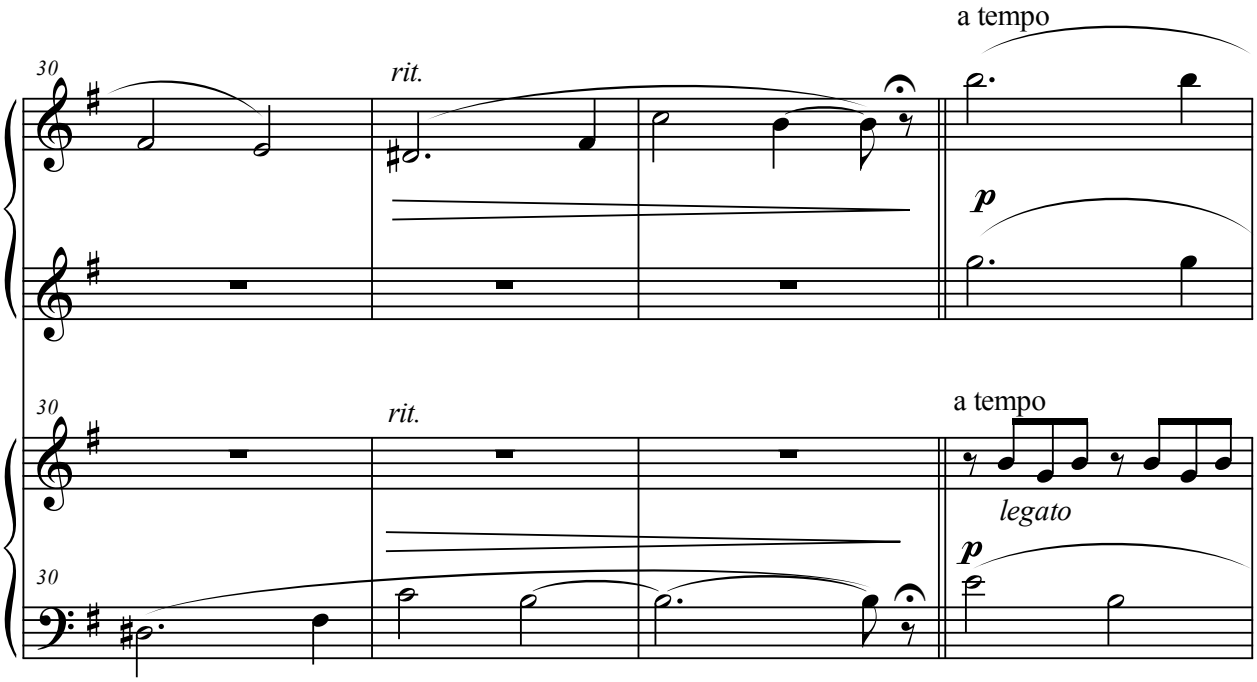
30
rit.
a tempo
p
30
rit.
a tempo
legato
p
30

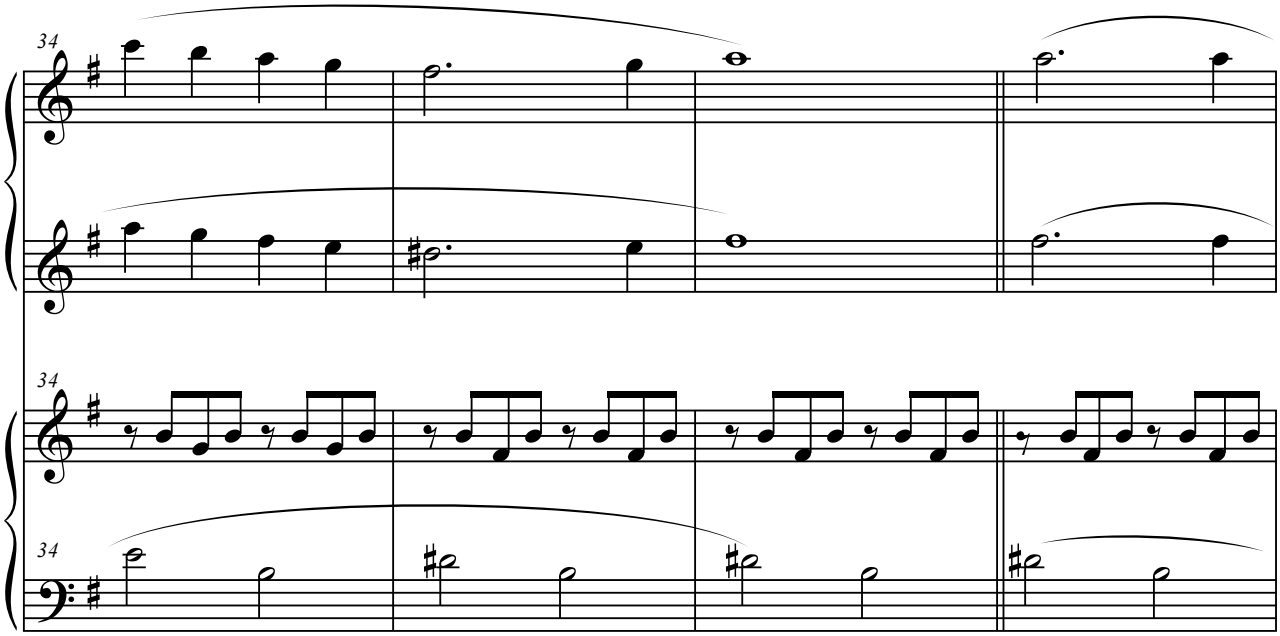
34
34
34

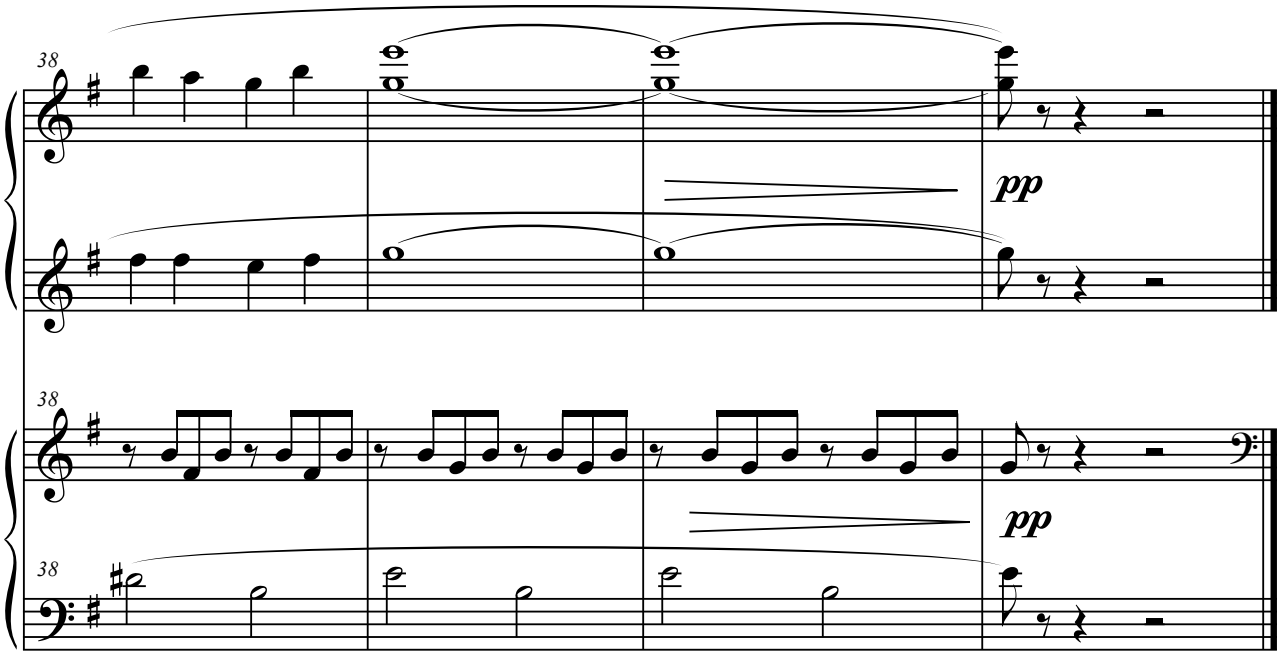
38
pp
38
pp
38

Антошка грає на гармошці

А. Золкін

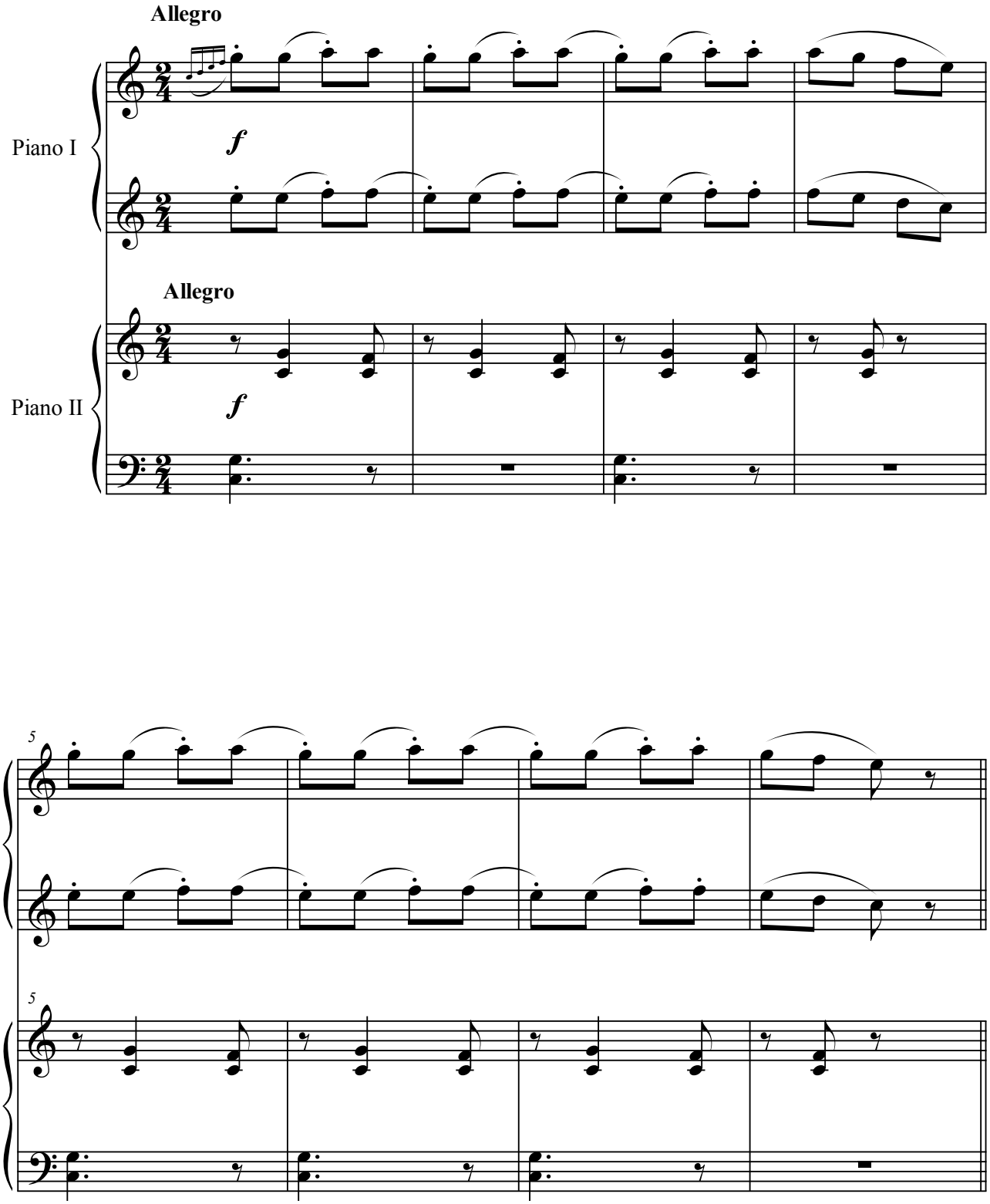

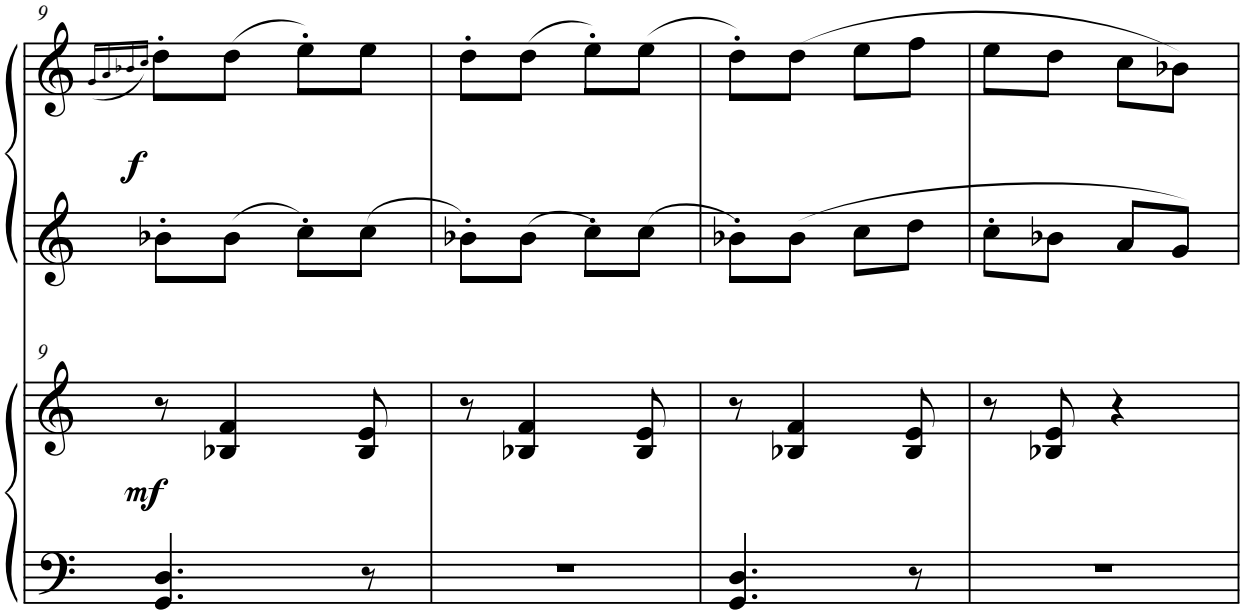
9
f
9
mf

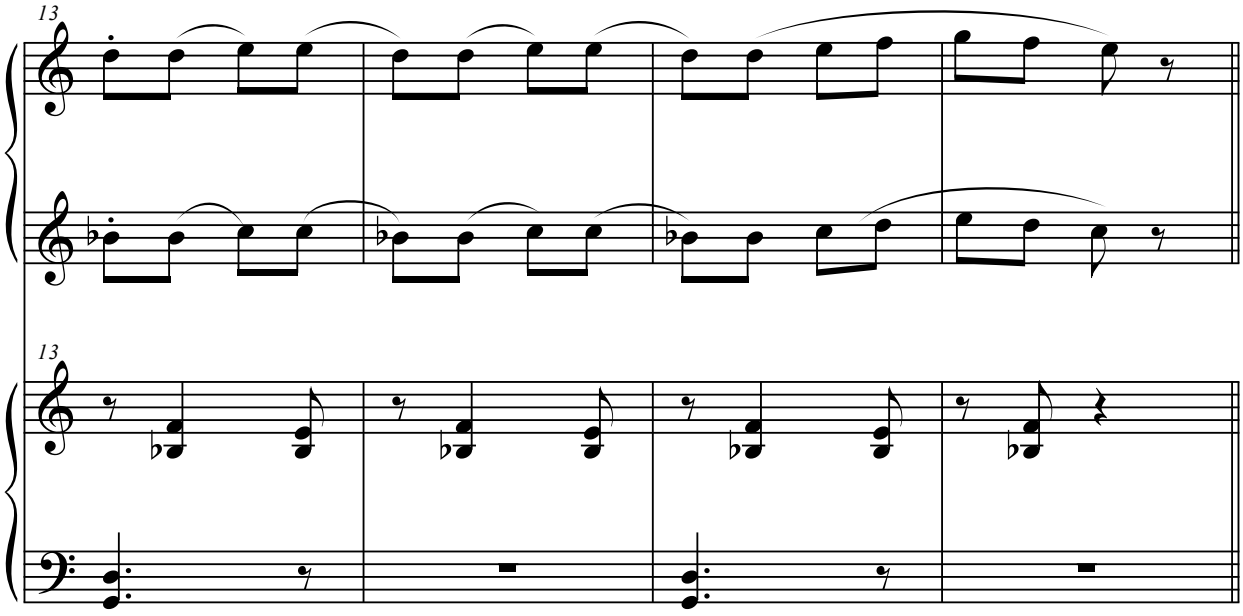
13
13

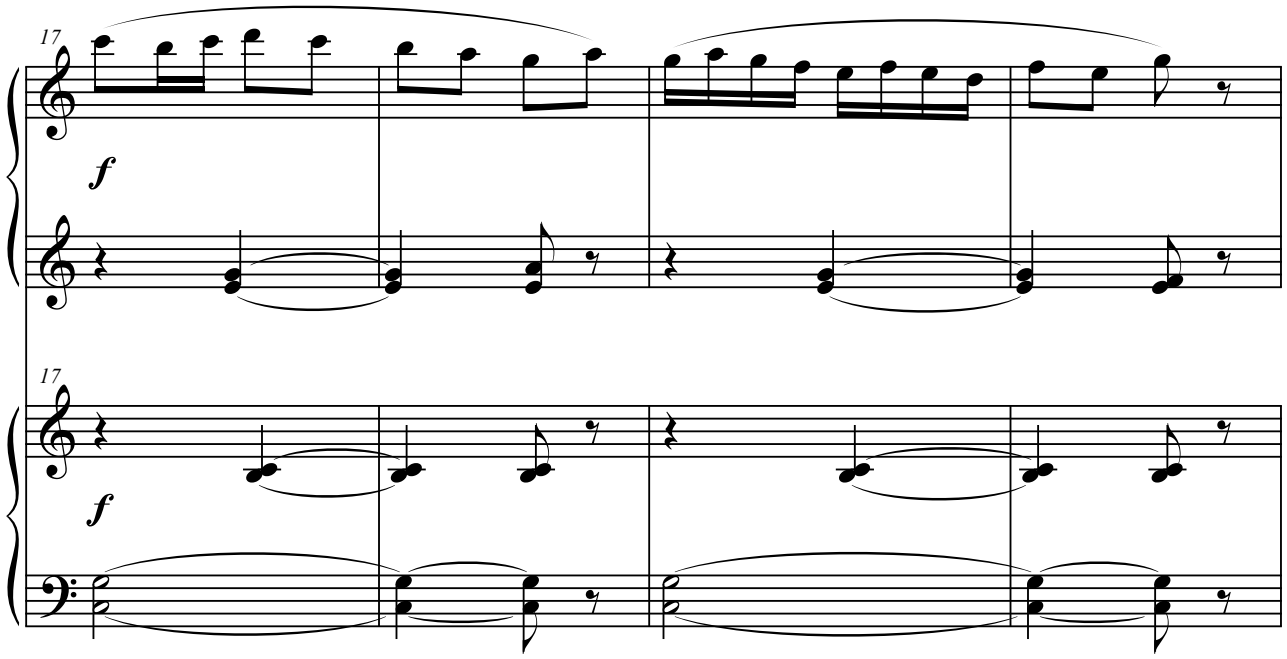
17
f
17
f

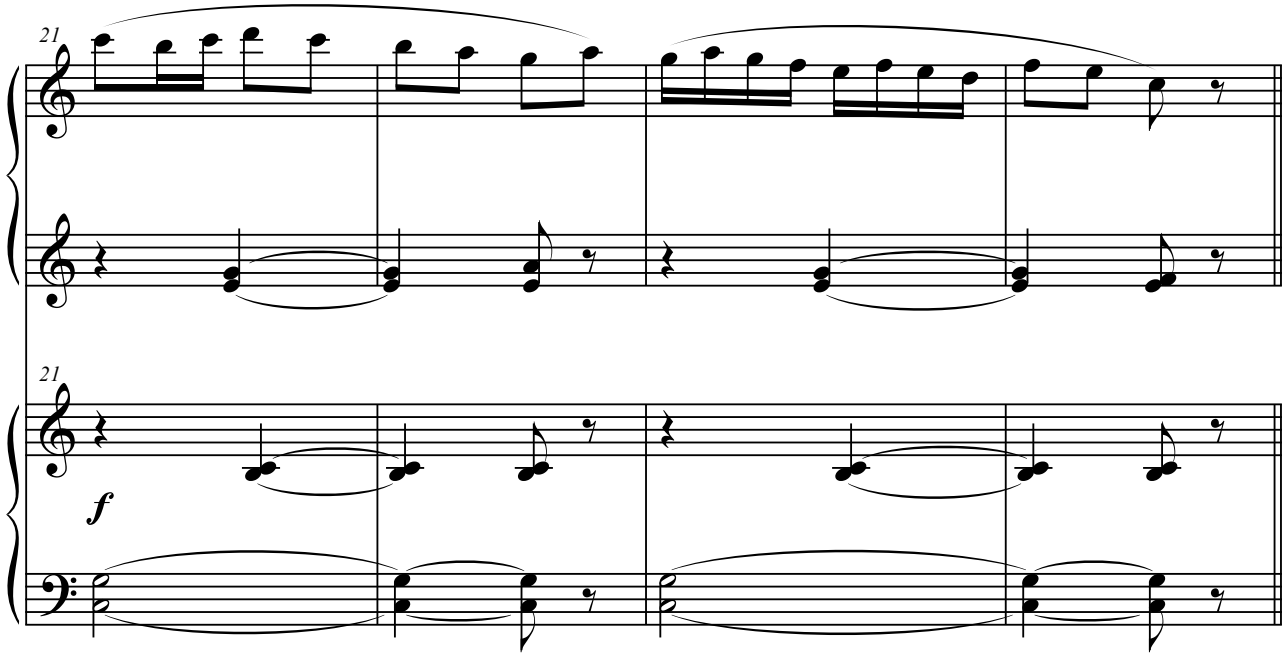
21
21
f

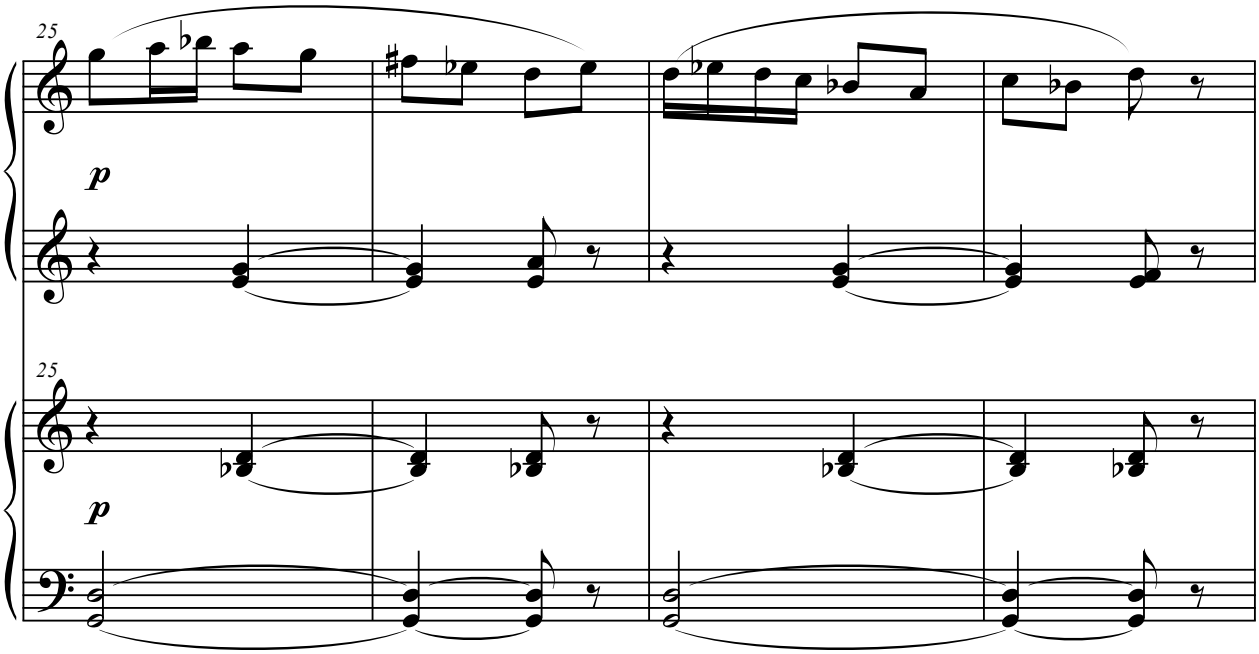
25
p
25
p

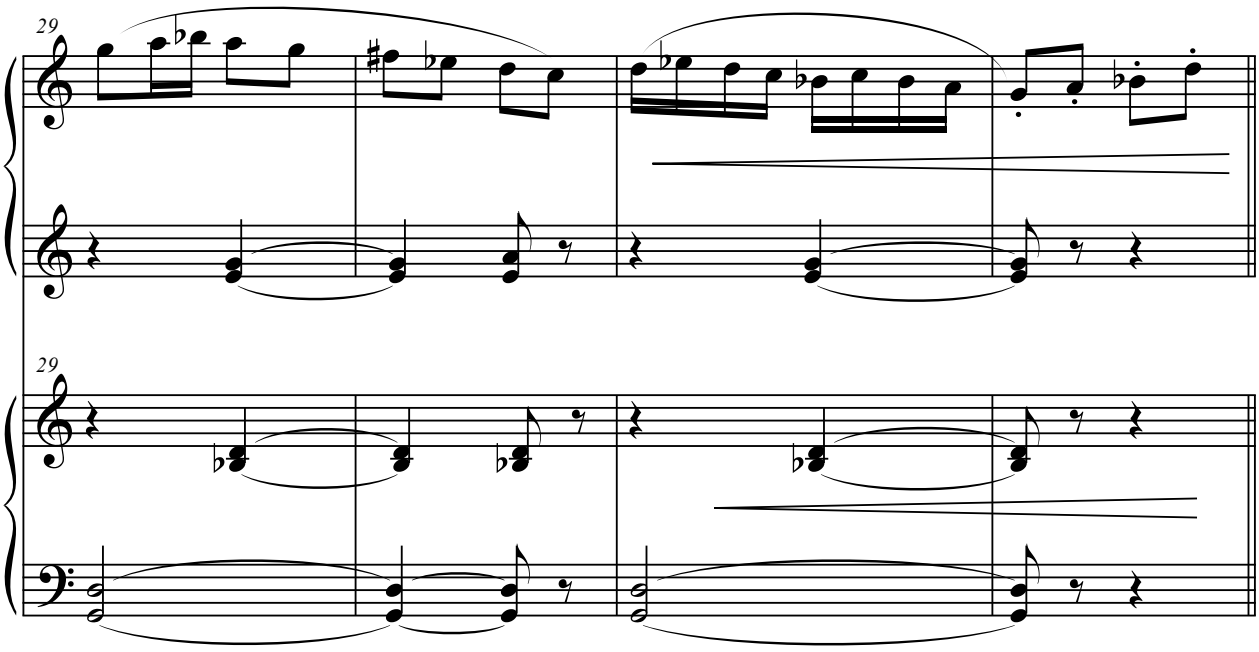
29
29

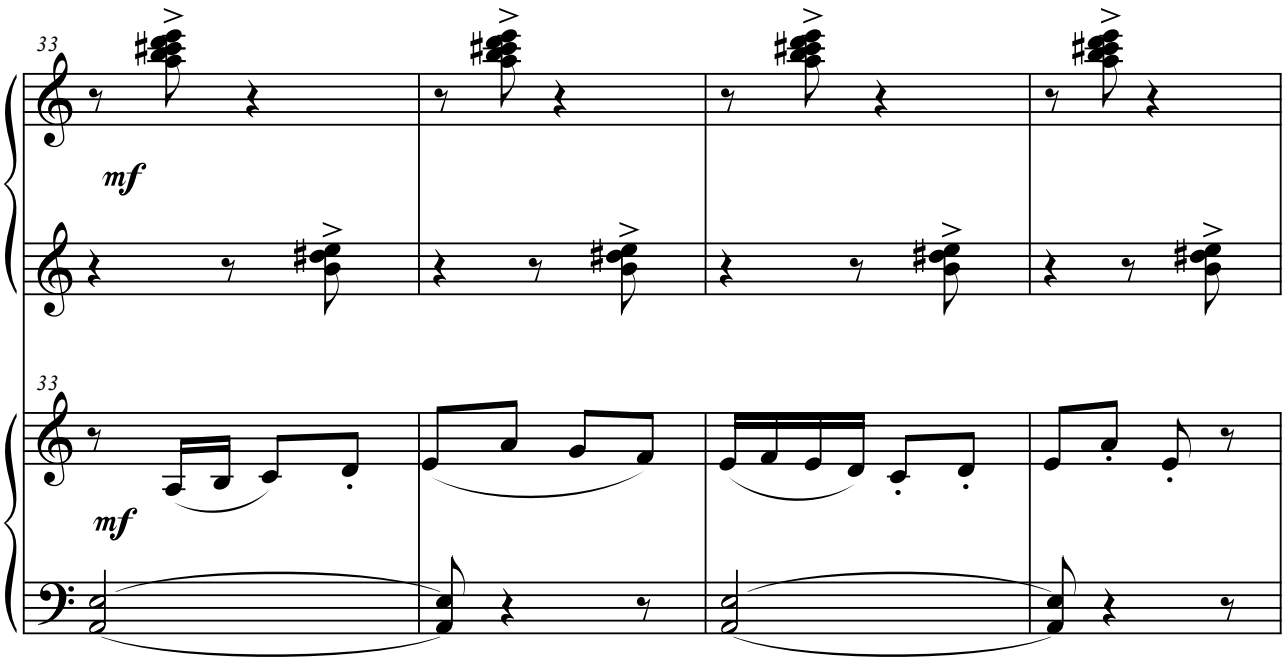
33
mf
33
mf

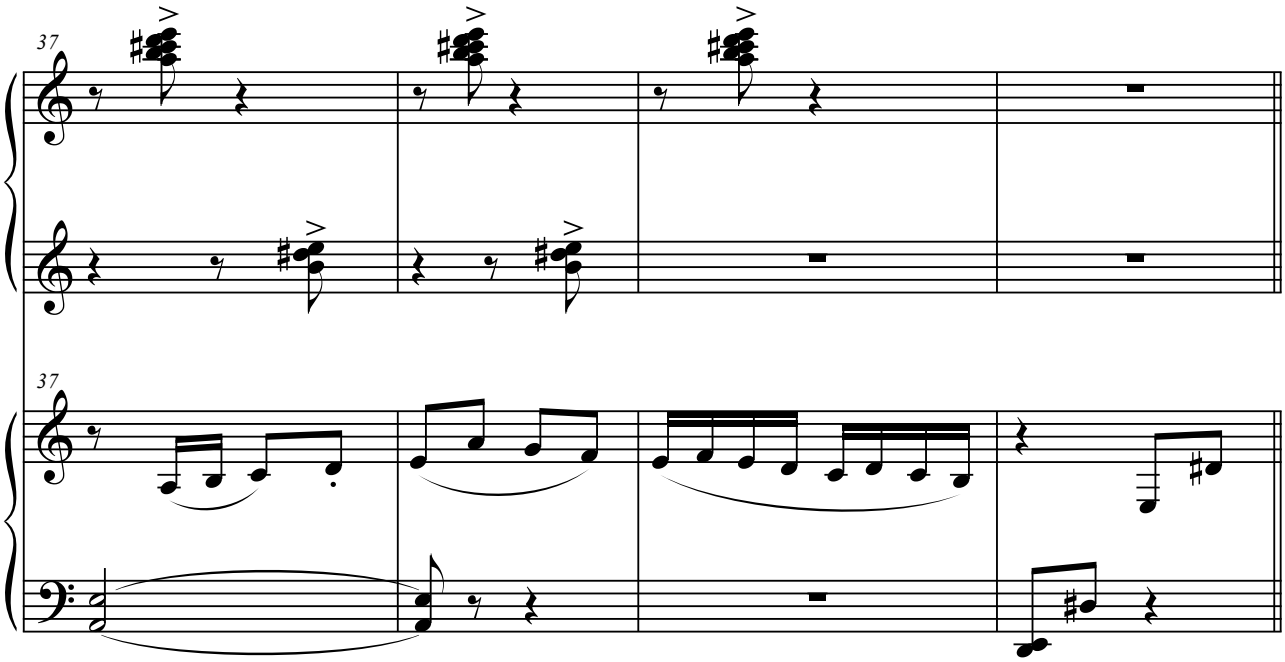
37
37

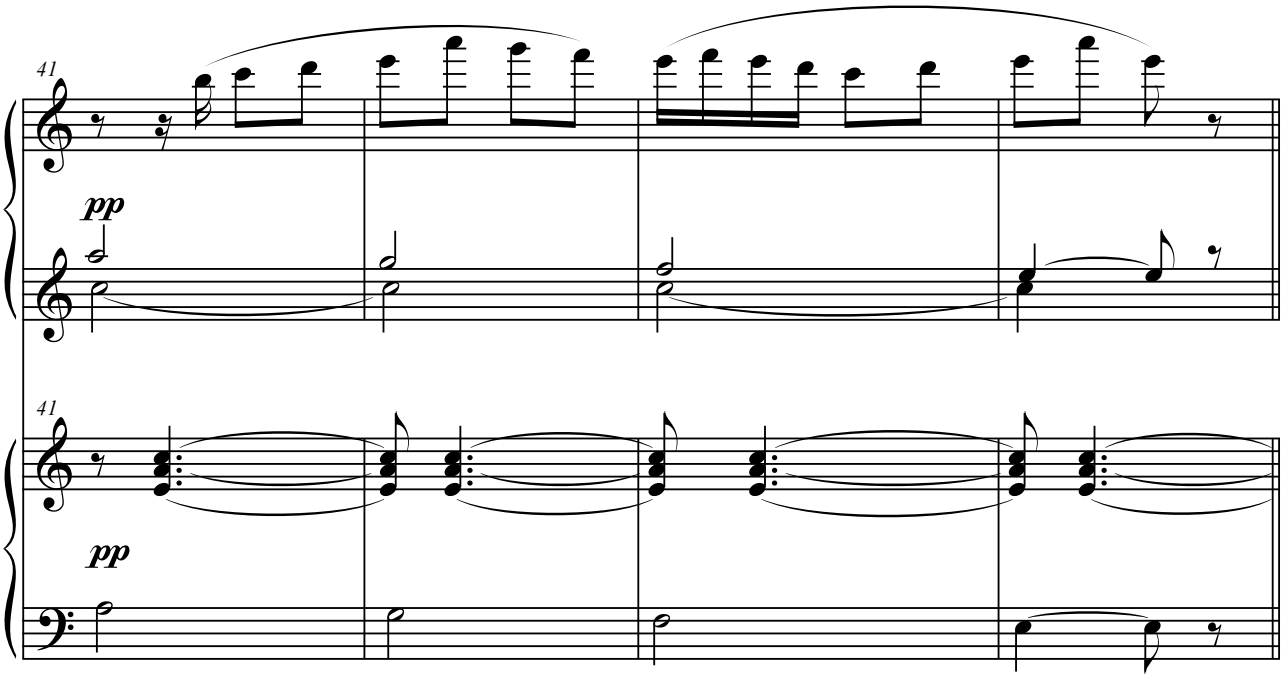
41
pp
41
pp

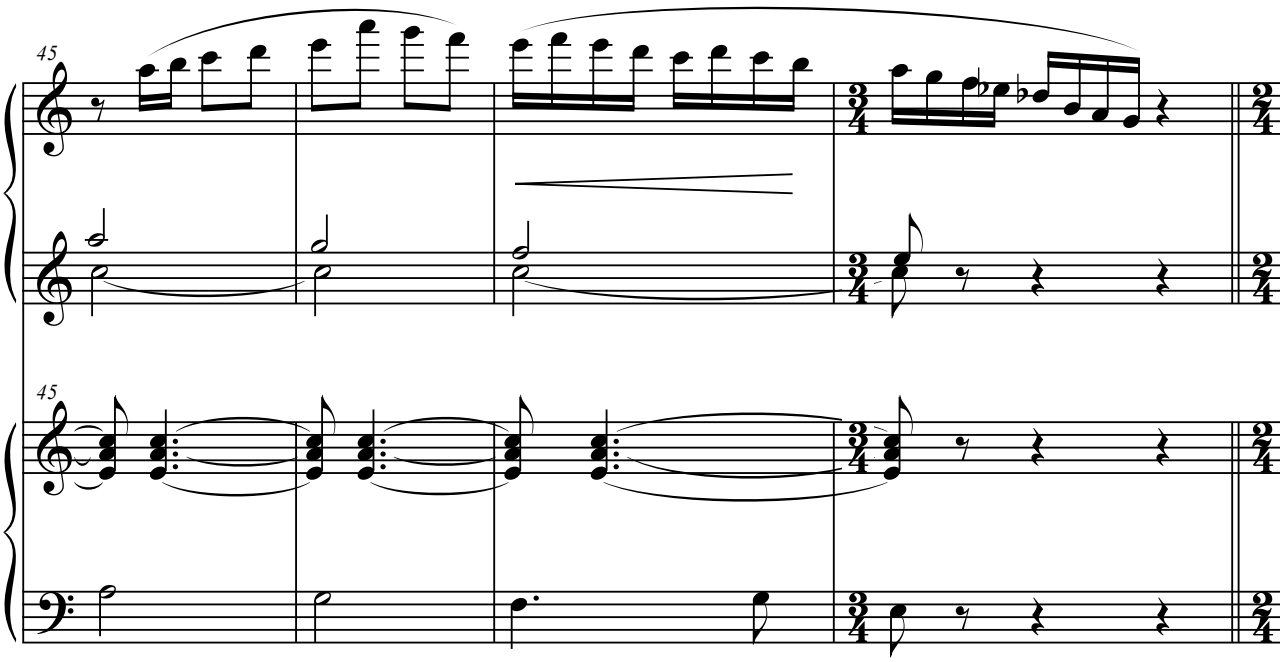
45
45

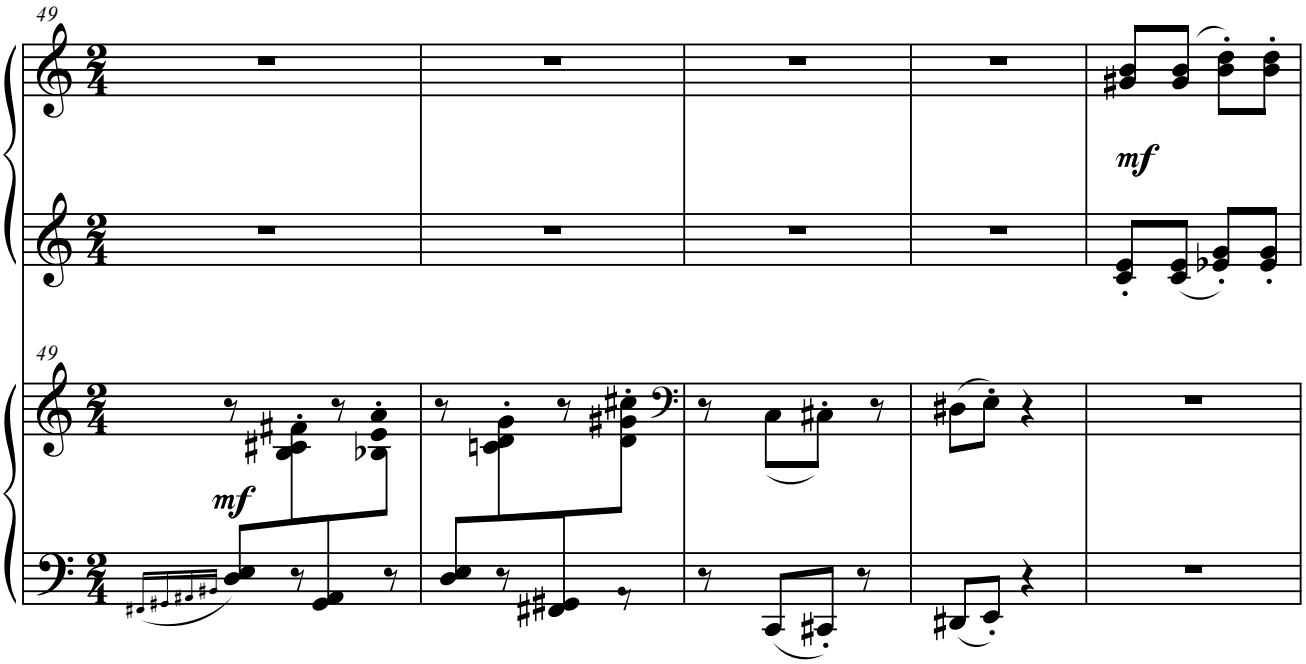
49
mf
49
mf

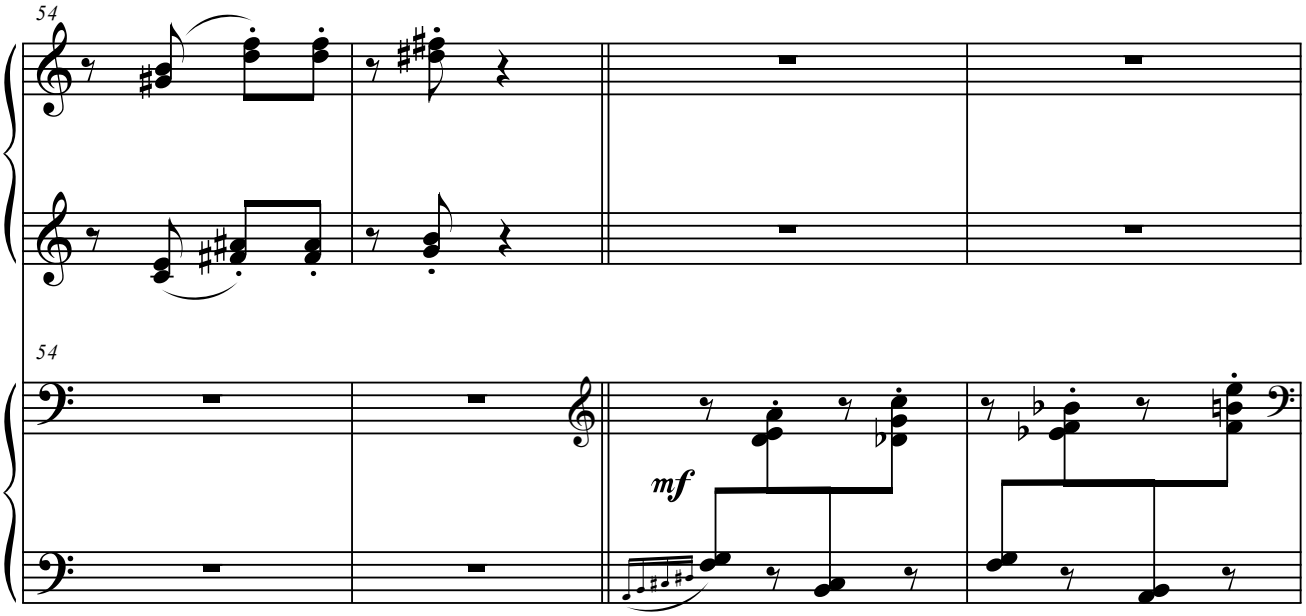
54
54
mf

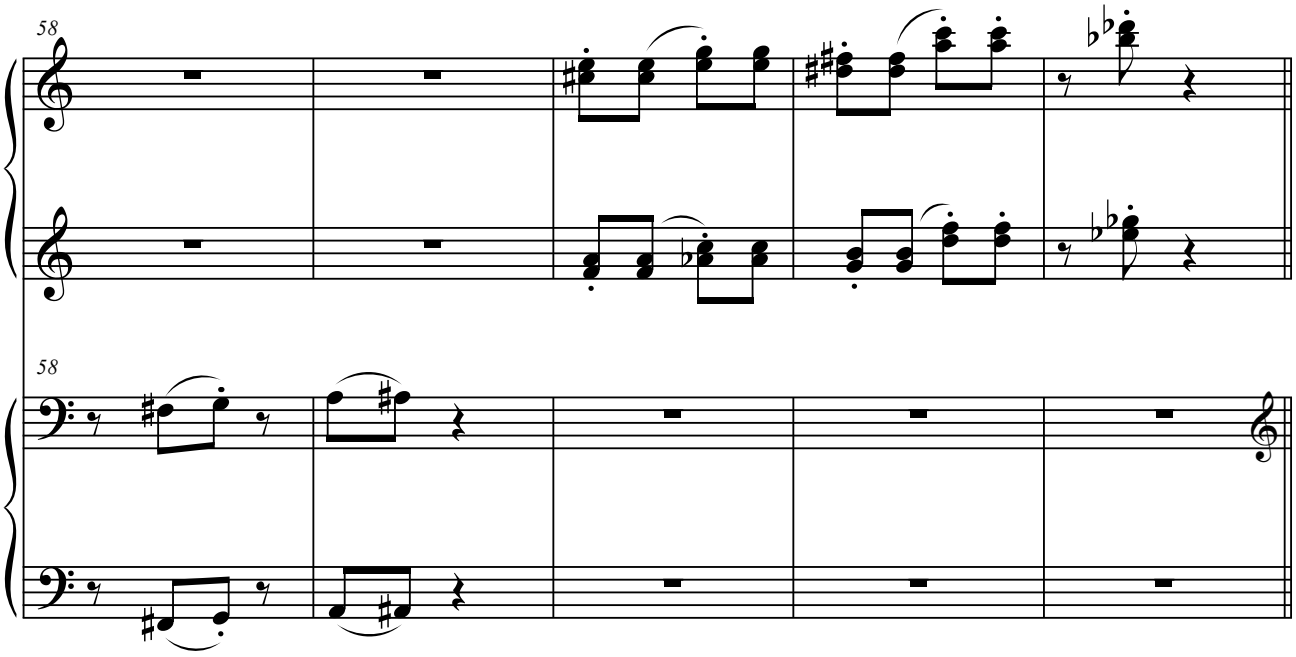
58
58

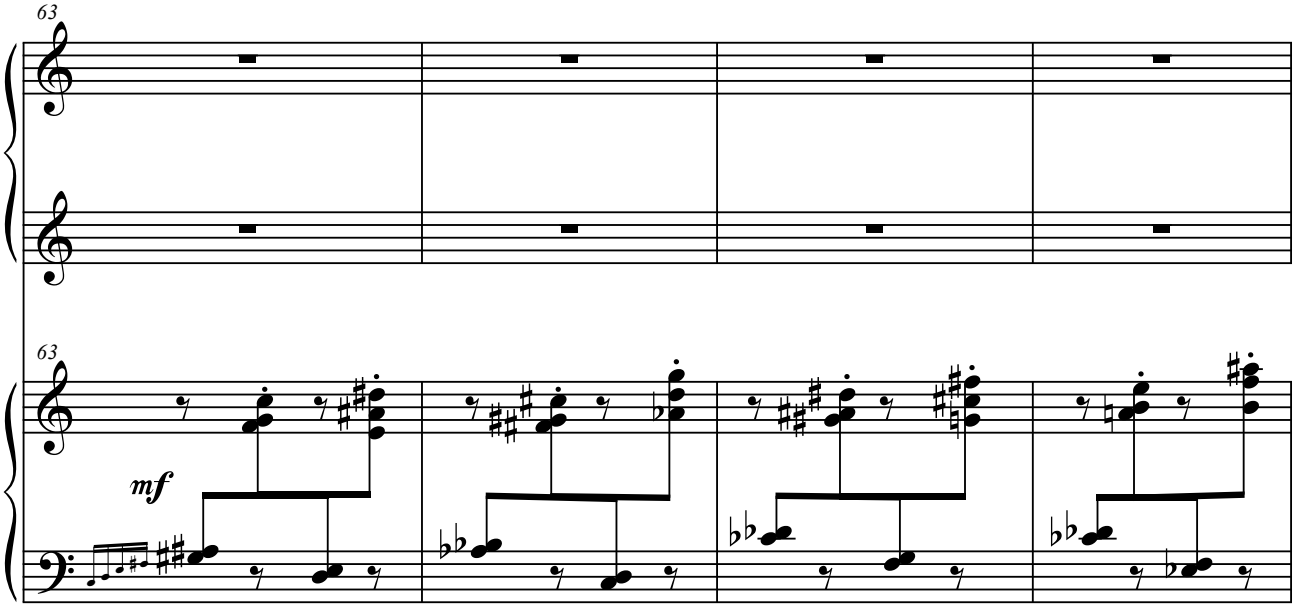
63
63
mf

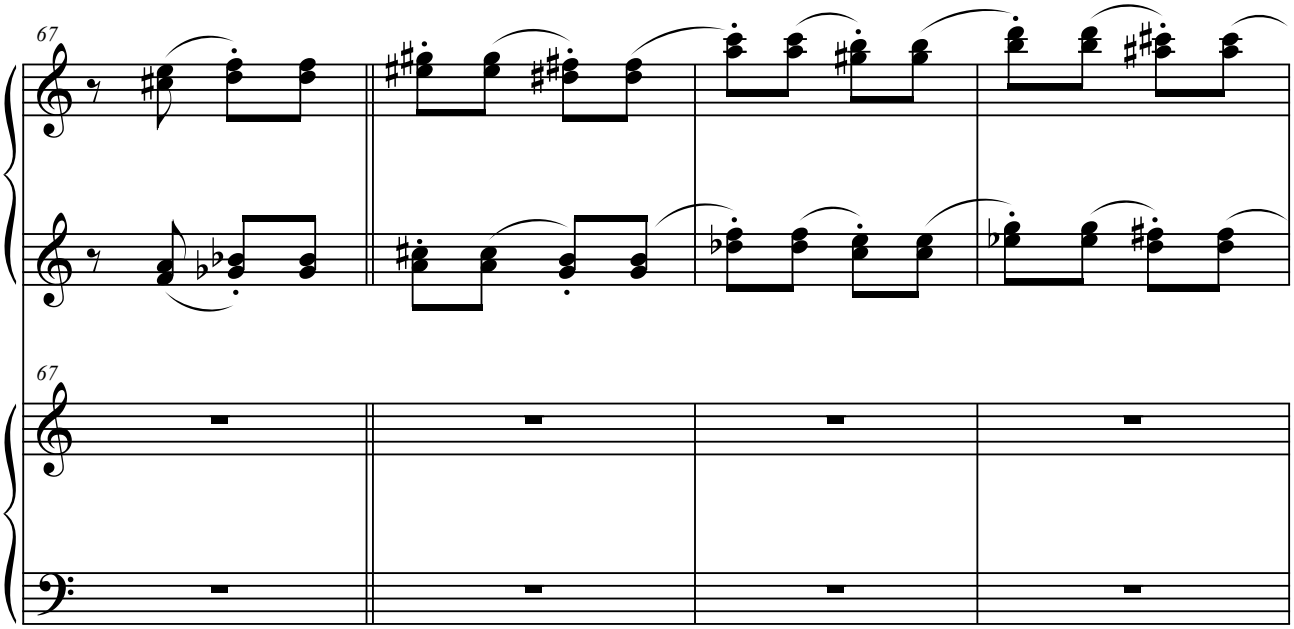
67
67

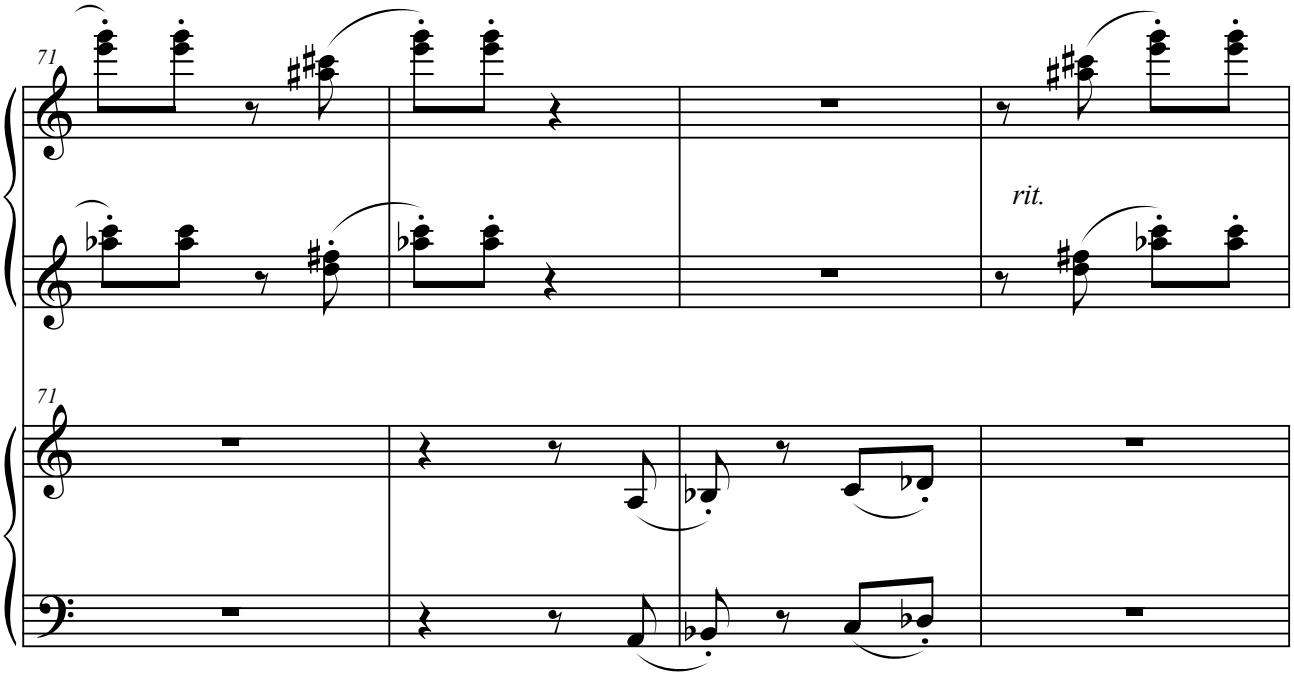
71
rit.
71

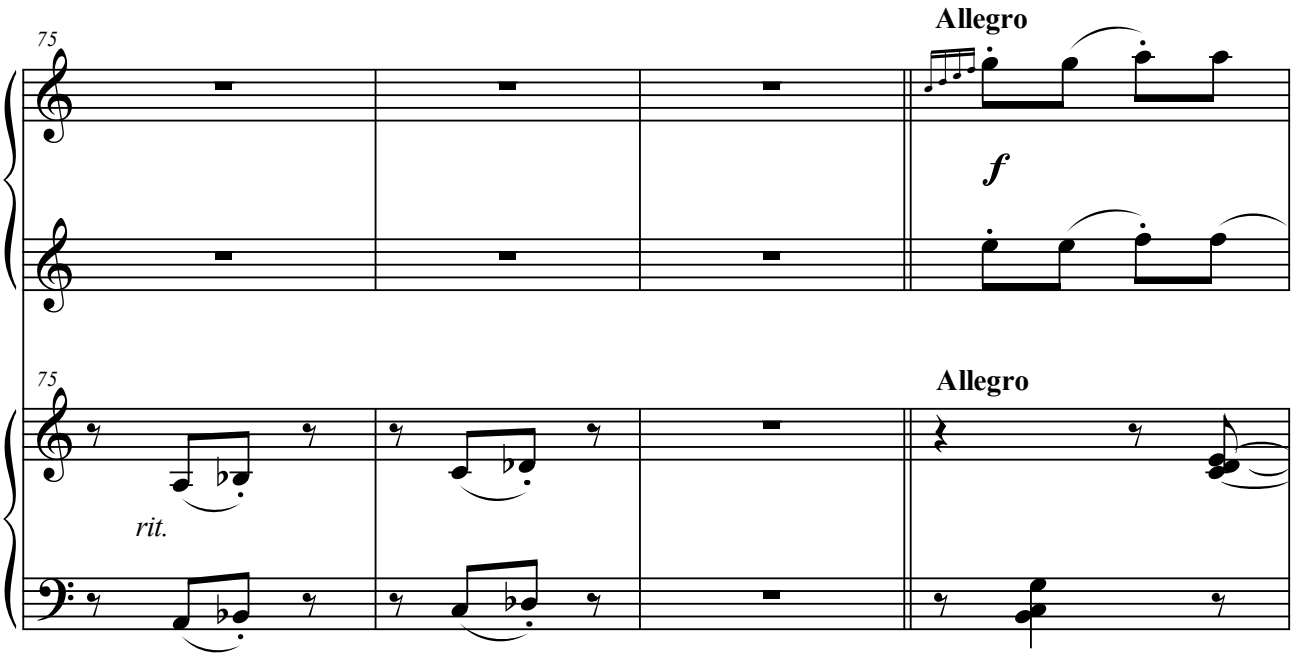
75
Allegro
f
75
Allegro
rit.

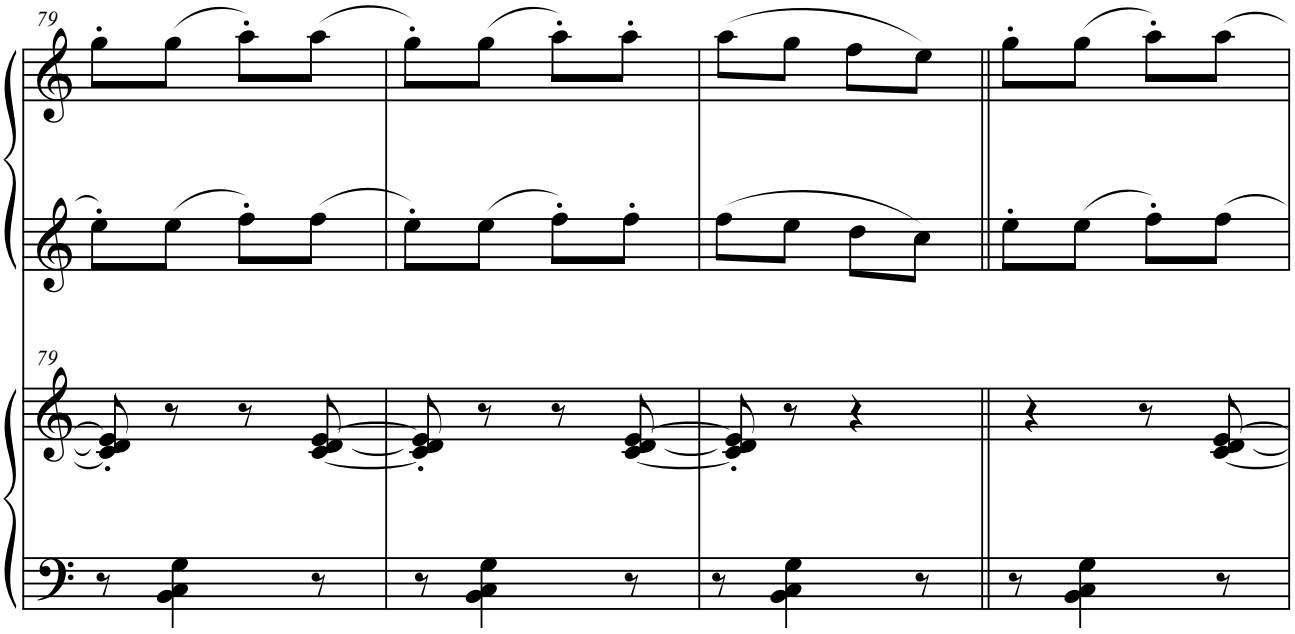
79
79

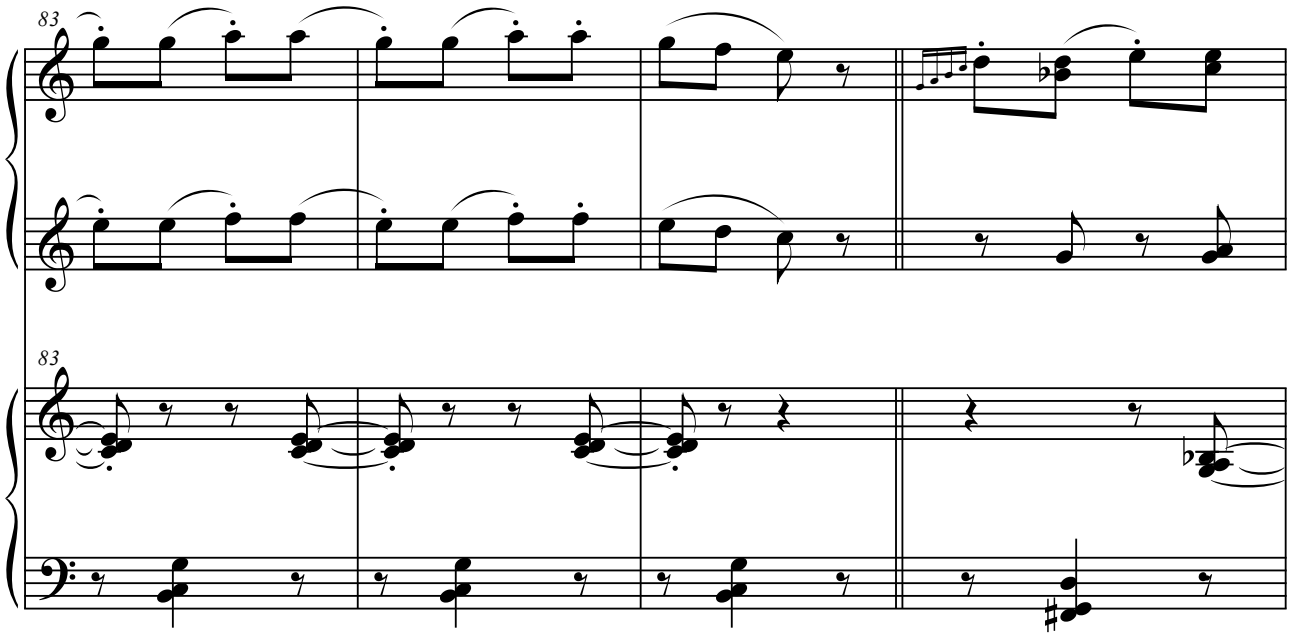
83
83

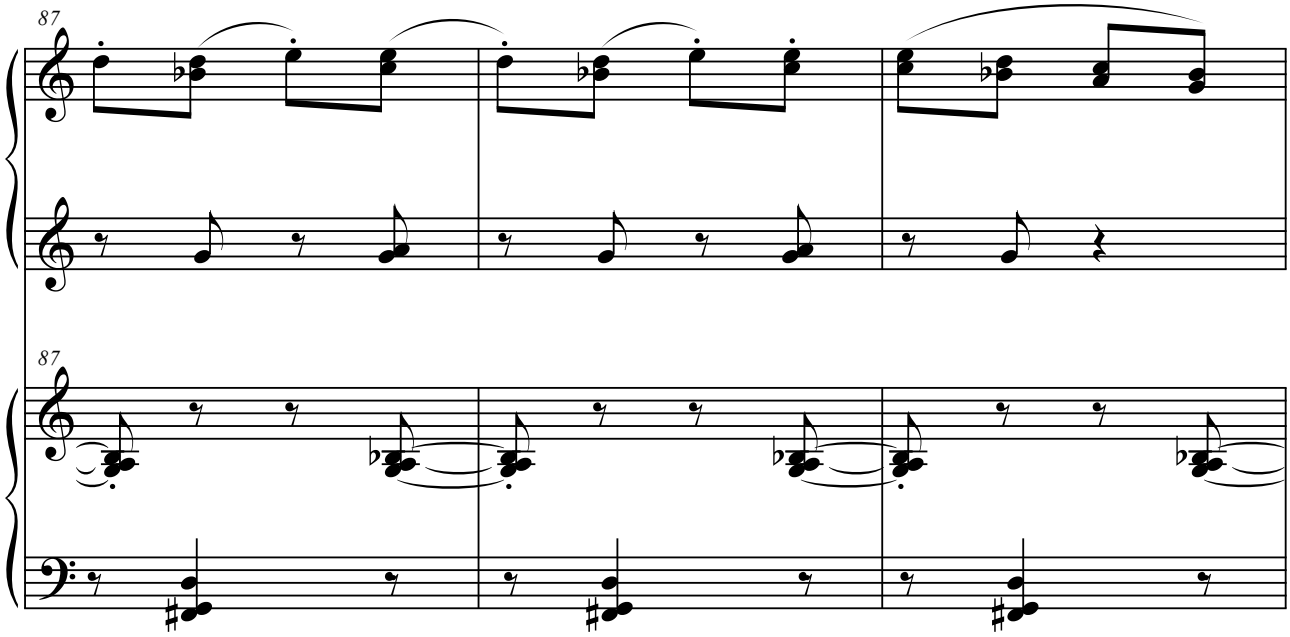
87
87

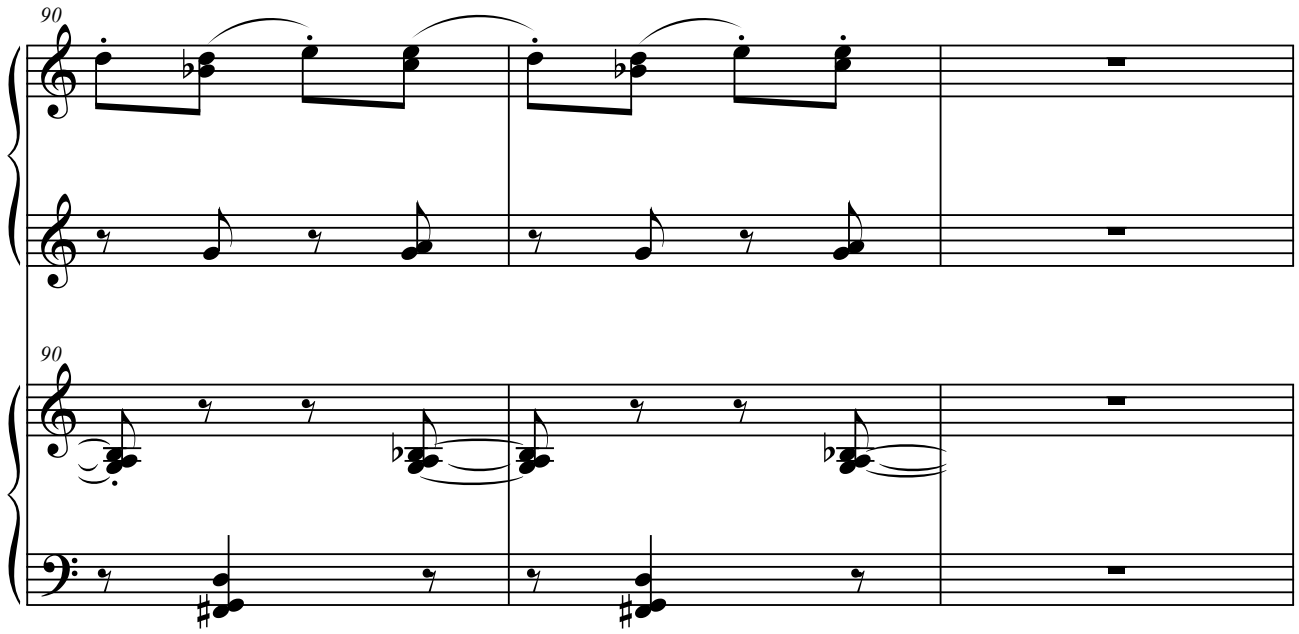

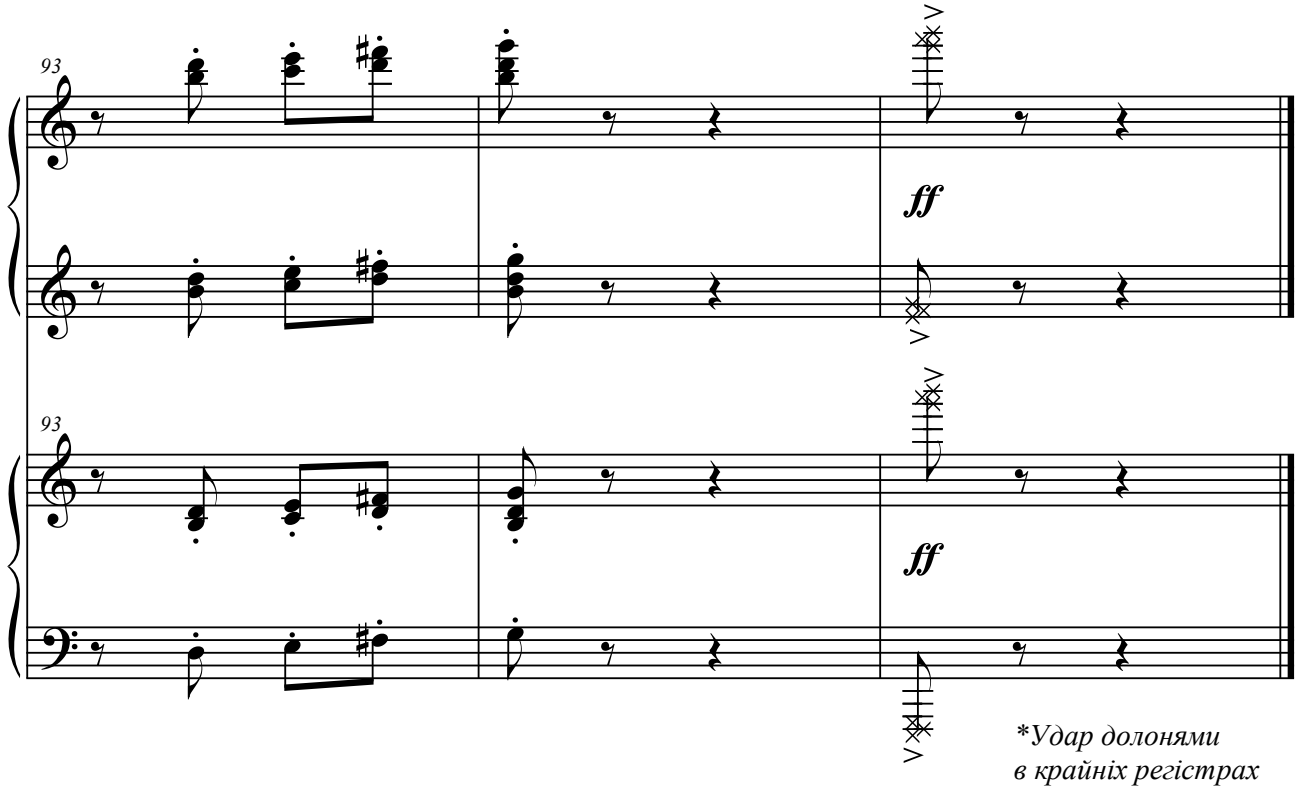

**Удар долонями*
в крайніх регістрах

НОТНЕ ВИДАННЯ

Анатолій Іванович Золкін

П’ЄСИ ТА АНСАМБЛІ ДЛЯ ФОРТЕПІАНО

НОТНА ЗБІРКА
ДЛЯ ЗАКЛАДІВ ПОЧАТКОВОЇ ТА ФАХОВОЇ
ПЕРЕДВИЩОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Видано за рахунок державних коштів

Редактор: М. М. Бриль
Відповідальна за випуск: В. М. Зінченко

Відповідальність за надані до друку матеріали несе автор

Підписано до друку 12.12.2019. Формат 60х84 1/8. Гарнітура Times.
Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 8,37. Наклад 500 пр.

Видавництво «АГАТ ПРІНТ»
Адреса: 04080, м. Київ, вул. Аляб’єва, 3.
Тел.: +38 (044) 239-2667 (багатоканальний),
+38 (066) 379-08-91, +38 (067) 402-44-70
E-mail: info@agatprint.com.ua Home page: www.agatprint.com.ua

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб’єктів
видавничої справи ДК 4257 від 26.01.2012

Віддруковано в друкарні «АГАТ ПРІНТ»

ЗОЛКІН Анатолій Іванович – член Національної спілки композиторів України, педагог. Випускник оркестрового факультету Київської консерваторії ім. П. І. Чайковського, де пізніше отримав диплом композитора (клас Г. Ляшенка). Працював викладачем теоретичних дисциплін Миколаївського культурно-освітнього училища, нині працює в Київській муніципальній академії музики ім. Р. М. Глієра.

Державний науково-методичний центр змісту культурно-мистецької освіти

Київ – 2019